

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ

Journal of Liberal Art of Rajamangala University
of Technology Suvarnabhumi

P-ISSN: 2586-9825

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2563)

E-ISSN: 2730-1982

Vol.2 No.1 (January-April 2020)

วัตถุประสงค์

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษา ในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และบริการ และสหวิทยาการ ลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ ได้แก่ บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) บทความปริทัศน์หรือบทวิจารณ์วรรณกรรม (Review Article) บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

บทความที่ได้รับตีพิมพ์จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

คณะกรรมการอำนวยการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอก ดร.ธนู ทดแทนคุณ	คณบดีคณะศิลปศาสตร์
2. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส	รองคณบดีด้านบริหารและพัฒนาระบบ
3. อาจารย์วันดี ศรีสวัสดิ์	รองคณบดีด้านวิชาการและวิจัย
4. อาจารย์ศุภชาติ เสถียรธนาสาร	รองคณบดีด้านพัฒนานักศึกษา
5. อาจารย์วาสนา มะลินิน	รองคณบดีประจำศูนย์นันทบุรี
6. อาจารย์ ดร.นันทยา คงประพันธ์	รองคณบดีประจำศูนย์สุพรรณบุรี
7. อาจารย์ชนิดาภา กระแจะจันทร์	หัวหน้าสำนักงานคณบดี

บรรณาธิการ

1. อาจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

กองบรรณาธิการ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.กรณีย์พล วิวรรณมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. รองศาสตราจารย์สายหยุด อู่ไรสกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
6. พลอากาศตรี ดร.นภัทร์ แก้วนาค	ข้าราชการบำนาญ วิทยาลัยการทัพอากาศ
7. พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธรรมสุโข, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
10. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ เกษานุช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
11. อาจารย์ ดร.ทิวา ใจหลัก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
12. อาจารย์ ดร.อภิษฎา ศรีเครือตอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก (ต่อ)

3. ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี วงษ์มณฑา	มหาวิทยาลัยพะเยา
5. รองศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
8. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
10. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
11. รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
12. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
13. รองศาสตราจารย์ธโสธร ตู้ทองคำ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
14. พลอากาศตรี ดร.นภัทร์ แก้วนาค	วิทยาลัยการทัพอากาศ กองทัพอากาศ
15. นาวาอากาศหญิง ดร.อุษา โพนทอง	กรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลาโหม
16. พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดา หนัมนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
19. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา คล้ายเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตามใจ อวิรุทธิโยธิน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี กัลยาณมิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
25. ดร.กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
26. อาจารย์ ดร.ณนัต แก้วเจริญไพศาล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
27. อาจารย์ ดร.อภิษฎา ศรีเครือดง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
28. อาจารย์บรรรัตน์ ลาวัณย์เลิศสกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
29. ดร.จิตติมา พักเพียง	องค์การบริหารส่วนตำบลราชบุรี
30. พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธรรมสุโท, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
31. พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปณฺโญ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
32. ดร.ภาส ภาสัทธา	ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย
33. ดร.ดุสิตพร ฮกทา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอก ดร.ธนู ทดแทนคุณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
2. รองศาสตราจารย์สายหยุด อุไรสกุล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล จิตวิรัตน์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิตันท์ บุญมี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงจันทร์ สิ้นโพธิ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เนาวรัตน์ อินทรประสิทธิ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทวดี วงษ์เสถียร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ สำราญ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สังข์ทอง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบัติ ศิริจินดา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิตยา ปุระชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์แจ่มจันทร์ บุญโญปกรณ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวิภา วิริยา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
14. อาจารย์ ดร.นันทยา คงประพันธ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
15. อาจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
16. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ เกษานุช มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
17. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
18. อาจารย์ ดร.ธารณี นวสันธิ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
19. อาจารย์ ดร.ธณภูมิ ปองเสงี่ยม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
20. ว่าที่ร้อยตรี ดร.ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
21. อาจารย์ ดร.เบญจพร เชื้อผึ้ง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
22. อาจารย์ ดร.ทิวา ใจหลัก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
23. Mr. Arnel Dave A. Jimenez มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

จัดเตรียมต้นฉบับ

1. อาจารย์นิสาชล ตรีไพบูลย์
2. อาจารย์ชนิดาภา กระแจะจันทร์
3. อาจารย์กังสดาล ญาณจันทร์
4. อาจารย์พรทิพย์ ช่วยเพล
5. อาจารย์จิราณีย์ พันมูล

ตรวจสอบบทความย่อ ภาษาอังกฤษ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงจันทร์ สีนโพธิ์
2. อาจารย์จ๊กกเมธ พวงทอง
3. Mr. Arnel Dave A. Jimenez
4. Ms. Aura Mendoza Siojo
5. อาจารย์ออมวจิ พิบูลย์
6. อาจารย์ ดร.ทิวา ใจหลัก

ตรวจรูปแบบและพิสูจน์อักษร

1. อาจารย์นันทิ เพชรบุรี
2. อาจารย์ฐานะมนตร์ กลิ่นจันทร์แดง
3. อาจารย์จุฬารัตน์ ชัยพิทักษ์
4. อาจารย์ชาสินี สำราญอินทร์
5. อาจารย์มณพัฒน์ บุญยะบุรณ

ดูแลระบบวารสาร

1. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส
2. อาจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข
3. อาจารย์วาสนา มะลินิน
4. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ เกษานุช
5. นายเอกชัย นาคถนอม
6. นายจิระวุฒิ สารธรรม

ออกแบบปก : นายจิระวุฒิ สารธรรม

จำนวนพิมพ์ : 120 เล่ม

เจ้าของ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
เลขที่ 60 หมู่ 3 ถนนสายเอเชีย (กรุงเทพฯ-นครสวรรค์) ตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทร. 035-709208, โทรสาร. 035-709208 <http://www.arts.rmutsb.ac.th>

พิมพ์ที่ : ออยุธยาดีไซน์

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตรราชมงคลสุพรรณภูมิ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุพรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านสังคมศาสตร์ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตลอดจนถึงการท่องเที่ยวและการโรงแรม

วารสารศิลปศาสตรราชมงคลสุพรรณภูมิ จัดทำขึ้นปีละ 3 ฉบับ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 4 (ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2563) มีบทความจำนวน 8 เรื่อง ประกอบด้วยบทความวิจัยจำนวน 4 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 4 เรื่อง

อนึ่ง ความคิดเห็นจากบทความวิชาการหรือรายงานการวิจัยแต่ละเรื่องที่น่าสนใจในวารสารฉบับนี้ เป็นความเห็นจากผู้เขียนหรือผู้วิจัย กองบรรณาธิการมีหน้าที่จัดพิมพ์และเผยแพร่เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการแก่สังคมเท่านั้น

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตรราชมงคลสุพรรณภูมิ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบุคลากรทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการตลอดจนผู้สนใจโดยทั่วไป จะได้รับสาระประโยชน์จากวารสารฉบับนี้

J. Japa Rang

ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข

บรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ

Journal of Liberal Art of Rajamangala University
of Technology Suvarnabhumi

สารบัญ

บรรณาธิการ (ก)

บทบรรณาธิการ (ข)

บทความวิจัย : Research Article

- การศึกษาคุณภาพชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนตำบลสามเรือน 307
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
THE STUDY OF QUALITY OF LIFE AND IDENTITY OF SAM RUEN
SUB-DISTRICT COMMUNITY BANG PA-IN DISTRICT
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE
ธนุ ทดแทนคุณ, สัมพันธ์ สุกใส, วาสนา มะลินิน, จิราณีย์ พันมูล,
และนันทิ เพชรบุรี
- การพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนของจังหวัดอุดรดิตถ์ 321
THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN THE PROVINCE OF UTTARADIT
พระครูวิรุฬห์สุวรรณดิตถ์ กนตธมโม และพระใบฎีกาธวัชชัย จรณธมโม
- ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่ง 331
ท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย
THE LEVEL OF COMMUNITY PARTICIPATION AFFECTING THE SUCCESS
OF THE MANAGEMENT OF TOURIST DESTINATION ACCORDING
TO THAILAND TOURISM STANDARD
ภณสิทธิ์ อ้นยะ
- รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส 341
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า
THE MODEL OF PARTICIPATION PROCESS FOR TRANSPARENCY
THE THAI LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATION IN THE NEXT
DECADE SUSTAIN
อภิษฎา ศรีเครือตง, นภัทร์ แก้วนาค, ธนุ ทดแทนคุณ,
และลัดดา แพร่ภักตร์พิศุทธิ์

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิชาการ : Academic Article

- พระสงฆ์การจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ : บทบาทและความสำคัญ

PUBLIC WELFARE MANAGEMENT OF SANGHA ADMINISTRATORS:
ROLES AND IMPORTANCE

พระสมุห์วศิน วิสุทโธ (พงษ์ศักดิ์)

357
- ส่วนประสมการตลาดเพื่อการขยายธุรกิจของฝากสำหรับการท่องเที่ยวสู่กลุ่ม
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษา บริษัท เตียหังเฮียง (เจ้าสัว) จำกัด

THE MARKETING MIX FOR TOURISM SOUVENIRS BUSINESS EXPANSION
TO AEC. : CASE STUDYTIA NGI HIANG (CHAOSUA) Ltd.

เบญจรงค์ พันสะอาด, ภาวณี อินทร์เล็ก, และอำนาจ สุขแจ่ม

367
- การจัดการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางคนที่
จังหวัดสมุทรสงคราม

PUBLIC WELFARE MANAGEMENT OF SANGHA ADMINISTRATORS
IN BANG KHONTHI DISTRICT SAMUTSONGKHAM PROVINCE

พระครูปราโมทย์ปัญญาวุฒน์ (บุญเลิศ เตชปัญโญ)

383
- พระสงฆ์กับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น : กรณีศึกษาอำเภอโพธาราม
จังหวัดราชบุรี

BUDDHIST MONKS AND LOCAL CULTURAL CONSERVATION :
PHOTHARAM DISTRICT RATCHABURI PROVINCE

พระครูสมุห์วิโรจน์ คุณวิโร (ต้นบริบูรณ์)

393

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	ฎ
ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย	ท
ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ/พิเศษ/ปริทรรศน์/ปกิณกะ	บ

การศึกษาคุณภาพชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนตำบลสามเรือน
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
THE STUDY OF QUALITY OF LIFE AND IDENTITY
OF SAM RUEN SUB-DISTRICT COMMUNITY BANG PA-IN DISTRICT
PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

ธนู ทดแทนคุณ

Thanu Thodthankhun

สัมพันธ์์ สุกใส

Samphan Suksai

วาสนา มะลินิน

Wasana Malinin

จิราณีย์ พันมูล

Jirane Phanmool

นัทธี เพชรบุรี

Nattee Pechburi

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

E-mail: tonggy_132@hotmail.com

Received June 21,2019; Revised August 30,2019; Accepted October 31,2019

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้รูปแบบการวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยภาคสนามผสมผสานรูปแบบการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อศึกษาบริบทของชุมชน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ มีหน่วยเป็นครัวเรือนซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 5,776 ครัวเรือน จากการเทียบจากตารางจะอยู่ในช่วงของประชากรระหว่าง 5,000 ถึง 6,000 หน่วย ก็จะได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้เท่ากับ 375 ครัวเรือน ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ มาจากจำนวนของประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในตำบลสามเรือน จำนวนทั้งสิ้น 5,776 ครัวเรือน ผู้วิจัยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้จำนวน 375 ครัวเรือน การวิจัยนี้ดำเนินการระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2558 ถึง เดือนมกราคม 2559

ผลการวิจัย พบว่า บริบทของชุมชนตำบลสามเรือนเป็นแบบ “ชุมชนเมืองผสมผสานกับชุมชนชนบท” คือ มีทั้ง “ชุมชนเมือง” ที่เป็นที่อยู่อาศัยของแรงงานที่มีทำงานในเขตอุตสาหกรรม เช่น หอพัก ห้องเช่า และหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งประชากรส่วนใหญ่จะเป็นประชากรแฝง โดยส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน เนื่องจากต้องทำงานในนิคมอุตสาหกรรมตลอดทั้งวัน และ “ชุมชนชนบท” ที่มีความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นแบบกันเอง เนื่องจากเป็นเครือญาติกันเกือบทั้งหมด ไม่มีความแตกต่างทางชนชั้น มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น ประชากรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร มีอาชีพทำนาข้าวเป็นอาชีพหลัก ปัญหาของชุมชนที่มี เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะมลพิษทางน้ำ เนื่องจากพื้นที่ในตำบลสามเรือนมีลำคลองไหลผ่าน (คลองโพธิ์) และมีกิจกรรมที่หลากหลายที่ต้องอาศัยลำคลองดังกล่าว

คำสำคัญ : คุณภาพชีวิต, อัตลักษณ์, ตำบลสามเรือน

Abstract

The objective of this research is to study the context of Sam Ruen sub-district community, Bang Pa-in, Phra Nakhon Si Ayutthaya province through a field research study together with quantitative and qualitative researches by using participatory action research techniques (PAR) in order to study the context of the community. The researcher determined the size of the sample used in this time as 5,776 household units in total. From the comparison of the table in the range of between 5,000 to 6,000 units, the number of samples was 375 households at a confidence level of 95 percent. The providers of information in this study were from the people from 5,776 households living in Sam Ruen community which were used by the researcher in the number of 375 households in total and the research was conducted between February 2015 and January 2016.

The result of the research showed that the context of Sam Ruen sub-district community is "Urban communities combined with rural communities" which means there are both "urban communities" that are homes of laborers working in industrial zones such as dormitories, apartments and housing villages that the majority of the population is latent populations who mostly are not involved in community activities because of having to work in an industrial estate all day long and "rural communities" with informal social relationships due to being almost all relatives. This community has no class difference but tight integration that majority of the population are rice farmers.

The problem of the community are namely, drug economic and environmental problems especially water pollution because Sam Ruean sub-district has a Khlong Pho canal flowing through and have a variety of activities that require the said canal.

Keywords: Quality of Life, Identity, Sam Reun Sub-district

บทนำ

การศึกษาบริบทของชุมชน ความเป็นเครือข่ายทางสังคมของชุมชน ความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืนของชุมชน และคุณภาพชีวิตของชุมชนในการนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชน บริบทชุมชน ครอบคลุมเนื้อหาข้อมูลส่วนบุคคล ระบบความเชื่อ ค่านิยม ทศนคติ ประเพณีวัฒนธรรม คุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ความสัมพันธ์ของสมาชิก ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมอาชีพ การผลิต การบริหารจัดการ การตลาด การอนามัยและสาธารณสุข การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและการใช้ประโยชน์จากที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี และการเมือง ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต ความเป็นเครือข่ายทางสังคมของชุมชน ครอบคลุมเนื้อหา แนวคิดเกี่ยวกับการพึ่งตนเองและการใช้ประโยชน์จากเครือข่ายทางสังคม ในด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม การรู้จักตนเอง และมองเห็นภาพอนาคตร่วมกันเพื่อกำหนดวิถีชีวิตของชุมชนร่วมกัน นำไปสู่ชุมชนที่มีความสมดุล มั่นคง และยั่งยืน (กรณยพล จิรารัตนวัฒนา, 2556)

ความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืนของชุมชน และการทำกิจกรรมร่วมกันของชุมชน เป็นแนวทางการสร้างความเข้มแข็ง มั่นคงและยั่งยืนของชุมชนผ่านกิจกรรมเพื่อส่วนรวม เป็นการร่วมแรงร่วมใจสามัคคีในชุมชนในการทำกิจการใดกิจการหนึ่ง และเป็นการแสดงออกถึงความสัมพันธ์อันดีในชุมชนอันนำไปสู่ความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืนของชุมชน ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของชุมชนในด้านปัจจัยพื้นฐานของการดำรงชีวิตตามแนวทางของความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ) และในด้านจิตใจ การปฏิบัติกิจต่าง ๆ ตามคำสอน ทำให้เกิดความสงบ ความสุขในจิตใจ นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามมา (ณัฐวัชร เภาภู, 2554)

ดังที่กล่าวมานั้น ไม่มีข้อยกเว้นเช่นกันกับตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่เช่นกัน จึงนำไปสู่ประเด็นที่สนใจศึกษาก็คือ บริบทของชุมชน คุณภาพชีวิต อัตลักษณ์ และวัฒนธรรมของชุมชนตำบลสามเรือนนั้น มีความลุ่มลึกมากน้อยเพียงใด ในมิติของเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เทคโนโลยี และการเมือง ปัจจัยเหล่านั้นส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิต ความเข้มแข็ง และอัตลักษณ์เพียงพอที่จะสามารถต้านทานกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกได้มากน้อยเพียงใด (คมคิด ชัยราภรณ์, 2556) โดยเลือกการศึกษาวิจัยที่ใช้หลากหลายวิธี ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เพื่อเป็นการผสมผสานข้อมูลและความรู้ที่ได้จากสหวิทยาการ และ

เนื่องจากผู้วิจัยอยู่ในฐานะคนนอกซึ่งมุมมองอาจจะไม่ครบถ้วนหรือมองในเหลี่ยมมุมที่ไม่ตรงกับคนใน ดังนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นการเสริมข้อมูลจากมุมมองของคนในให้แจ่มชัดขึ้น ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการหาบทสรุปของการวิจัย โดยให้คนในคือคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเสมือนการสะท้อนภาพที่แท้จริงของชุมชนจากผู้ที่อยู่ในชุมชนหรือเป็น “คนใน” นั่นเอง รวมทั้งจะใช้ผลการวิจัยเชิงสหวิธีเป็นแนวทางหรือตัวแบบที่จะยกระดับการพัฒนาของชุมชนตำบลสามเรือนเข้าสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนตามแนวทางกระบวนการทัศน์ของการพัฒนาที่มุ่งเน้นคนและชุมชนเป็นหลัก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้เกิดกระบวนการคิดในเบื้องต้น เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน เน้นการเสริมพลังให้ชุมชนเพื่อเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนและสามารถสร้างเครือข่ายทางสังคมที่กว้างขวางขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านประชากรของตำบลสามเรือนมีการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 8 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 19.25 ตารางกิโลเมตร มีประชากรประมาณ 3,163 คน

1.1 กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้หลักการโดยใช้ค่าจากตารางสำเร็จรูปของยามาเน (Yamane. 1960 อ้างถึงใน สุวิมล ติรภานันท์. 2546 : 198 - 202) โดยประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้มีหน่วยเป็นครัวเรือนซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 5,776 ครัวเรือน จากการเทียบจากตารางจะอยู่ในช่วงของประชากรระหว่าง 5,000 ถึง 6,000 หน่วย ก็จะได้จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้เท่ากับ 375 ครัวเรือน ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

1.2 การสุ่มตัวอย่าง จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จำนวน 375 ครัวเรือน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) โดยคำนวณจากกลุ่มตัวอย่างของประชากรในชุมชนที่อาศัยในตำบลสามเรือนนั้น ได้มีการแบ่งออกเป็น 8 หมู่บ้าน ขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1) เมื่อได้ข้อมูลจำนวนประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในตำบลสามเรือน ซึ่งในแต่ละหมู่บ้านจะมีจำนวนครัวเรือนแตกต่างกันไป

2) นำมาจำแนกเป็นสัดส่วนจำนวนครัวเรือนของแต่ละหมู่บ้าน ขั้นตอนนี้จะทราบจำนวนของกลุ่มตัวอย่างว่าในแต่ละหมู่บ้านนั้นมีจำนวนเท่าใด เป็นการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบโควต้า (Quota Sampling)

3) ในแต่ละหมู่บ้านได้นำจำนวนครัวเรือนแต่ละหมู่บ้านมาทำการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) คือการจับฉลากตามเลขที่บ้านของหมู่บ้านนั้น ๆ ขั้นตอนนี้จะได้เป้าหมายของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยต้องการในการเก็บข้อมูล ในกรณีที่การจับฉลากตามเลขที่บ้านนั้น แล้วไม่มีเจ้าของบ้านอยู่ กล่าวคือครัวเรือนนั้นไม่สามารถที่จะให้ข้อมูลได้ ผู้วิจัยมีความจำเป็นต้องปรับแผนเพื่อให้สามารถที่จะได้ข้อมูลมา โดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยเข้าไปเก็บข้อมูลจากบ้านเลขที่ตามที่อยู่ในหมู่บ้านนั้น ซึ่งต้องไม่ซ้ำกับบ้านเลขที่จับฉลากได้อยู่แล้ว

4) ผู้วิจัยสอบถามข้อมูลจากตัวแทนครัวเรือนละ 1 คน จะได้จำนวนผู้ให้ข้อมูลจำนวน 375 คน ด้วยแบบสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview)

1.3 การแบ่งขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากจำนวนของประชากรทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในตำบลสามเรือน มีจำนวนทั้งสิ้น 5,776 ครัวเรือน ผู้วิจัยได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ จำนวน 375 ครัวเรือน ซึ่งได้แบ่งเป็น 8 หมู่บ้าน โดยการจำแนกเป็นอัตราส่วนของครัวเรือนที่พักอาศัยของประชากร ซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลจำแนกตามหมู่บ้าน

ชื่อหมู่บ้าน	หมู่ที่	จำนวน ครัวเรือน	สัดส่วน (ร้อยละ)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
บ้านหลวง	1	129	2.23	9
บ้านสามเรือน	2	3,858	66.79	250
บ้านสามเรือน	3	998	17.28	65
บ้านหอม	4	57	0.99	4
บ้านเทพ	5	73	1.26	4
บ้านโรงเจ้า	6	538	9.31	35
บ้านคู้ระกำ	7	60	1.04	4
บ้านเสาวังคา	8	63	1.09	4
รวม	-	5,776	100	375

2. ขอบเขตการวิจัย

2.1 พื้นที่การวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาบริบทของชุมชนตำบลสามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 8 หมู่บ้าน มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 19.25 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ

2.1 ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ 2558 ถึง เดือน มกราคม 2559 รวมเป็นระยะเวลา 1 ปี

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาริบทชุมชน พบว่า

1. บริบทด้านสังคม

1.1. ประชากร พบว่า บริบทของชุมชนตำบลสามเรือนเป็นแบบ “ชุมชนชนบทผสมชุมชนเมือง” คือมีจำนวนประชากรหนาแน่นในบางหมู่บ้านซึ่งเป็นแถบย่านชุมชนที่พักอาศัย และย่านอุตสาหกรรม โดยมีประชากรหนาแน่นที่สุดในเขตหมู่ที่ 2 บ้านสามเรือน ซึ่งเป็นเขตที่ตั้งของหมู่บ้านจัดสรร คอนโดมิเนียม และอพาร์ทเมนต์ของแรงงานที่ทำงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ และยังมีบางหมู่บ้านที่มีความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่ในอัตราต่ำ เนื่องจากเป็นพื้นที่เกษตรกรรม โดยตำบลสามเรือนมีจำนวนประชากรดังนี้ จำนวนครัวเรือน 874 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้น 5,764 คน แยกเป็นชาย 3,154 คน หรือร้อยละ 54.72 เป็นหญิง 2,610 คน หรือร้อยละ 45.28 ประชากรนับถือพุทธเป็นส่วนใหญ่ (ข้อมูลทะเบียนราษฎร์ของอำเภอบางบางปะอิน ณ วันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2558) จำนวนประชากรจากข้อมูลทะเบียนราษฎร์ แบ่งตามเพศและช่วงของอายุ ประชากรวัย 31-40 ปี เป็นกลุ่มที่มีอัตราส่วนสูงที่สุดโดย คิดเป็นร้อยละ 33.08 ของประชากรทั้งหมด สำหรับอัตราส่วนประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) คิดเป็นร้อยละ 8.92 ของประชากรทั้งหมด จำนวนประชากรวัยพึ่งพิง คือ 0-14 ปี และ 64 ปีขึ้นไป จำนวนรวม 1,365 คน คิดเป็นอัตราพึ่งพิงต่อร้อยละ 23.68 ซึ่งสูงกว่าข้อมูลในปี พ.ศ. 2557 ที่มีอัตราพึ่งพิงต่อร้อยละอยู่ที่ 22.79 อัตราพึ่งพิงแสดงให้เห็นว่าประชากรวัยทำงานจำนวนหนึ่งร้อยละมีการดูแลประชากรเด็กและผู้สูงอายุจำนวนมากเท่าใดในที่นี่ประมาณ 24 คน และจากการที่อัตราการพึ่งพิงสูงขึ้นแสดงให้เห็นภาระที่เพิ่มขึ้นของประชากรวัยทำงานด้วย นอกจากข้อมูลจากทะเบียนราษฎร์แล้วยังมีผลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างดังนี้ ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นชาย 211 คนหรือร้อยละ 56.27 เป็นหญิง 164 คน หรือร้อยละ 43.73 อายุส่วนใหญ่จะมากกว่า 30 ปีขึ้นไป ร้อยละ 82.40 กลุ่มอายุ 31-40 ปีมีจำนวนมากที่สุด 132 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.20 สถานภาพส่วนใหญ่สมรส (ร้อยละ 61.33) ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนน้อยกว่า 20 ปี (ร้อยละ 70.40) เฉลี่ยมีบุตรชายครอบครัวละ 1.57 คน จำนวนสมาชิกในบ้านเฉลี่ยอยู่ที่ 4.2 คน ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบสูงกว่าชั้นประถมศึกษาร้อยละ 82.93 แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงบางประการในด้านของประชากรว่าถึงแม้จะมีข้อมูลจากทะเบียนราษฎร์แสดงสัดส่วนของเด็กว่ามีจำนวนมากแต่จากแบบสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่าครอบครัวชุมชนตำบลสามเรือนมีสมาชิกลดลง

1.2 ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน พบว่า ประชากรของชุมชนตำบลสามเรือนมีความคล้ายคลึงกัน ในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นคนพุทธเกือบทั้งหมด

การประกอบอาชีพแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือกลุ่มที่เป็นชุมชนเมือง (ในเขต ม.2 และ ม.3 บ้านสามเรือน) ประชากรส่วนใหญ่จะมีอาชีพรับจ้างทั่วไป โดยเฉพาะบริษัทเอกชนในนิคมอุตสาหกรรมที่อยู่โดยรอบทั้งนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ บางปะอิน และไฮเทค และอีกกลุ่มหนึ่งจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทั้งการทำนาและอาชีพการเพาะเห็ดตับเต่า ซึ่งถือได้ว่าเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเป็นจำนวนมากในแต่ละปี จึงส่งผลให้รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมแบ่งออกเป็นสองกลุ่มเช่นเดียวกัน โดยในแบบที่เป็นชุมชนเมือง (ในเขต ม.2 และ ม.3 บ้านสามเรือน) ประชากรจะไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กันมากนัก ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว เนื่องจากเป็นกลุ่มประชากรที่ย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่นเพื่อเข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะมีกิจกรรมกันเฉพาะภายในครอบครัวเท่านั้น อีกกลุ่มหนึ่งในแบบเป็นสังคมชนบท จะมีความสัมพันธ์เป็นแบบกันเอง เนื่องจากเป็นเครือญาติกันเกือบทั้งหมด ระบบความสัมพันธ์ในครอบครัว แต่เริ่มมีเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายมาเป็นแบบครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ส่งผลให้ความดูแลเอาใจใส่กันในครอบครัวเริ่มมีน้อยลงเนื่องจากพ่อแม่ต้องทำงานกันเป็นส่วนใหญ่และเด็กก็ถูกส่งให้ไปโรงเรียน ในด้านโครงสร้างสังคมของชุมชนตำบลสามเรือนนั้นก็แบ่งได้เป็นสองแบบเช่นเดียวกันโดยในแบบแรกเป็นแบบสังคมเมือง ครอบครัวส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวเดี่ยวซึ่งไม่มีความสัมพันธ์กันเท่าใดนัก (หมู่บ้านจัดสรร คอนโดมิเนียม) ครัวเรือนในแบบดังกล่าวในช่วงเวลาวันทำงานจะพบคนอยู่ในบ้านเรือนน้อยมาก แต่จะพบกิจกรรมทางสังคมต่างๆของครัวเรือนในช่วงเย็นหลังเลิกงานและวันหยุด อีกแบบหนึ่งเป็นแบบสังคมชนบท ครัวเรือนที่เป็นญาติจะตั้งอยู่ใกล้กันและรวมกันอยู่เป็นกลุ่มบ้าน สามารถเดินไปมาหาสู่กันได้สะดวกและแต่ละบ้านไม่นิยมทำรั้วกันแบบถาวรอาจจะมีแนวคูหรือปลูกต้นไม้เป็นเขตพอสงเขยเท่านั้น เป็นวิถีชนบทที่แตกต่างอย่างมากกับวิถีชุมชนเมืองที่ต้องสร้างบ้านมีรั้วรอบขอบชิด และปัญหาอาชญากรรมในชุมชนก็มีจำนวนน้อยแสดงว่าชุมชนมีความสงบและไว้วางใจซึ่งกันและกันได้ดี การรวมกลุ่มในชุมชนตำบลสามเรือนมีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น มีระบบสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ มีการนับถือตามอาวุโส ผู้ได้รับการยกย่อง เคารพนับถือ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และผู้อาวุโส

1.3 ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า ชุมชนตำบลสามเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านมีสภาพคงทนถาวรส่วนใหญ่เป็นลักษณะหมู่บ้านจัดสรร และอาคารชุด (คอนโดมิเนียม) มีเนื้อที่บริเวณน้อย แต่ในส่วนที่เป็นชนบท บ้านยังคงเป็นลักษณะบ้านไม้ยกพื้นสูงและบางหลังมีการต่อเติมด้านล่างภายหลัง มีทั้งที่เป็นไม้ทั้งหลังและลักษณะครึ่งตึกครึ่งไม้ หลังคาส่วนใหญ่เป็นสังกะสี มีบางครัวเรือนมีบ้านเป็นลักษณะก่ออิฐถือปูนและหลังคาเป็นกระเบื้อง ตัวบ้านส่วนใหญ่จะหันด้านหน้าเข้าหาถนน บ้านส่วนใหญ่จะมีบริเวณเนื่องจากแต่ละครัวเรือนมีพื้นที่มากพอสมควรเป็นลักษณะของบ้านไทยในชนบทเช่นกัน เป็นลักษณะบ้านไม้ยกพื้นสูงและบางหลังมีการต่อเติมด้านล่างภายหลัง ตัวบ้านส่วนใหญ่จะหันด้านหน้าเข้าสู่คลอง (คลองโพธิ์) ยกเว้นบ้านที่ปลูกในยุคปัจจุบัน จะหันด้านหน้าเข้าหาถนน เพราะเดิมนั้นชุมชนสามเรือนใช้คลองโพธิ์เป็นเส้นทางสัญจร

บ้านดั้งเดิมส่วนใหญ่จะมีบริเวณเนื่องจากแต่ละครัวเรือนมีพื้นที่มากพอสมควรเป็นลักษณะของบ้านไทยในชนบทเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีหมู่บ้านจัดสรร ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของแรงงานที่ย้ายถิ่นฐานมาทำงานในเขตอุตสาหกรรม ในละแวกจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดใกล้เคียง จะมีลักษณะเป็นบ้านก่ออิฐถือปูน รูปทรงทันสมัยมีอาณาบริเวณที่ชัดเจนของบ้านแต่ละหลัง แต่ละหมู่บ้าน มีรั้วรอบขอบชิด มีระบบรักษาความปลอดภัยที่เป็นมาตรฐาน มีสาธารณูปโภคพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างครบครัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่ และมีความแตกต่างจากสังคมในชุมชนชนบท จากที่กล่าวไว้ข้างต้นอย่างเห็นได้ชัด

1.4 สุขภาพและสาธารณสุข ด้านการดูแลสุขภาพและระบบสาธารณสุข พบว่า สมาชิกในชุมชนใช้บริการการรักษาพยาบาลจากแพทย์แผนปัจจุบันเป็นส่วนใหญ่ สำหรับค่านิยมด้านสุขภาพของสมาชิกชุมชนตำบลสามเรือนนั้น หากเจ็บป่วยเล็กน้อย จะเลือกไปใช้บริการคลินิกหรือสถานอนามัยใกล้บ้าน กรณีการเจ็บป่วยหนักเกินขีดความสามารถของคลินิกหรือสถานอนามัยจะทำการส่งต่อไปยังโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยาหรือโรงพยาบาลอื่น ๆ ตามสิทธิที่ได้รับการรักษาของผู้ป่วย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสามเรือน อยู่ในความดูแลของโรงพยาบาลบางปะอิน โดยโรงพยาบาลจะส่งทีมแพทย์ พยาบาล นักกายภาพบำบัด นักเทคนิคการแพทย์และเภสัชกร เข้าไปร่วมให้บริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสามเรือน สัปดาห์ละ 1 วัน (ทุกวันพุธ) มีพยาบาลวิชาชีพจบเวชปฏิบัติ ปฏิบัติงานประจำ ได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ เครื่องมือ ครุภัณฑ์ ยาและเวชภัณฑ์จากโรงพยาบาลบางปะอิน มีระบบอินเทอร์เน็ตในการเชื่อมโยงและติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ให้บริการตรวจรักษาผู้ป่วยทั่วไปทั้งในและนอกเวลาราชการตลอด 24 ชม. ชุมชนมากกว่าร้อยละ 60 มีสิทธิประกันสังคมในการรักษาพยาบาล นอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (สมาชิก อสม.) เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อน สมาชิก อสม. ดำเนินการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพ เป็นการรวมกลุ่มและทำกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมที่มีการริเริ่มจากสมาชิกของชุมชนเองและได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจากกระทรวงสาธารณสุข ได้รับงบประมาณการดำเนินงานจากองค์การบริหารและปกครองส่วนท้องถิ่นและเทศบาล

1.5 การศึกษา พบว่า ด้านการศึกษา ชุมชนตำบลสามเรือนมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสามเรือน ซึ่งจัดการศึกษาโดยองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ในช่วงก่อนวัยเรียน โดยจัดตั้งเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กเล็กขณะที่ผู้ปกครองต้องไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียวก่ออิฐถือปูนมีรั้วรอบบริเวณ และมีโรงเรียนระดับประถมศึกษา คือ โรงเรียนวัดสามเรือน ซึ่งจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล-ประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นสถานศึกษาที่ชุมชนตำบลสามเรือนบางส่วนได้ให้บุตรหลานมาศึกษาเล่าเรียน กรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนส่วนใหญ่จะประกอบด้วยพระสงฆ์ และสมาชิกของชุมชนในตำบลสามเรือน ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนในการบริหารและจัดการการศึกษาได้เป็นอย่างดี

1.6 ปัญหาของชุมชน พบว่า เนื่องจากชุมชนตำบลสามเรือนเป็นเขตที่มีผู้คนย้ายถิ่นฐานจากที่อื่นเข้ามาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะแรงงานที่มาทำงานในเขตนิคมอุตสาหกรรม ส่งผลให้สภาพปัญหาของสังคมที่เป็นปัญหาหลักของชุมชน คือ ปัญหาด้านยาเสพติด ถึงแม้ว่าจะมีคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดน้อยหรือไม่มีปรากฏในบันทึกประจำวันของเจ้าพนักงาน แต่จากการสัมภาษณ์กลับพบว่า มีปัญหายาเสพติดในชุมชนแต่เจ้าหน้าที่ไม่อาจเข้าถึงได้ รวมทั้งยังขาดแผนงานที่จะเข้ามาช่วยป้องกันและดูแลแก้ไขปัญหาในเชิงรุก จึงทำให้เกิดปัญหายาเสพติดในชุมชนได้

1.2 บริบทด้านเศรษฐกิจ ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าแหล่งน้ำที่สำคัญในการใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค และการทำการเกษตรของตำบลสามเรือน ได้แก่ แหล่งน้ำธรรมชาติ ประเภทแหล่งน้ำผิวดินของตำบลสามเรือน ได้แก่ ลำคลองต่าง ๆ ได้แก่ คลองโพธิ์ คลองทราย คลองชลประทาน และจากหนอง บึงเล็ก-ใหญ่ จำนวนมากในพื้นที่มีสาธารณูปโภคด้านน้ำประปาครบทุกครัวเรือน โดยมีประเภ่น้ำประปาที่ใช้คือจากการประปาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 8 แห่ง มีไฟฟ้าเข้าถึงครบทุกหมู่บ้าน และประชาชนมีไฟฟ้าใช้ครบทุกครัวเรือน โทรศัพท์บ้าน/สาธารณะไม่ครบทุกหมู่บ้าน มีเส้นทางคมนาคมทางบกเป็นสำคัญโดยมีถนนภายในหมู่บ้านเชื่อมกับถนนเลียบคลองชลประทาน ถนนโรจนะ และถนนจอมพล บ.พิบูลสงคราม เป็นเส้นทางในการคมนาคมระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด การใช้พื้นที่ทางการเกษตรของตำบลสามเรือน ในปี 2557 ตำบลสามเรือน มีพื้นที่ทั้งหมด 9,770 ไร่ มีการทำนาเป็นส่วนใหญ่โดยการทำนาหว่านน้ำตม ทำทั้งนาปีและนาปรัง โดยชาวนาปี มีพื้นที่ในการปลูก 9,240 ไร่ ได้ผลผลิตประมาณ 3,696 ตัน ส่วนชาวนาปรัง มีพื้นที่ในการปลูก 4,701 ไร่ ได้ผลผลิตประมาณ 3,760 ตัน มีผลผลิตเฉลี่ย 750-800 กิโลกรัม/ไร่ และมีการปลูกไม้ผลแบบไว้รับประทานเอง และปลูกแบบสวนหลังบ้าน เช่น มะม่วงพันธุ์กร่อง มะม่วงเขียวเสวย ฯลฯ นอกนั้นก็มีการปลูกมะพร้าว ขนุน ชมพู ไม้บริเวณบ้าน นอกจากนี้ยังมีการทำแปลงจำลองแบบธรรมชาติในการเพาะเห็ดตับเต่าเพื่อจำหน่ายเป็นรายได้ของครอบครัวจนทำให้สร้างรายได้เป็นจำนวนมากให้แก่ประชาชนในตำบล และสร้างชื่อเสียงให้ตำบลสามเรือนเป็นอย่างมาก รายได้ของเกษตรกรในตำบลสามเรือนมาจาก 3 แหล่งสำคัญ คือ 1) รายได้จากการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 65,000 บาท/ปี 2) รายได้ด้านค้าขายเฉลี่ยครัวเรือนละ 48,000 บาท/ปี และ 3) รายได้ด้านรับจ้างในภาคการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 72,000 บาท/ปี

นอกจากนี้พื้นที่ทำการเกษตรแล้ว ตำบลสามเรือนยังเป็นเขตที่มีประชากรหนาแน่นในบางหมู่บ้าน คือ ในหมู่ที่ 2 บ้านสามเรือน เนื่องจากเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านจัดสรรขนาดใหญ่ถึง 3 แห่ง และแต่ละแห่งมีจำนวนบ้านไม่ต่ำกว่า 200 หลังคาเรือน นอกจากนี้ยังมีหอพักและคอนโดมิเนียมอีกเกือบ 88 แห่ง เพื่อรองรับแรงงานที่เข้ามาทำงานในนิคมอุตสาหกรรมใกล้เคียง ทำให้ประชากรที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาอยู่ใหม่มีจำนวนมาก ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม ใน

นิคมอุตสาหกรรมในบริเวณใกล้เคียง คือ นิคมอุตสาหกรรมโรจนะ นิคมอุตสาหกรรมไฮเทค และนิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน ซึ่งประชากรกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีรายได้ต่อปีค่อนข้างสูง และเป็นรายได้ประจำในแต่ละเดือน

1.3 บริบทด้านการเมือง ชุมชนตำบลสามเรือนมีการบริหารงานในระดับนโยบายท้องถิ่น โดยองค์การบริหารตำบลสามเรือน โดยมี นายศุภฤกษ์ กลั่นเกล้า ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน เป็นผู้บริหารสูงสุดในหน่วยงาน และมีสมาชิกสภา อบต. ซึ่งเป็นตัวแทนของแต่ละหมู่บ้านเพื่อร่วมในการกำหนด กำกับดูแลการดำเนินนโยบายของหน่วยงาน โดยมีนายชนาธิป ธารีจิตร ดำรงตำแหน่งประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ภายในองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน มีการแบ่งส่วนราชการภายในตามภาระหน้าที่รับผิดชอบเป็น 3 ส่วน คือ สำนักปลัด ส่วนการคลัง และส่วนโยธา โดยมีว่าที่ร้อยเอกชลิต อินทร์ศวร ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนเป็นผู้กำกับดูแล อีกทั้งยังมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสในชุมชน และพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือ ซึ่งประสานการทำงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ในการที่จะช่วยดูแลเอาใจใส่สมาชิกในชุมชนในเรื่องต่าง ๆ ส่วนด้านแผนพัฒนาตำบล พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน มีแผนพัฒนาตำบลในทุก ๆ ด้านทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจชุมชน พัฒนาสังคม พัฒนาการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม พัฒนาสาธารณสุข และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

1.4 บริบทด้านวัฒนธรรม จากการศึกษา พบว่า ชุมชนตำบลสามเรือนมีความเชื่อในด้านศาสนา ชาวบ้านยังยึดถือเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาอย่างเหนียวแน่น โดยมีวัดสามเรือนเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในตำบล ขนบธรรมเนียม ประเพณีต่าง ๆ ชาวบ้านยังยึดถือปฏิบัติตามกันตลอดมา จะสังเกตได้จาก เมื่อวัดสามเรือนมีงานประเพณีอะไร ชาวบ้านก็จะมาช่วยกันแน่นวัด เช่น ทำบุญวันสงกรานต์ ทำบุญวันเข้าพรรษา และวันสำคัญต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันวิสาขบูชา วันลอยกระทง เป็นต้น แสดงถึงจิตใจของชาวบ้าน และความรักในประเพณีดั้งเดิม ซึ่งข้อห้ามต่าง ๆ ก็คือการถือศีลเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจไม่ให้คนทำความชั่ว ไม่ให้ทำบาปหรือทำผิดกฎหมาย นอกจากนี้ชาวตำบลสามเรือนยังจัดเป็นชุมชนและองค์กรที่มีความเข้มแข็ง และมีความสามัคคีของคนในชุมชน มีการยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน เช่น การตักบาตร ทำบุญวันเข้าพรรษา และออกพรรษา การทำพิธีกรรมทางศาสนา การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุในวันสงกรานต์ และประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

1.5 บริบทด้านสิ่งแวดล้อม จากการศึกษา พบว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนตำบลสามเรือนสามารถแบ่งออกเป็น 3 ปัญหาสำคัญ ๆ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในพื้นที่ร่วมดำเนินการแก้ไข ดังนี้ 1) ปัญหาเรื่องดินที่มีสภาพเป็นกรดจัด อาจขาดแร่ธาตุอาหารพืชพวกไนโตรเจน และฟอสฟอรัส หรืออาจมีสารละลายพวกอลูมิเนียม และเหล็กมากเกินไปจนเป็นพิษต่อพืช เนื่องจากในช่วงฤดูฝนน้ำขังนาน 4-6 เดือน เนื่องจากสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงราบลุ่ม เนือดิน

เป็นดินเหนียวการระบายน้ำที่ไม่ดี มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ ดินมีปฏิกิริยาเป็นกรดจัดมากถึงเป็นกรดจัด (pH 4.5-5.0) ในช่วงฤดูฝนจะมีน้ำขังอยู่ที่ผิวดิน ระหว่าง 4-6 เดือน ถ้าดินเหล่านี้ได้รับการปรับปรุงบำรุงดินใช้ปุ๋ยและปูนในอัตราที่เหมาะสม และมีการควบคุมน้ำ หรือจัดระบบชลประทานที่มีประสิทธิภาพ พืชที่ปลูกจะให้ผลผลิตดีขึ้น และมีศักยภาพเหมาะสมที่จะใช้ทำนาในทุกฤดู นอกจากนี้ยังสามารถปลูกพืชไร่ พืชผัก หรือพืชอื่นที่มีอายุสั้นได้ในช่วงฤดูแล้ง สำหรับในบริเวณพื้นที่ที่มีน้ำชลประทานเข้าถึงหรือแหล่งน้ำธรรมชาติ สามารถใช้ปลูกไม้ยืนต้น ไม้ผล หรือปลูกพืชไร่และพืชผักตลอดทั้งปีจะต้องทำคันดินล้อมรอบพื้นที่เพาะปลูกและยกร่องปลูกเพื่อช่วยการระบายน้ำของดิน

2) ปัญหาเรื่องมลภาวะทางน้ำ เนื่องจากภูมิศาสตร์ของตำบลสามเรือนมีลำน้ำสายสำคัญไหลผ่านกลางพื้นที่ของตำบลสามเรือน คือ คลองโพธิ์ และเป็นลำน้ำที่ไหลผ่านตำบลอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงอีกด้วย ทำให้คลองโพธิ์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนในเขตตำบลสามเรือน และตำบลใกล้เคียงเป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขตบริเวณใกล้เคียงทั้งนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน และนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค ทำให้มีผู้ใช้แรงงานอพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตของตำบลสามเรือนและตำบลใกล้เคียงเป็นจำนวนมากในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางน้ำอย่างมาก เนื่องจากน้ำเสีย และขยะจากครัวเรือนระบายออกมาสู่ลำธารสาธารณะเป็นจำนวนมาก จนทำให้น้ำในแหล่งน้ำเสื่อมคุณภาพลง และมีวัชพืชน้ำ และ 3) ปัญหาเรื่องมลภาวะทางอากาศ เนื่องจากตำบลสามเรือนมีอาณาเขตใกล้กับนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ และเป็นเขตที่มีการจราจรในช่วงชั่วโมงเร่งด่วนที่แออัด เนื่องจากมีถนนโรจนะตัดผ่าน และเป็นเส้นทางหลักในการสัญจรของผู้ที่ทำงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมส่งผลให้มีมลพิษทางอากาศจากก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์จำนวนมาก ทำให้ประชากรที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงประสบปัญหาเรื่องสุขภาพ โดยเฉพาะระบบทางเดินหายใจ จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล จะพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีปัญหาสุขภาพในเรื่องระบบทางเดินหายใจมากที่สุด จำนวน 137 คน หรือร้อยละ 36.53

อภิปรายผล

จากผลการศึกษามีประเด็นที่นำมาสู่การอภิปรายผล ดังนี้

1. บริบทด้านสังคม บริบทของชุมชนตำบลสามเรือนเป็นแบบ “ชุมชนชนบทผสมชุมชนเมือง” คือมีจำนวนประชากรหนาแน่นในบางหมู่บ้านซึ่งเป็นแถบย่านชุมชนที่พักอาศัย และย่านอุตสาหกรรม ประชากรของชุมชนตำบลสามเรือนมีความคล้ายคลึงกัน ในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นคนพุทธเกือบทั้งหมด การประกอบอาชีพแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือกลุ่มที่เป็นชุมชนเมือง รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม โดยในแบบที่เป็นชุมชนเมือง ประชากรจะไม่ค่อยมีความสัมพันธ์กันมากนัก ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว ส่วนใหญ่จะมีกิจกรรมกันเฉพาะภายในครอบครัว ในช่วงเย็นหลังเลิกงานและวันหยุดเท่านั้น อีกกลุ่มหนึ่งเป็นสังคม

ชนบท จะมีความสัมพันธ์เป็นแบบกันเอง เนื่องจากเป็นเครือญาติกันเกือบทั้งหมด คราวเรือนที่เป็นญาติจะตั้งอยู่ใกล้กันและรวมกันอยู่เป็นกลุ่มบ้าน สามารถเดินไปมาหาสู่กันได้สะดวก และแต่ละบ้านไม่นิยมทำรั้วกันแบบถาวรอาจจะมีแนวคูหรือปลูกต้นไม้เป็นเขตพอสั่งเขยไถ่นั้น เป็นวิถีชนบทที่แตกต่างอย่างมากกับวิถีชุมชนเมือง ที่ต้องสร้างบ้านมีรั้วรอบขอบชิด มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น มีระบบสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ มีการนับถือตามอาวุโส สภาพปัญหาของสังคมที่เป็นปัญหาหลักของชุมชนคือ ปัญหายาเสพติดในชุมชนและปัญหาอาชญากรรม ซึ่งเป็นปัญหาที่อาจจะเรียกได้ว่าเกิดจากกระแสของการเปลี่ยนพื้นที่ดังกล่าวให้เป็นเขตนิคมอุตสาหกรรม

2. บริบทด้านเศรษฐกิจของชุมชน จากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์ พบว่า ตำบลสามเรือนมีพื้นที่ทั้งหมด เป็นพื้นที่การเกษตรเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะพื้นที่ทำนา โดยการทำนาหว่านทำทั้งนาปี และนาปรัง มีผลผลิตเฉลี่ย 750-800 กิโลกรัม/ไร่ และมีการปลูกไม้ผลไว้รับประทานเองและปลูกแบบสวนหลังบ้าน นอกจากนี้ยังมีการทำแปลงจำลองแบบธรรมชาติในการเพาะเห็ดตับเต่าเพื่อจำหน่ายเป็นรายได้ของครอบครัว จนทำให้สร้างรายได้เป็นจำนวนมากให้แก่ประชาชนในตำบล และสร้างชื่อเสียงให้ตำบลสามเรือนเป็นอย่างมาก รายได้ของเกษตรกรในตำบลสามเรือน มาจาก 3 แหล่งสำคัญ คือ 1) รายได้จากการเกษตร 2) รายได้ด้านค้าขาย และ 3) รายได้ด้านรับจ้างในภาคการเกษตร

3. บริบทด้านการเมือง ชุมชนตำบลสามเรือนมีการบริหารงานในระดับนโยบายท้องถิ่นโดยองค์การบริหารตำบลสามเรือน ภายในองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนมีการแบ่งส่วนราชการภายในตามภาระหน้าที่รับผิดชอบเป็น 3 ส่วน คือ สำนักปลัด ส่วนการคลัง และส่วนโยธา โดยมีว่าที่ร้อยเอกชลิต อินทร์ศร ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือนเป็นผู้กำกับดูแล อีกทั้งยังมีกำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้อาวุโสในชุมชน และพระภิกษุสงฆ์ ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือทำงานร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ในการที่จะช่วยดูแลเอาใจใส่สมาชิกในชุมชนในเรื่องต่าง ๆ ด้านแผนพัฒนาตำบลพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน มีแผนพัฒนาตำบลในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน เศรษฐกิจชุมชน พัฒนาสังคม พัฒนาการศึกษา ศาสนาวัฒนธรรม พัฒนาสาธารณสุข และพัฒนาสิ่งแวดล้อม โดยมีแผนพัฒนาสาธารณสุข แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม

4. บริบทด้านวัฒนธรรม ชุมชนตำบลสามเรือนมีความเชื่อในด้านศาสนา ชาวบ้านยังยึดถือเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาอย่างเหนียวแน่น โดยมีวัดสามเรือนเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในตำบล ชนบทรอบบารมี ประเพณีต่าง ๆ ชาวบ้านยังยึดถือปฏิบัติตามกันตลอดมา มีการยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน แสดงถึงจิตใจของชาวบ้าน และความรักในประเพณีดั้งเดิม โดยกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว ที่ช่วยส่งเสริมให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ความมั่นคงทางด้านอาชีพและรายได้ของคนในชุมชน คือ งานเทศกาลเห็ดตับเต่า โดยใช้ชื่องานว่า

“วันเห็ดตับเต่างามที่สามเรือน” ซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน ได้จัดติดต่อกันเป็นประจำทุกปี และจัดต่อเนื่องมาเป็นปีที่ 6

5. บริบทด้านสิ่งแวดล้อม จากการศึกษา พบว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนตำบลสามเรือนสามารถแบ่งออกเป็น 3 ปัญหาสำคัญ ๆ คือ 1) ปัญหาเรื่องดินที่มีสภาพเป็นกรดจัด ทั้งนี้เพราะอาจขาดแร่ธาตุอาหารพืชพวกไนโตรเจน และฟอสฟอรัส หรืออาจมีสารละลายพวกอลูมิเนียม และเหล็กมากเกินไปจนเป็นพิษต่อพืช เนื่องจากสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงราบลุ่มเนื้อดินเป็นดินเหนียวการระบายน้ำไม่ดี มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ 2) ปัญหาเรื่องมลภาวะทางน้ำ เนื่องจากภูมิศาสตร์ของตำบลสามเรือนมีลำน้ำสายสำคัญไหลผ่านกลางเขตของตำบลสามเรือน คือ คลองโพธิ์ และเป็นลำน้ำที่ไหลผ่านตำบลอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงอีกด้วย ทำให้คลองโพธิ์มีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของผู้อยู่ในเขตตำบลสามเรือนและตำบลใกล้เคียงเป็นอย่างมาก แต่เนื่องจากการขยายตัวของอุตสาหกรรมในเขตบริเวณใกล้เคียง ทั้งนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน และนิคมอุตสาหกรรมไฮเทค ทำให้มีผู้ใช้แรงงาน อพยพย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตของตำบลสามเรือนและตำบลใกล้เคียงเป็นจำนวนมาก ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ซึ่งส่งกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางน้ำอย่างมาก 3) ปัญหาเรื่องมลภาวะทางอากาศ เนื่องจากตำบลสามเรือนมีอาณาเขตใกล้กับนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ และเป็นเขตที่มีการจราจรในช่วงชั่วโมงเร่งด่วนที่แออัด เนื่องจากมีถนนโรจนะตัดผ่าน และเป็นเส้นทางหลักในการสัญจรของผู้ที่ทำงานในเขตนิคมอุตสาหกรรม ส่งผลให้มีมลพิษทางอากาศจากก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์จำนวนมาก ทำให้ประชากรที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงประสบปัญหาเรื่องสุขภาพ โดยเฉพาะระบบทางเดินหายใจ จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล จะพบว่าผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีปัญหาสุขภาพในเรื่องระบบทางเดินหายใจมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ชุมชนตำบลสามเรือน สามารถนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับชุมชน เพื่อยกระดับการพัฒนาของชุมชนตำบลสามเรือนเข้าสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนตามแนวทางกระบวนการทัศน์ของการพัฒนาที่มุ่งเน้นคนและชุมชนเป็นหลัก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้เกิดกระบวนการคิดในเบื้องต้น เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน เน้นการเสริมพลังให้ชุมชนเพื่อเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนและสามารถสร้างเครือข่ายทางสังคมที่กว้างขวางขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากในการศึกษานี้มีระยะเวลาที่ไม่มากพอทำให้เข้าถึงชุมชนได้ไม่ลึก การทำกิจกรรมกับชุมชนก็ยังไม่สามารถทำได้เต็มที่ หากสามารถจัดหางบประมาณได้เพียงพอควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมต่อเนื่อง เพื่อให้ชุมชนได้พัฒนาการเรียนรู้ร่วมกับผู้วิจัยมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรัณยพล จิรารัตนวัฒนา. (2556). บทบาทในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คมคิด ชัยราภรณ์. (2556). การออกแบบเครื่องประมวลผลแบบเคลื่อนที่สำหรับการแนะนำข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวส่วนบุคคลโดยใช้บริการเครือข่ายทางสังคม. ใน วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาวิทยาการสารสนเทศมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ณัฐวัชร เภาภู. (2554). การพัฒนาอย่างยั่งยืน: ความเป็น เครือข่ายทางสังคม คุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อมของชุมชนมุสลิมบ้านสมอเอก ตำบลคอนนิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา. ใน วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคมและการจัดการสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2546). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

การพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนของจังหวัดอุดรดิตถ์ THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN THE PROVINCE OF UTTARADIT

พระครูวิรุฬห์สุวรรณดิตถ์ (กนตธมโม)

Phrakru Wirunsuwannadit (Kantadhammo)

พระใบฎิการวัชชัย จรณธมโม

Phrabaidika Thawatchai Caranadhammo

วิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จังหวัดอุดรดิตถ์

Dbachinnarat Sanga College Mahchulalongkornrajavidyala University Wat Mommai Academic, Uttaradit Province

E-mail : gobnoy22@hotmail.com

Received July 22,2019; Revised September 20,2019; Accepted November 29,2019

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนของจังหวัดอุดรดิตถ์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวระหว่างชุมชนของจังหวัดอุดรดิตถ์ 3) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงพุทธบูรณาการ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลด้วยการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการสำรวจข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) พระภิกษุสงฆ์ จำนวน 4 รูป เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 9 คน ผู้ประกอบการและชาวบ้าน จำนวน 9 คน เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยว จำนวน 3 คน สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัด จำนวน 5 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ คือสถานที่ท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม เป็นการจติกิจกรรมต่อเนื่องกันในแต่ละช่วงเทศกาลหรืองานประจำปี ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) การเปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวระหว่างชุมชนของจังหวัดอุดรดิตถ์ เมื่อได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ เพื่อศึกษาศักยภาพ ความพร้อม ความสะดวกในเรื่องสถานที่ และข้อมูลข่าวสาร พบว่า แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีหน่วยงานเข้ามาดูแลให้การอบรม ช่วยการประชาสัมพันธ์ ให้สามารถเข้าถึงและรู้จักได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคลากร และงบประมาณที่ทางภาครัฐ หน่วยงานองค์กรที่สนับสนุน 3) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงพุทธ โดยการนำภูมิปัญญามาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างเครื่องมือในการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น แอปพลิเคชัน พร้อมทั้งสร้างศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ด้วยพื้นฐานทางความเชื่อของมนุษย์ที่มีกฎเกณฑ์ทางธรรมชาติเป็นเหตุเป็นผล การเชื่อมโยงกับความเชื่อที่เหนือธรรมชาติ และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่ผสมผสานรวมกันในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน และด้านสังคม

คำสำคัญ: การพัฒนา, แหล่งท่องเที่ยว, การพัฒนาศักยภาพ

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the potential development of tourist sites in communities of Uttaradit province; 2) to compare the potential development of tourist sites between the communities of Uttaradit province and 3) to study the application of geographic information technology in integrated Buddhist tourism. The researchers studied the data by studying relevant documents and research results and conducted field surveys including observation, interviews, focus groups conferences with 4 monks, 9 local government organization personnel, 9 entrepreneurs and villagers, 3 tourism officials and 5 officers from the academic institutions in the provinces. The obtain data were then analyzed according to the research methodology.

The results of the research are as follows: 1) Tourism potential development in the communities of Uttaradit province: The tourist sites are a cultural tourist destination that a continuous activities are arranged during each festival seasons or annual events which require cooperation from relevant agencies; 2) A Comparison of potential development of tourism sites between the communities in Uttaradit province: the interviews and field studies in the area showed that the potential of each area, the availability and convenience of the location including the information are the responsibility of some agencies in terms of public relations and training which are accessible and can know the coordinates depending on the personnel and budgets supported by government agencies and related organizations and 3) The application of geo-informatics technology in Buddhist tourism by applying wisdom to create modern communication tools, such as applications, as well as creating potential for tourist attractions in the community based on human beliefs that are based on natural rules, the connection with supernatural beliefs and Buddhist principles combining together to strengthen the community and society.

Keywords: Development, Tourist Sites, Potential Development

บทนำ

ช่วงหลายปีที่ผ่านมาประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกด้าน การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการแพทย์ ซึ่งมีแนวโน้มในการพัฒนาที่ต่อเนื่องตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับท้องถิ่น และ

ระดับประเทศ ส่งผลให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ กระทั่งแข่งขันและก้าวเข้าสู่เวทีระดับภูมิภาคประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือที่รู้จักกันดีในนาม “ASEAN” ประกอบด้วยประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไนดารุสซาลาม ลาว พม่า และกัมพูชา โดยได้ร่วมปฏิญญาส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศสมาชิก และการพัฒนาด้านสังคม (นริสา วุฒิปัญญาเลิศ, 2544) การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาในระบบรากฐานที่สำคัญ และดึงดูดเด่นขึ้นมาเป็นจุดขายนั่นคือ การพัฒนา “อัตลักษณ์” ของการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างยั่งยืนและเหมาะสมกับการพัฒนาที่ไม่สิ้นสุด ด้วยจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นจังหวัดภาคเหนือ 1 ใน 9 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน พะเยา แพร่ น่าน และอุดรดิตถ์ มีอาณาเขตติดต่อกับหลายภูมิภาค คือ ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดแพร่ ทิศตะวันออกติดต่อกับแขวงไชยะบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดสุโขทัย และทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดพิษณุโลก มีการแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอบ้านโคก อำเภอปากท่า อำเภอน้ำปาด อำเภอท่าปลา อำเภอเมือง อำเภอลับแล อำเภอทองแสนขัน อำเภอดรอน และอำเภอพิชัย (นิคม จารุมณี, 2544) จังหวัดอุดรดิตถ์เป็นจังหวัดภาคเหนือตอนล่างที่มีการจารึกในประวัติศาสตร์มายาวนาน ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ และที่โดดเด่นที่สุดคือสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของเมืองนี้ ในฐานะการค้าขายทางภาคเหนือ เนื่องจากมี “ท่าน้ำ” ที่อำนวยความสะดวกต่อการคมนาคมทางเรือในสมัยนั้น กอปรกับเป็นประตูสู่เขตเศรษฐกิจล้านนา จึงทำให้มีการติดต่อซื้อขายจากกลุ่มชนที่หลากหลาย ทำให้เกิดการผสมผสานประเพณี วัฒนธรรมและอารยธรรมที่สมบูรณ์แต่ที่มี “อัตลักษณ์” โดดเด่นมากที่สุด (นิศา ชัชกุล, 2550) ตั้งแต่ครั้งสมัยประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน คือ “แร่เหล็กน้ำพี้” ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับพิธีกรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี และเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตอย่างชัดเจน (วรรณ วรชวานิช, 2539) นอกจากนี้จังหวัดอุดรดิตถ์ ได้มีการพัฒนาจุดเศรษฐกิจการค้าขึ้นใหม่นั่นคือ “จุดผ่านแดนถาวรด่านภู” ในพื้นที่อำเภอบ้านโคก จึงทำให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าระหว่างประเทศผ่านเขตการค้าเสรีอย่างต่อเนื่อง และได้รับการขนานนามว่าเป็นเส้นทางการค้าและการท่องเที่ยวประตูสู่หลวงพระบางด้วย เส้นทาง การค้าสายใหม่นี้จึงเป็นจุดเริ่มในการผลักดันให้จังหวัดอุดรดิตถ์เร่งผลักดันผลิตภัณฑ์ (Product) ของจังหวัดอุดรดิตถ์ทุกรูปแบบ (สมบัติ กาญจนกิจ, 2544) ทั้งในภาคเกษตรกรรมและเศรษฐกิจการค้า รวมถึงสินค้าเครื่องประดับตกแต่ง สินค้าที่ระลึกให้ก้าวสู่ตลาดสากลอย่างยั่งยืน

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนของ จังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนของ จังหวัดอุดรดิตถ์อย่างยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เริ่มจากชุมชนมีการรวมกลุ่มของผู้ที่จะเป็นเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยว ตลอดจนองค์ความรู้

ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและนักวิจัย การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการให้บริการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การทดลองนำเที่ยวในชุมชน รวมทั้งการสนับสนุนให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้กระบวนการบริหารจัดการท่องเที่ยว ตลอดจนบทบาทหน้าที่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและการยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยการสร้างรายได้เสริมและการพึ่งพาตนเองของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนของจังหวัดอุดรดิตถ์
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวระหว่างชุมชนของจังหวัดอุดรดิตถ์
3. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงพหุบูรณาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตของการวิจัย

1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ขอบเขตด้านพื้นที่ ขอบเขตด้านพื้นที่กำหนดให้มีพื้นที่ศึกษาทั้งหมด 9 แห่ง ได้แก่ 1) อำเภอเมือง 2) อำเภอพิชัย 3) อำเภอลับแล 4) อำเภอพากทำ 5) อำเภอบ้านโคก 6) อำเภอทองแสนขัน 7) อำเภอน้ำปาด 8) อำเภอตรอน และ 9) อำเภอท่าปลา

1.3 ขอบเขตด้านประชากร ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีทั้งหมด 30 รูป/คน ดังต่อไปนี้

1) พระภิกษุสงฆ์	จำนวน 4 รูป/คน
2) ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 9 แห่ง ๆ ละ 1 คน	จำนวน 9 คน
3) เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	
สำนักงานแพร่ น่าน อุดรดิตถ์	จำนวน 3 คน
4) ประชาชนในพื้นที่ 9 แห่ง ๆ ละ 1 คน	จำนวน 9 คน
5) สถาบันอุดมศึกษาในจังหวัด	จำนวน 5 คน

2. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในภาคสนาม โดยใช้วิธีวิทยาวิจัยการแบบผสมผสาน ดังนี้

1) การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องพระไตรปิฎก หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบความสัมพันธ์ กระบวนการพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ดังนี้

(1) ศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหนังสือ รายงานการวิจัย และเอกสารอื่น ๆ โดยอาศัยแนวคิดเพื่อพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์

(2) ทำการศึกษาวิเคราะห์กระบวนการสร้างรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีแบบแผน และมีการบูรณาการกับภาคีด้านการท่องเที่ยวในระดับประเทศ และภูมิภาคอาเซียน

(3) เพื่อส่งเสริมการนำเทคโนโลยี และ Social Network มาเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการสร้าง การใช้ตัวชี้วัดการพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้งในระดับนโยบาย ประชาชน ชุมชน องค์กรในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

(1) ทำการศึกษาและคัดเลือกองค์กร ชุมชน องค์กรนโยบายการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ จำนวน 9 อำเภอ โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือ เป็นองค์กรที่มีบทบาทและความสัมพันธ์เกี่ยวกับกระบวนการสร้าง การใช้ตัวชี้วัดการพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์จำนวน 3 องค์กร

(2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับคณะสงฆ์ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และส่วนงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรละ 3-5 ราย

(3) ดำเนินการศึกษาวเคราะห์แนวคิด รูปแบบ การจัดการ และแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับตัวชี้วัดการท่องเที่ยว ในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงลึก โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการศึกษาวิจัย

(4) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือแนวคิด หลักการความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการสร้าง และแนวทางการจัดการตัวชี้วัดการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ ทั้งนี้ เน้นการนำผลการศึกษาวิจัยมาเผยแพร่ให้รัฐบาล คณะสงฆ์ ผู้บริหาร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับประเทศได้รับทราบ

(5) สรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 แบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยคณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับพระเถระผู้ใหญ่ นักวิชาการ ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว โดยพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์ที่พัฒนาจากเอกสารและรายงานที่เกี่ยวข้อง

3.2 การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) โดยดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการของหน่วยงานด้านการการท่องเที่ยว โดยมีประเด็นสนทนา เช่น ทิศทางและการพัฒนาแนวคิด กระบวนการสร้างศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยว

3.3 การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่าง ๆ ที่จะทำควบคู่กับการสัมภาษณ์พระสงฆ์ และเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน เพื่อให้สามารถมองเห็นถึงกระบวนการพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยว

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การลงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยลงพื้นที่ด้วยตนเอง

2) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observations Participant) ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่าง ๆ ที่จะทำควบคู่กับการสัมภาษณ์พระสงฆ์ ผู้บริหาร ชุมชน ตัวแทนภาครัฐในพื้นที่ และเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนที่เป็นกรณีศึกษาเพื่อเห็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดอุดรดิตถ์

3) การสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) สำหรับพระเถระผู้ใหญ่ ผู้บริหาร นักวิชาการ ผู้นำชุมชน และผู้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์

4) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยว

5) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการสร้างและการใช้องค์ประกอบ ตัวชี้วัดการพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดอุดรดิตถ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้ เป็นการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาประกอบบริบท (Context content Analysis Technique) โดยการพรรณนาความ (Descriptive Presentation) ประกอบภาพถ่าย และการพรรณนาความประกอบการบรรยายเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ส่วนการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) การประชุมกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนจังหวัดอุดรดิตถ์ แล้วสรุปประเด็นตามวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนของจังหวัดอุดรดิตถ์ พบผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวในจังหวัดอุดรดิตถ์ คือ ในส่วนของจังหวัดการจัดงานกาชาดประจำปี งานพระยาพิชัย ต้องมีการประชาสัมพันธ์งาน นำหน่วยงานราชการ พ่อค้า ประชาชน โรงเรียน ทั่วทั้งจังหวัดมาร่วมกิจกรรม ในส่วนของวัดในเขตใกล้เคียงได้รับอานิสงส์จากงานนี้ไปด้วย เพราะจะมีนักท่องเที่ยวมาจากทั่วทุกสารทิศ ในช่วงกลางคืนมีการนำนักแสดงมาร้องรำให้ความสำราญสนุกสนาน ช่วงกลางวันก็มีเวลาไปเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญในจังหวัด ส่วนสถานที่ท่องเที่ยวในเชิงวัฒนธรรม เป็นการจัดกิจกรรมต่อเนื่องกันในแต่ละช่วงเทศกาล หรือ งานประจำปี ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนนั้นให้สูงขึ้น ซึ่งการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวตามนโยบายของรัฐบาล ได้เล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวภายในประเทศ จึงสนับสนุนงบประมาณด้านการท่องเที่ยวเพื่อผลักดันให้แต่ละภาคส่วนได้ให้ความสำคัญ เพราะรายได้หลักของประเทศส่วนหนึ่งมาจากการท่องเที่ยวเป็นส่วนมาก เพื่อเป็นการสนองนโยบายการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบงานในส่วนนี้และพร้อมที่จะสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวระหว่างชุมชนของจังหวัดอุดรดิตถ์ เมื่อได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ ศักยภาพของแต่ละพื้นที่ ความพร้อม ความสะดวกในเรื่องสถานที่ ความสะอาด และข้อมูลข่าวสาร บางแห่งที่มีหน่วยงานอย่างเข้มแข็งเข้มมาดูแลประสานงานกันตลอด ในเรื่องข้อมูลมีการอบรมเพื่อพัฒนาความทันสมัยในเรื่องข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ทางสื่อสิ่งพิมพ์ หรือตามเว็บเพจที่สามารถเข้าถึงและรู้พิกัดได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบุคลากรและงบประมาณที่ทางภาครัฐ หน่วยงานองค์กรที่จะสนับสนุนมาให้ พร้อมกันนี้การสนับสนุนงบประมาณต้องทำอย่างต่อเนื่อง ด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์ก็เช่นเดียวกัน และสินค้าชุมชนหรือโอท็อปในแต่ละพื้นที่มีความต่างกัน ตลอดทั้งวัฒนธรรมแต่ละพื้นที่ก็ขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมแบบใด และสามารถใช้เส้นทางนี้ไปถึงชายแดนประเทศลาวสามารถแวะมาเยี่ยมชมหรือเลือกซื้อสินค้าโอท็อปของชุมชนได้ ส่วนกิจกรรมที่ความสำคัญของชุมชนบ้านโคก คือ การจัดทำบุญข้าวเปลือกประจำปี

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงพุทธ โดยการนำภูมิปัญญาเชิงพุทธบูรณาการมาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความยั่งยืนของชุมชน การใช้เครื่องมือในการสื่อสารที่ทันสมัย เช่น แอปพลิเคชัน พร้อมทั้งสร้างศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนด้วยพื้นฐานทางความเชื่อของมนุษย์ที่มีกฎเกณฑ์ทางธรรมชาติเป็นเหตุเป็นผลและมีอิทธิพลในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเชื่อมโยงกับความเชื่อที่เหนือธรรมชาติและ

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ผสมผสานรวมกัน เป็นพื้นฐานสำคัญมากในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและสังคม กระบวนการทำงานที่สร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิก คือ 1) กำหนดเป้าหมาย 2) ดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3) กรณีศึกษา 4) สร้างองค์ความรู้ของชุมชน และ 5) สรุปบทเรียนการพัฒนา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย การพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนของจังหวัดอุดรดิตถ์ ได้นำผลที่ได้มาวิเคราะห์พิจารณาเปรียบเทียบกับแนวคิดและทฤษฎี โดยมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

การพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนของจังหวัดอุดรดิตถ์ เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนของจังหวัดอุดรดิตถ์อย่างยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เริ่มจากชุมชนมีการรวมกลุ่มของผู้ที่จะเป็นเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยว ตลอดจนองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในชุมชนและนักวิจัย การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการให้บริการและอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว การจัดทำเส้นทางทางการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว การทดลองนำเที่ยวในชุมชน รวมทั้งการสนับสนุนให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้กระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ตลอดจนบทบาทหน้าที่ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและการยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยการสร้างรายได้เสริมและการพึ่งพาตนเองของชุมชนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิพันธ์ ทองศิริ (2555) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์ ที่พบว่า การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพราะตำบลทุ่งยั้งนั้นมีความพร้อมในปัจจัยพื้นฐานทางวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา และโบราณสถานที่มีอยู่ในท้องถิ่น และหากสามารถจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ โดยมีคณะกรรมการหมู่บ้านและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยวภายในพื้นที่ จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมอย่างต่อเนื่องทุกฤดูกาลท่องเที่ยว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษณีย์ ศรีภูมิ (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวทัศนศึกษาในเขตฐานทัพเรือสัตหีบ กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นความต้องการอย่างหนึ่งทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ดังนี้ 1) ความอยากรู้อยากเห็นในด้านต่าง ๆ เป็นการท่องเที่ยวเพื่อได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ด้านวัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างกันออกไป 2) การพักผ่อนหย่อนใจเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากภารกิจประจำวัน เช่น การเล่นกีฬา การเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งบริการทางประวัติศาสตร์ 3) ความสนใจทางด้านศาสนาและประวัติศาสตร์ ได้แก่ การนมัสการศาสนสถาน การท่องเที่ยวไปตามสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ 4) อาชีพและธุรกิจ ได้แก่ การเดินทางเพื่อสำรวจค้นคว้า การประชุม การสัมมนาการศึกษา เปรียบเสมือนการทัศนศึกษา

เพื่อเพิ่มพูนความรู้ 5) อื่น ๆ ได้แก่ การเยี่ยมชมอุทยานพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเพื่อนฝูง ซึ่งการเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์นี้มักจะเกิดขึ้นในช่วงวันหยุด วันเทศกาลต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีร์ภณท์ ก็ประเสริฐทรัพย์ (2554) ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนาและบูรณาการข้อมูลเชิงพื้นที่ เพื่อการบริหารจัดการพิบัติภัยดินถล่ม และน้ำป่าไหลหลากอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยทับเสลา จังหวัดอุทัยธานี ภาคตะวันตกของประเทศไทย ที่พบว่า ระบบกำหนดตำแหน่งบนโลก เป็นระบบการค้นหาดำเนินการและนำทางด้วยดาวเทียม โดยใช้คลื่นความถี่สูง ความยาวคลื่นสั้น จึงมีความเที่ยงตรงสูง และมีความแม่นยำ GPS ที่โคจรรอบโลก ทำให้สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งพิกัดภูมิศาสตร์บนพื้นโลกได้ตลอด 24 ชั่วโมง หรืออาจจะนำระบบ GPS เข้ามาประยุกต์ใช้กับการสำรวจและการทำแผนที่หรือการสำรวจระยะไกล เพื่อนำไปเป็นข้อมูลนำเข้าในระบบ GIS โดยการกำหนดองค์ประกอบและกระบวนการทำงานของระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่น สามารถนำข้อมูลไปใช้การวางแผนและพัฒนาศักยภาพแหล่งการท่องเที่ยวในชุมชนของจังหวัดอุตรดิตถ์อย่างยั่งยืน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เริ่มจากชุมชนมีการรวมกลุ่มของผู้ที่จะเป็นเครือข่ายการจัดการการท่องเที่ยว ตลอดจนองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในชุมชนจังหวัดอุตรดิตถ์
- 2) ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมถึงเส้นทางการท่องเที่ยว (Route) เพื่อการเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับจังหวัดในทุกภาค
- 3) ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาารูปแบบการประชาสัมพันธ์เชิงรุก รวมถึงการพัฒนาเว็บไซต์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดอุตรดิตถ์

เอกสารอ้างอิง

อีร์ภณท์ ก็ประเสริฐทรัพย์. (2554). การพัฒนาและบูรณาการข้อมูลเชิงพื้นที่ เพื่อการบริหารจัดการพิบัติภัยดินถล่ม และน้ำป่าไหลหลากอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ในพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยทับเสลา จังหวัดอุทัยธานี ภาคตะวันตกของประเทศไทย. ใน วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- นริสา วุฒิปัญญาเลิศ. (2554). *กลไกการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอาเซียน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นิคม จารุมนี. (2554). *การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- นิตา ชัชกุล. (2539). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณ วรชวานิช. (2539). *ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบัติ กาญจนกิจ. (2544). *นันทนาการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิทธินันท์ ทองศิริ. (2555). การศึกษาความพึงพอใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ใน ตำบลทุ่งยั้ง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 12(2), 205-215.
- อุษณีย์ ศรีภูมิ. (2545). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวทัศนศึกษาในเขตฐานทัพเรือ ลัดทิบ.ใน สารนิพนธ์ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย

THE LEVEL OF COMMUNITY PARTICIPATION AFFECTING THE SUCCESS OF THE MANAGEMENT OF TOURIST DESTINATION ACCORDING TO THAILAND TOURISM STANDARD

ภณสิทธิ์ อนันยะ

Panasit Onya

มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

Bangkok Suvarnabhumi University

E-mail: jabjune_jabjune@hotmail.com

Received August 19,2019; Revised December 23,2019; Accepted January 20,2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยซึ่งจะเป็นการศึกษาจากความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบ ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จไม่น้อยกว่า จำนวน 58 แห่ง ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ จำนวน 400 คน ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับองค์การภาครัฐและเอกชน องค์กรท้องถิ่นในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการกำหนดทิศทางนโยบายและแผนการพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูง และเปิดโอกาสในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสม

ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนจัดการเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ การปฏิบัติตามแผนในด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมทางการท่องเที่ยว เช่น การบริการที่พัก บริการอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น อยู่ในระดับการควบคุมโดยประชาชน การติดตามและประเมินผลด้านการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับการวางแผนร่วมกัน ผลจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อมูลส่วนบุคคลที่ต่างกัน ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษา สูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ล้วนแต่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันวางแผน นั้นควรอยู่ในระดับปรึกษาหารือเหมือนกันทั้งสิ้น

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน, การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว, มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย

Abstract

This research is to study factors that affecting the success of the management for tourist attractions of Thai Tourism Standard reproduced from succeed of management of achieved tourist attraction is typical. This research was utilized quantitative research method and data were collected by questionnaire with confederate accomplished managing for tourist attractions were employed. Not less than 58 sources all regions of the country such as the Mae Kampong village community Chiang Mai Province, Ban Nam Chiao community Trat province, Ban Khok Krai community Phang Nga province etc. This research will be useful for local, government, and private organization to move forward the strategies of community's tourist attraction development to be efficient and effective in determining, directing policy and developing plan for tourism factors to be higher potential and marketing plans attract the tourists with marketing strategies appropriately.

The research found that the planning, preparation and facilities in tourist attractions people participate in the co-operation level. Implementation of the plan for tourism activities within tourist attractions people participate in the co-operation level. People get a benefit from tourism activities such as accommodation service food and beverage services, etc. are at the controlled by the people. Monitoring and evaluation of supervise the spending of various tourist attractions people participate in the planning together level. The results of the comparison of opinions show that Respondents with different personal information including gender, age, highest educational level, occupation and average income, all have opinions that the level of public participation in planning. Should be at the same level of consultation.

Keywords: People participate, The management of tourist destination,
Thailand tourism standard

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่หลายประเทศให้ความสำคัญ โดยให้การสนับสนุนรวมถึงการพัฒนาศักยภาพของการท่องเที่ยวในประเทศ เพื่อทำให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจภายในประเทศ (Perloff, H. and L. Wingo, 1964) แต่ยังมีนักวิชาการบางคนแย้งว่าการท่องเที่ยวอาจไม่ได้ทำให้ระบบเศรษฐกิจดีขึ้นทั้งหมด (Williams and Shaw, 1988) เพราะการท่องเที่ยวมักจะมีคิดค่าแรงแปรผันตามฤดูกาลและการท่องเที่ยวนั้นยังส่งผลทำให้เกิดค่าครองชีพที่แตกต่างกันตามฤดูกาลของการท่องเที่ยว (Mathieson & Wall, 1982)

สำหรับประเทศไทยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการขยายตัวสูงเมื่อนำมาเทียบกับอุตสาหกรรมในด้านอื่น อีกทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจ รวมไปถึงจนถึงสังคมเป็นอย่างมากของประเทศไทย นับว่าเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญสามารถดึงเงินตราจากต่างประเทศได้อย่างมหาศาล นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดการสร้างงาน และกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค การท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนโครงสร้างพื้นฐานของพื้นที่ต่าง ๆ รวมไปถึงการค้าและการลงทุน เมื่อประเทศประสบภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศสามารถช่วยให้เศรษฐกิจฟื้นตัวได้ในเวลาที่รวดเร็วกว่าภาคผลิตและบริการอื่น ๆ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554)

นอกจากนี้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาพื้นที่โดยให้เหตุผลในการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเป็นเงื่อนไข ซึ่งจะเปิดโอกาสให้องค์กรภายในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการวางแผนทิศทางการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยเฉพาะชุมชนที่มีแนวโน้มว่าการท่องเที่ยวจะเข้าไปถึง หรือต้องการทำให้ชุมชนของตนให้เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้นจะเกิดการเรียนรู้ที่จะพัฒนาพื้นที่ของตนให้สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ภายในชุมชนเพื่อตอบสนองความต้องการทางการท่องเที่ยวควบคู่กันไปด้วย (Murphy, 1985)

จากการศึกษาเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่าประเทศไทยนั้นมีเกณฑ์มาตรฐานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวแล้วโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558) เอาไว้อยู่แล้วแต่ยังไม่สามารถระบุได้ว่าชุมชนควรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับใดจึงจะประสบความสำเร็จ จึงอาจจะทำให้การดำเนินการโดยชุมชนเป็นเรื่องยาก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย ซึ่งการวิจัยนี้จะถอดบทเรียนจากพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเป็นต้นแบบ ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับคนในท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ในการร่วมกันขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินการ ด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูง รวมไปถึงเปิดโอกาสให้คนในชุมชน

เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามความเหมาะสมอันจะนำไปสู่การบริหารจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจากคุณลักษณะของผู้รับผิดชอบภายในแหล่งท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครบทุกข้อครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษารวบรวมมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัยซึ่งประกอบด้วยแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และมาตรฐานการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของไทยที่กำหนดโดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

2. สร้างเครื่องมือที่จะใช้สำหรับการวิจัยและหาคุณภาพของเครื่องมือวัด เพื่อให้ได้เครื่องมือที่จะใช้สำหรับการวิจัยที่มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้จริง ผู้วิจัยจึงสร้างเครื่องมือแบบทดสอบเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) โดยวัดเนื้อหาด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแล้วนำผลการวิเคราะห์มาศึกษา เพื่อให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานทางแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน ซึ่งอาจจะเป็นผู้นำชุมชนหรือชาวบ้านที่มีบทบาทในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยคัดเลือกเอาเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่ผ่านตามเกณฑ์การประเมินจากกรมการท่องเที่ยว และมีข้อมูลปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จำนวนไม่น้อยกว่า 58 แห่ง ทั่วทุกภาคของประเทศไทย เช่น ชุมชนหมู่บ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนบ้านน้ำเขียว จังหวัดตราด ชุมชนบ้านโคกไคร จังหวัดพังงา เป็นต้น รวมทั้งสิ้น 400 ชุด

เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่แน่นอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้สูตรการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างตามวิธีของ Cochran (Cochran, 1977; อ้างถึงใน กัลยา วานิชย์บัญชา, 2549)

โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ซึ่งสูตรในการคำนวณที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

$$\text{สูตร } n = \frac{P(1-P)Z^2}{E^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดตัวอย่าง

P แทน สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำลังสุ่ม .50

Z แทน ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ Z มีค่าเท่ากับ 1.96

ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 (ระดับ .05)

E แทน ค่าความผิดพลาดสูงสุดที่เกิดขึ้น = .05

$$\begin{aligned}\text{แทนค่า } n &= \frac{(.05)(1 - .5)(1.96)^2}{(.05)^2} \\ &= 384.16\end{aligned}$$

ซึ่งการคำนวณจากสูตรขนาดตัวอย่างที่จะต้องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างน้อย คือ 384 คน จึงจะสามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปเป็นผลของงานวิจัยในครั้งนี้ได้ ผู้วิจัยได้กำหนดให้มีความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการนำข้อมูลมาประเมิน และวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะต้องใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ตามเงื่อนไขกำหนด เพราะจะต้องไม่น้อยกว่า 384 ตัวอย่าง

หลักเกณฑ์ประการสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1) กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวหรือเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานทางด้านที่เกี่ยวกับกระบวนการในการส่งเสริมการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

2) กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะเป็นบุคคลที่มีการแสดงตนหรือมีการปฏิสัมพันธ์กับภาคประชาสังคมโดยทั่วไป อันเป็นบุคคลที่ภาคประชาสังคมโดยทั่วไปให้การยอมรับในการแสดงบทบาททางด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

3) กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะในการเป็นผู้นำทางความคิดโดยเป็นบุคคลที่มีความสามารถหรือคุณลักษณะในการโน้มน้าวหรือชักจูงให้บุคคลอื่น ๆ ที่มีความหลากหลายในมิติต่าง ๆ มีความคิดเห็นหรือทัศนคติที่คล้อยตามการโน้มน้าวหรือชักจูงของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ

ที่สามารถเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงทางความคิดระหว่างกลุ่มคนในสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งกับกลุ่มคนในสังคมกลุ่มอื่น ๆ รวมถึงการเชื่อมโยงทางความคิดระหว่างกลุ่มคนในทุกภาคส่วนของสังคมด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยกำหนดเนื้อหาเป็นการวัดปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย โดยแบ่งเป็นการศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) หลังจากนั้นได้มีการสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check list) โดยวัดเนื้อหาด้านโครงสร้างและการบริหารงานด้านการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมของกลุ่ม และมีการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการท่องเที่ยว ด้านบริหารจัดการพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว และนักวิชาการวิจัยการท่องเที่ยว จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงต่อเนื้อหา (Content Validity) ด้วยวิธีหาค่า IOC หรือดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 0.702

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวพบว่า

1. ประชาชนควรมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการปรึกษาหารือ จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ข้อเสนอแนะโครงการด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่จะดำเนินการเพื่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2. ประชาชนควรมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการวางแผนร่วมกัน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการติดตามและประเมินผลด้านการใช้จ่ายเงินในการพัฒนาและโครงการต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านการติดตามและประเมินผลด้านข้อมูลสถิติต่าง ๆ เช่น สถิตินักท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว และ 3) ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวไม่ให้เสื่อมโทรม

3. ประชาชนควรมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้านการวางแผนการเตรียม อยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ จำนวน 11 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการเตรียมความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า การขนส่งสาธารณะ สุขอนามัย การสื่อสาร 2) ด้านการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการจัดการแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับคณะกรรมการจากองค์กรภายนอกอื่น ๆ 3) ด้านการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้หลังจากพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว 4) ด้านการปฏิบัติตามแผนงานใน

ด้านการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ที่พัก ที่จอดรถ เป็นต้น 5) ด้านการปฏิบัติตามแผนด้านกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ภายในแหล่งท่องเที่ยว 6) ด้านการประสานงานกับองค์กรที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยวภายนอกต่าง ๆ เช่น ททท.ประจำจังหวัด สมาคมด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ 7) ด้านการให้การสนับสนุนงบประมาณวัสดุหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ 8) ด้านการรับผลประโยชน์จากเงินช่วยเหลือของหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาสาธารณูปโภคภายในแหล่งท่องเที่ยว 9) ด้านการรับผลประโยชน์จากการเป็นบุคลากรประจำแหล่งท่องเที่ยว 10) ด้านการติดตามและประเมินผลด้านปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมภายในแหล่งท่องเที่ยว และ 11) ด้านการติดตามและประเมินผลความสำเร็จของโครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว

4. ประชาชนควรมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับการควบคุมโดยประชาชน จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรับผลประโยชน์จากการให้บริการทางการท่องเที่ยว เช่น การให้บริการที่พัก การให้บริการอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว 2) ด้านการรับผลประโยชน์จากการจำหน่ายสินค้าของระลึกประจำท้องถิ่นของตน และ 3) ด้านการแบ่งผลประโยชน์รายได้จากร้านค้าสวัสดิการของหมู่บ้านที่ตนเองเป็นสมาชิก

ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวจากคุณลักษณะของผู้รับผิดชอบภายในแหล่งท่องเที่ยว จากการศึกษาพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อมูลส่วนบุคคลแตกต่างกัน ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ล้วนแต่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันวางแผนนั้น ควรอยู่ในระดับปรึกษาหารือเหมือนกันทั้งสิ้น ขณะที่ด้านการร่วมกันปฏิบัติตามแผน ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ล้วนแต่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันปฏิบัติตามแผนนั้นควรอยู่ในระดับร่วมปฏิบัติเหมือนกันทั้งสิ้น และด้านการร่วมกันใช้ประโยชน์ภายในแหล่งท่องเที่ยว นั้นผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ย ล้วนแต่มีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันใช้ประโยชน์ภายในแหล่งท่องเที่ยว นั้นควรอยู่ในระดับควบคุมโดยประชาชนเหมือนกันทั้งสิ้น ส่วนด้านการร่วมติดตามและประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ย มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความแตกต่างกันด้านอายุ การศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี 41-50 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี การศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และมีมัธยมศึกษา/ปวช. ประกอบอาชีพธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจที่พัก/โฮมสเตย์ ร้านค้าขายสินค้าทั่วไป เกษตรกร (ปลูกพืช) เกษตรกร (เลี้ยงสัตว์) เกษตรกร (เพาะพันธุ์สัตว์น้ำ) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท และมากกว่า 25,000 บาท

มีความคิดเห็นว่ารระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมติดตามและประเมินผลนั้นควรอยู่ในระดับวางแผนร่วมกัน และ 2) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 21-30 ปี 31-40 ปี และ 51-60 ปี การศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับจ้าง (ขนส่งผู้โดยสาร) ธุรกิจร้านขายของฝาก พนักงานรัฐวิสาหกิจ รับจ้างทั่วไป ทำประมง รับราชการ และอื่น ๆ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท 10,001-15,000 บาท 15,001-20,000 บาท และ 20,001-25,000 บาท มีความคิดเห็นว่ารระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมติดตามและประเมินผล นั้นควรอยู่ในระดับร่วมกันปฏิบัติ

ขณะที่ด้านการร่วมทำนุบำรุงรักษา ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ย มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีความแตกต่างกันด้านอายุ การศึกษาสูงสุด อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความคิดเห็น แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 41-50 ปี และ 51-60 ปี การศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษา/ปวช. และปริญญาตรี ประกอบอาชีพธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจที่พัก/โฮมสเตย์ รับจ้าง (ขนส่งผู้โดยสาร) พนักงานบริษัทเกษตรกร (ปลูกพืช) เกษตรกร (เลี้ยงสัตว์) และประกอบอาชีพอื่น ๆ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท 5,001-10,000 บาท 15,001-20,000 บาท และมากกว่า 25,000 บาท มีความคิดเห็นว่ารระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมทำนุบำรุงรักษานั้นควรอยู่ในระดับวางแผนร่วมกัน และ 2) ส่วนผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ ต่ำกว่า 20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี และมากกว่า 60 ปี การศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่าอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และสูงกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพธุรกิจร้านขายของฝาก พนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้านค้าขายสินค้าทั่วไป รับจ้างทั่วไป เกษตรกร (เพาะพันธุ์สัตว์น้ำ) ทำประมง และรับราชการ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-15,000 บาท และ 20,001-25,000 บาท มีความคิดเห็นว่ารระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมทำนุบำรุงรักษานั้นควรอยู่ในระดับร่วมกันปฏิบัติ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาที่มีประเด็นนำสู่การอภิปรายผล คือด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ชุมชนจะประสบความสำเร็จในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวได้ คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการอยู่ในระดับการปรึกษาหารือไปจนถึงระดับการควบคุมโดยประชาชน ซึ่งถือว่าคนในชุมชนนั้นมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่สูงมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเทพ สิงห์หาพะ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ที่มีผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการทางการท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง ถึง มาก เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนในด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การบริการ

ห้องน้ำ ที่พัก ที่จอดรถ เป็นต้น อยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ และด้านการปฏิบัติตามแผน ด้านกิจกรรมทางการท่องเที่ยวภายในแหล่งท่องเที่ยว ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับการร่วมปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิไล บุญบรรจง (2543) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ผลจากการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเล และการวางแผนงานกิจกรรมเพื่อพัฒนาหรือแก้ปัญหาในพื้นที่

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทยนี้ เป็นเพียงหนึ่งในแนวทางการแนะนำให้ชุมชนได้รับทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมการท่องเที่ยวได้กำหนดเอาไว้ แต่ทั้งนี้ในการพัฒนาพื้นที่ใดก็ตามให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวนั้น ขึ้นอยู่กับวิถีสถานการณ์การตัดสินใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารหรือผู้กำหนดนโยบายในระดับท้องถิ่น จังหวัดหรือระดับประเทศควบคู่กันไปด้วย จึงจะประสบความสำเร็จมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรมีการบริหารจัดการด้านความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ให้สามารถเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกรวดเร็วและปลอดภัย จะช่วยให้การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวง่ายขึ้นและจะมีผู้ไปเที่ยวชมมากขึ้น

1.2 ควรมีการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการที่ได้มาตรฐานให้แก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างความประทับใจและเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

1.3 ควรมีการบริหารจัดการพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวนั้นเกิดความยั่งยืน (Sustainable Tourism) โดยการใช้ประโยชน์และการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างฉลาดเพื่อให้ดำรงอยู่ยาวนาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามมาตรฐานการท่องเที่ยวไทย เพื่อที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กัลยา วาณิชยปัญญา. (2549). สถิติสำหรับงานวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559.

กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *มาตรฐานการท่องเที่ยวไทย การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ประโยชน์ สงกลิ่น. (2557). การจัดการการท่องเที่ยวท้องถิ่น: กรณีศึกษาการจัดการท่องเที่ยวบ้านชะซอม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 5(1), 105-117.
- พิมพ์ลภัส พงศกรรังศิลป์. (2556). การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา บ้านโคกไคร จังหวัดพังงา. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 7(3), 650-665.
- วิไล บุญบรรจง. (2543). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลเมืองระยอง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง. ใน การค้นคว้าแบบอิสระ สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุเทพ สิงห์ฆาพะ. (2560). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในมุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยวและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตำบลกมลา อำเภอเกาะกูด จังหวัดภูเก็ต. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*. 3(2), 127-136.
- Cochran, W.G. (1977) . *Sampling Techniques*. 3d ed. New York : John Wiley and Sons Inc.
- Mathieson, A. and G. Wall. (1982). *Tourism: Economic, Physical and Social Impacts*. London: Longman.
- Murphy, P.E. (1985). *Tourism: A community approach*. New York, NY: Methuen, Inc.
- Perloff, H. and L. Wingo. (1964). *Natural Resource Endowment and Regional Economic Growth*. In *Regional Development and Planning: A Reader*. John Friedman & William Alonso (eds.), M.I.T. Press, Cambridge, MA.
- Williams, A. M. and G. Shaw. (1988). Tourism: Candyfloss Industry or Job Generator?. *Town Planning Review*, 59(1), 81-103.

รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า

THE MODEL OF PARTICIPATION PROCESS FOR TRANSPARENCY THE THAI LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATION IN THE NEXT DECADE SUSTAIN

อภิษฎา ศรีเครือตง

Apisada Srikrueadong

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Rajamangala University of Technology Rattanakosin

นภัทร แก้วนาค

Naputr Gawnak

วิทยาลัยการทัพอากาศ กองทัพอากาศ

Air War College

ธนู ทดแทนคุณ

Thanu Thodthankhun

ลัดดา แพรภัทรพิศุทธิ์

Ladda Praepattarapisuth

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

E-mail : naputr@gmail.com

Received November 9,2019; Revised February 3,2020; Accepted February 26,2020

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อสร้างต้นแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า ด้วยนวัตกรรมทางสังคมแบบ Social and Technology Disruption ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้เทคนิค Delphi ในการกำหนดทิศทางผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) และสังเคราะห์รูปแบบโดยการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่นที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้า จำนวน 7 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี เทศบาลเมืองแม่เหียะ จังหวัดเชียงใหม่ เทศบาลตำบลเวียงสา จังหวัดน่าน เทศบาลตำบลเกาะคา จังหวัดลำปาง องค์การบริหารส่วนตำบลคลองกิ่ว จังหวัดชลบุรี องค์การบริหารส่วนตำบลช่วงเปา จังหวัดเชียงใหม่ และ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 420 คน ผู้ให้ข้อมูล

สำคัญ Delphi จำนวน 19 คน และ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสนทนากลุ่มเฉพาะ 2 รอบ จำนวน 22 คน ซึ่งสุ่มจากคณะผู้บริหารงานท้องถิ่น ผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองท้องถิ่น และ ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกัน การทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียการบริหาร

ผลการวิจัย พบว่า ต้นแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านการประสานงาน ด้านการสร้างความร่วมมือ ด้านการกำกับดูแล และด้านการโน้มน้าวใจ

คำสำคัญ: การเสริมสร้างการมีส่วนร่วม, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ทศวรรษหน้า

Abstract

The Research title of The Model of Participation Process for Transparency of The Thai Local Government In The next Decade Sustain by the Research Objectives are, to Study the way of Participation Promotion to Support. Transparency of Local Government in next Decade, for Construct The Model of People Participation and to Propose, The Strategy of People Participation all sectors, The Research Methodology is, Mixed Method, by The Quantitative Research : Questionnaire and The Qualitative Method, by Delphi Technic and 2 Focus Groups, Collecting Data from 7 Local Government Organization (7 Key Province), 420 Sample size of Questionnaire. 19 Expert for Delphi Technic and 22 Informant of Focus Group Technic, They are from the Local Government Organization Officer and Stakeholders,

The Result of This Research find the Model of Participation Promotion to Transparence of Local Government Organization in next Decade, must to use The 5' C Model, for The good Communication, Co-ordination, Co-operative, Control and Convince to People Participation

Keywords: Participation, Local Government, Next Decade

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นเป็นผลมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง แต่การที่ท้องถิ่นจะสามารถบริหารงานให้สำเร็จไปได้ด้วยดีนั้น จำเป็นต้องมีระบบในการจัดหารายได้และการใช้จ่าย เพื่อจัดทำบริการสาธารณะตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การกำหนด รายได้-รายจ่าย จะมีบัญญัติไว้ในกฎหมาย ท้องถิ่นจะกำหนดเองไม่ได้ โดยการคลังจะประกอบไปด้วยการมีระบบงบประมาณ การมีรายได้ รายจ่าย ท้องถิ่นจะต้องมีระบบ

งบประมาณการใช้จ่ายในแต่ละปี ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ และการที่ท้องถิ่นมีการคลังเป็นของตนเอง ย่อมทำให้ท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดการใช้จ่าย สามารถดำเนินงานและริเริ่มงานอื่นได้ตามที่ตนเห็นว่าเป็นไปตามความต้องการของประชาชน และโดยหลัก ความโปร่งใสเป็นหัวใจที่จะทำให้การจัดการการคลังท้องถิ่นมีความชอบธรรมและเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย (ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2558) ไม่มีการปิดบังซ่อนเร้น บิดเบือน หรือเอาแต่ประโยชน์ส่วนตน อย่างไรก็ตาม ความโปร่งใสจะเกิดขึ้นได้ไม่เพียงแต่จะมีระบบการกำกับดูแลที่ดี และมีผู้บริหารที่สุจริต มีคุณธรรมเท่านั้น ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายก็เป็นส่วนสำคัญที่จะต้องมีความรู้ในเรื่องของความโปร่งใส เพื่อให้ความโปร่งใสเกิดขึ้นได้ด้วยสำนึกและเป็นธรรมชาติ

ในปัจจุบันได้มีการจัดอันดับความโปร่งใสของประเทศไทยโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International) เผยดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันประจำปี 2558 โดยจัดลำดับจากประเทศทั้งหมดทั่วโลก 168 ประเทศซึ่งไทยได้คะแนนความโปร่งใสอยู่ที่ 38 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน ทำให้ประเทศไทยติดอันดับที่ 76 ของประเทศที่มีภาพลักษณ์คอร์รัปชันมากที่สุดจาก 160 ประเทศทั่วโลก ในขณะที่วัดจากประเทศอาเซียนด้วยกันประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับที่ 3 ในกลุ่มรองจากสิงคโปร์ และมาเลเซีย ดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชันในภูมิภาคอาเซียนปี 2558 (ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันปี 2558, 2558) ได้จัดอันดับคะแนนความโปร่งใส เป็น 9 อันดับ ดังนี้ 1. สิงคโปร์ (58 คะแนน) 2. มาเลเซีย (50 คะแนน) 3. ไทย (38 คะแนน) 4. อินโดนีเซีย (36 คะแนน) 5. ฟิลิปปินส์ (35 คะแนน) 6. เวียดนาม (31 คะแนน) 7. ลาว (26 คะแนน) 8. พม่า (22 คะแนน) และ 9. กัมพูชา (21 คะแนน)

สำหรับประเทศที่ได้คะแนนความโปร่งใสเป็นอันดับที่ 1 ของโลก ได้แก่ ประเทศเดนมาร์ก ที่ครองตำแหน่งความโปร่งใสเป็นอันดับ 1 ของโลก 2 ปีซ้อน โดยมีคะแนนสูงสุดอยู่ที่ 91 คะแนน จาก 100 คะแนน ตามมาด้วย ฟินแลนด์ด้วยคะแนน 90 คะแนน ถัดมาเป็นสวีเดน นิวซีแลนด์ เนเธอร์แลนด์ และนอร์เวย์ ที่มีคะแนน 89, 88, 87 และ 87 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีหลายประเทศที่ได้รับคะแนนความโปร่งใสลดลงจากปีก่อนหน้า ซึ่งได้แก่ ประเทศบราซิล กัวเตมาลา และเลโซโท ที่มีคะแนนความโปร่งใสตกลงจากปีที่ผ่านมา ในด้านเลขาธิการมูลนิธิองค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย (Transparency Thailand) ในการจัดอันดับการคอร์รัปชันเป็นวิธีการกระตุ้นให้ผู้คน ทั่วโลกหันมาใส่ใจปัญหาการทุจริตของประเทศตัวเอง ว่าเป็นปัญหาร่วมกันของคนทั้งโลก ไม่ใช่เป็นปัญหาของประเทศที่กำลังพัฒนา หรือปัญหาของประเทศใดประเทศหนึ่งเท่านั้น และในช่วงที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าประเทศไทยมีความตื่นตัวต่อการแก้ไขปัญหาและสถานการณ์การทุจริตในประเทศมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการขับเคลื่อนให้ใช้หลักสูตร “โตไปไม่โกง” ในโรงเรียนทั่วประเทศ เพื่อเป็นการปลูกฝังเยาวชนรุ่นใหม่ไม่ให้ทุจริตและโตมาในแบบผิด ๆ ในอนาคตเพื่อให้ไทยมีความพร้อมในการสร้างความเข้มแข็งของสังคมไทย

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยเป็นองค์กรที่มีความสำคัญในด้านการพัฒนาประเทศในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งหลายอันจะเป็นองค์กรที่ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เพราะองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทั้งในแง่ของงาน (ภารกิจ) งบประมาณ (เงิน) และบุคลากรของท้องถิ่นอยู่ไม่น้อยเช่นกัน ภายใต้การถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ดำเนินการกิจ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำลังถูกท้าทายความสามารถในเชิงการบริหารจัดการให้มีความน่าเชื่อถือและความโปร่งใส อันจะเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เกิดการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมความโปร่งใสอันจะก่อให้เกิดความยั่งยืนในการบริหารจัดการประเทศ โดยเฉพาะการเป็นประเทศที่ต้องแข่งขันกันและการสร้างความพร้อมด้านการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างต้นแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยมีการจำแนกประชากรตามลักษณะการเก็บข้อมูล ดังนี้

1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 3 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันในการนำหลักธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารเพื่อส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7 แห่ง จำนวน 420 คน

กลุ่มที่ 2 ศึกษาแนวโน้มการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้าด้วยเทคนิคการวิจัยอนาคต (Delphi) โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 19 คน ซึ่งคุณสมบัติเป็นผู้มีประสบการณ์การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเป็นผู้มีผลงานวิชาการเกี่ยวกับการวิจัยเชิงอนาคต

กลุ่มที่ 3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้เชี่ยวชาญ 11 คน จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่ คณะผู้บริหาร (นายก ประธานสภา และปลัด) จำนวน 6 คน นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองท้องถิ่น จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน

2. พื้นที่การวิจัย

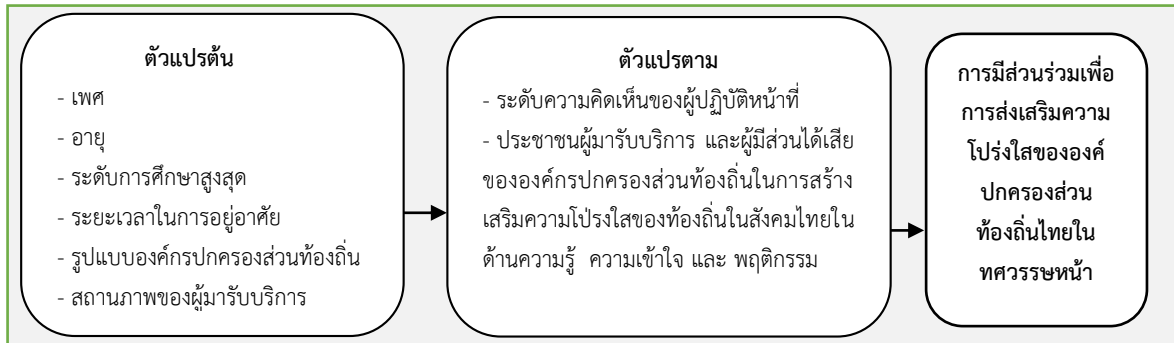
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับการมอบรางวัลพระปกเกล้า และใบประกาศเกียรติคุณสถาบันพระปกเกล้า ประจำปี 2558 ประเภทที่ 1 รางวัลพระปกเกล้าสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 7 แห่ง

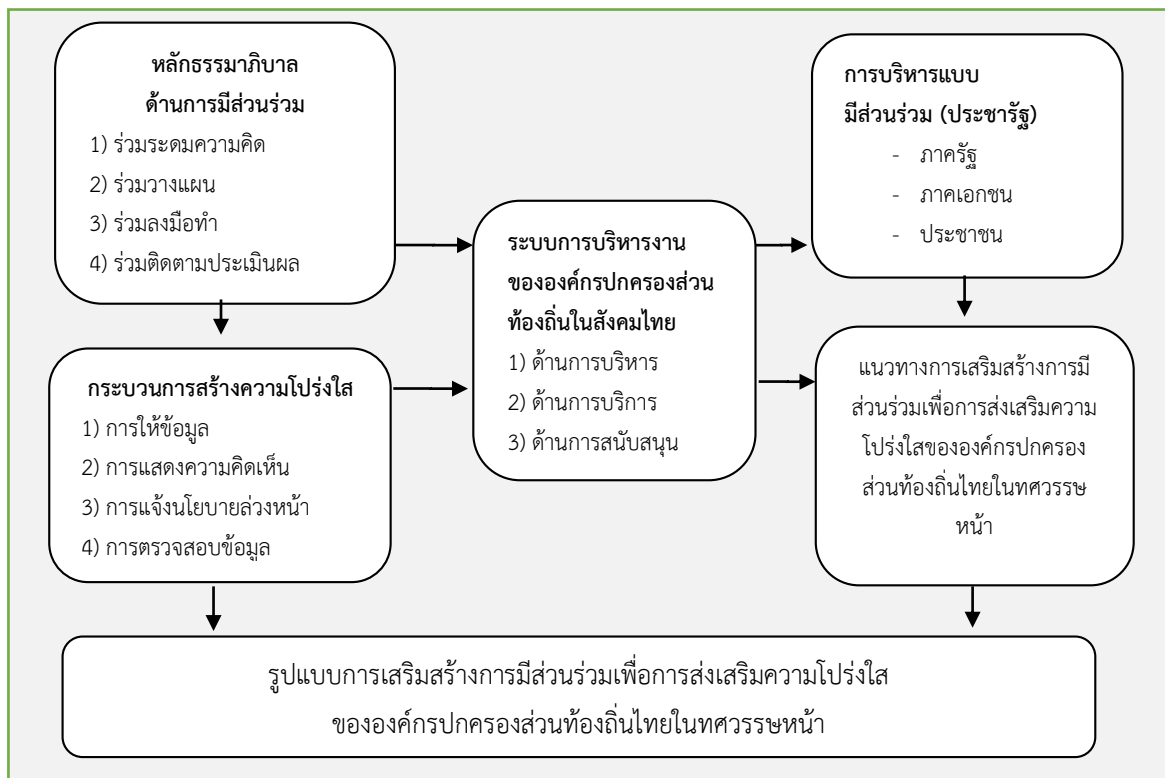
3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม 2560 จนถึง เดือนกันยายน 2561 รวมเป็นระยะเวลา 1 ปี

4. กรอบแนวคิดในการศึกษา

ตัวแปรเชิงปริมาณ

ตัวแปรเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์กระบวนการที่จะก่อให้เกิดความต่อเนื่อง เพื่อสร้างความโปร่งใสในการบริหารงานของท้องถิ่นนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ ด้านการสื่อสาร (Communication) ด้านการประสานงาน (Co-ordination) ด้านการสร้างความร่วมมือ (Cooperation) ด้านการกำกับดูแล (Control) และด้านการโน้มน้าว (Convince)

ด้านการสื่อสาร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีการสื่อสารที่สำคัญทั้งภายในและภายนอกองค์กร ในการสื่อสารนั้นเป็นกระบวนการถ่ายทอดสาร (Message) จากบุคคลฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นผู้ส่งสาร (Source) ผู้รับสาร (Receiver) โดยผ่านสื่อ (Chanel) โดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งในสภาพแวดล้อมหนึ่ง ๆ จนเกิดการเรียนรู้ความหมายในสิ่งที่ถ่ายทอดร่วมกัน และตอบสนองกันได้ตรงตามเจตนาของทั้งสองฝ่ายโดยผ่านสื่อ ด้วยวิธีการการใดวิธีการหนึ่ง อาทิ การประชุม การประชาสัมพันธ์ การสื่อสารตามสาย การสนทนากลุ่ม การสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยภายในองค์กรเองต้องมีการสื่อสารที่ชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่บรรลุเป้าหมาย มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารภายนอกที่ต้องเน้นการสื่อสารหลายช่องทาง เพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างการมีส่วนร่วม ต้องมีการวางแผนวิเคราะห์กระบวนการส่งสาร และผู้รับสารอย่างรอบคอบ มีการเตรียมการทั้งด้านของข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล สถานที่ผู้รับข้อมูลด้วยความระมัดระวังเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

ด้านการประสานงาน (Co-ordination) ด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด ทราบถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนซึ่งปัญหาของประชาชนแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นการจัดการแก้ปัญหาจึงต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ลักษณะการประสานงานที่สำคัญ คือ 1) การประสานงานทำให้เกิดความสอดคล้องในการดำเนินงาน 2) การประสานงานเพื่อสร้างความร่วมมือของผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่าย 3) การประสานงานเป็นเรื่องของการประสานหน้าที่สำคัญในการจัดการในแต่ละหน้าที่ให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร 4) การประสานงานเน้นการติดต่อสื่อสารสองทางเพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างความรับรู้ร่วมกันอย่างชัดเจน ในการทำงานร่วมกัน 5) การประสานงานระหว่างหน่วยงานระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ หรือภาคประชาชน ต้องมีการแบ่งโครงสร้างที่ชัดเจน แบ่งอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน ป้องกันการทำงานที่ซ้ำซ้อน ล้นเบี่ยงทรัพยากร และงบประมาณ โดยใช้เหตุ

ด้านการสร้างความร่วมมือ (Cooperation) เป็นกระบวนการสำคัญในการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วน ในการร่วมพัฒนาชุมชนของตนเอง ต้องมีการเข้าร่วมในการพัฒนาตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมตรวจสอบประเมินผล ในแผนงานโครงการกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การให้บริการและการให้การสนับสนุนหน่วยงานในการให้บริการประชาชน และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อการร่วมกันในการดำเนินเป็น การเสริมสร้างความโปร่งใสในบริหารจัดการทั้งงบประมาณ ทรัพยากรต่าง ๆ

ด้านการกำกับดูแล (Control) ในการกำกับดูแลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นหน้าที่หลักในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ การกำกับดูแลนั้นอยู่บนพื้นฐานความคิดของการบริหารบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล เป็นการใช้กฎหมายเป็นหลักในการปกครองโดยตรากฎหมายที่ถูกต้องเป็นธรรม การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย กำหนดและการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรม หลักคุณธรรม (Ethics) เป็นการยึดมั่นความถูกต้อง

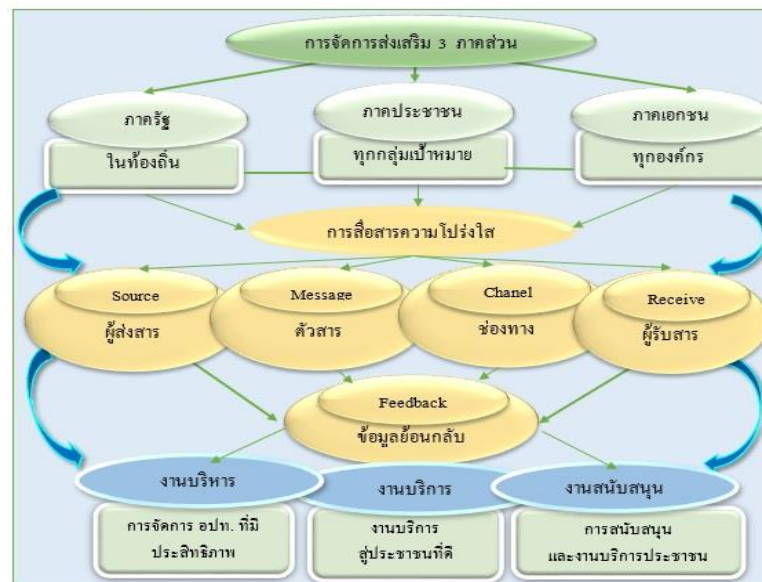

ดิงาม ภายในองค์กรที่ต้องยึดหลักคุณธรรมในการให้คุณให้โทษ และการส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ต้องมีคุณธรรม จริยธรรมการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธาต่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน

ด้านการโน้มน้าวใจ (Convince) เป็นศาสตร์และศิลป์ในการชักชวนและจูงใจให้ทุกภาคส่วนเข้ามาทำงานร่วมกัน มีจุดมุ่งหมาย คือ การโน้มน้าวใจเพื่อให้คล้อยตามปรับเปลี่ยนทัศนคติ กระตุ้นให้เกิดการทำงานร่วมกัน ต้องมีเทคนิคการใช้เหตุผล การเชื่อมโยงสถานการณ์ สร้างความรู้ให้อารมณ์เป็นแรงผลักดันเพื่อการจูงใจ การใช้ชื่อเสียงส่วนตัวเป็นเครื่องโน้มน้าวใจของคนทุกภาคส่วนในการเข้ามาร่วมทำงานร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์รูปแบบสร้างความโปร่งใสในการบริหารงานของท้องถิ่น ในทศวรรษหน้า จำนวน 5 รูปแบบ ดังนี้

1.รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการสื่อสาร (Communication)

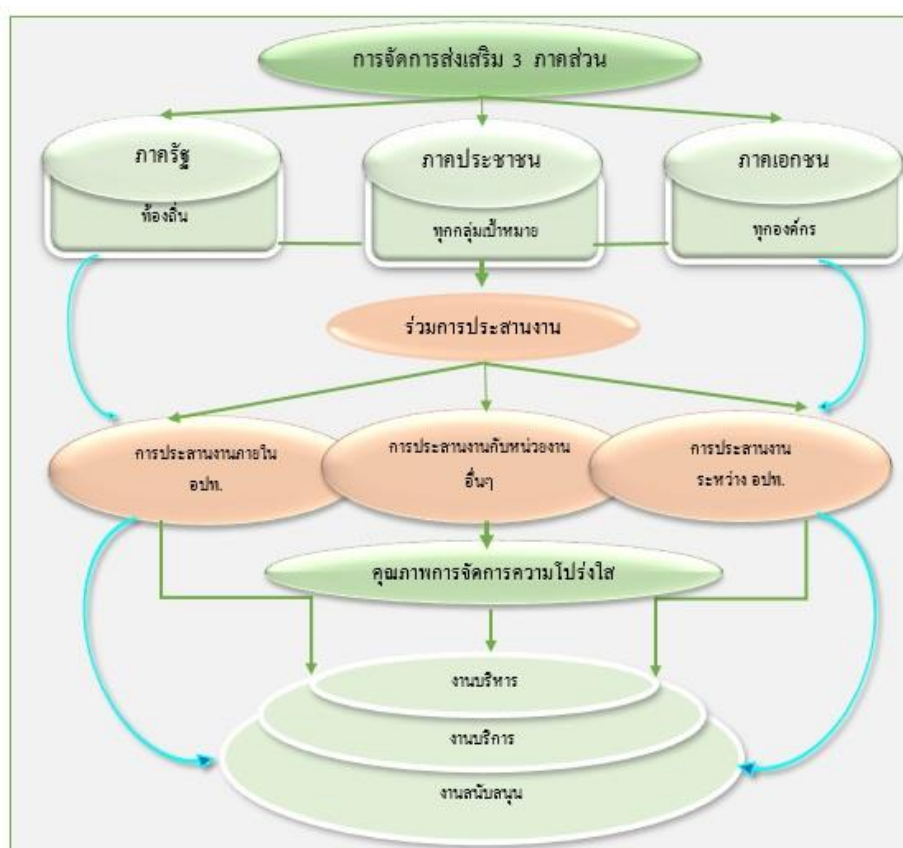
แผนภาพที่ 1 รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการสื่อสาร (Communication)

จากแผนภาพอธิบายได้ว่า การส่งเสริมความโปร่งใสในงานของ อบท. จะต้องมีการสื่อสารให้เกิดการปฏิบัติทั้งจากภาครัฐในท้องถิ่น ภาคประชาชน ทุกระดับ ภาคเอกชนทุกหน่วยงาน ได้เข้ามามีส่วนร่วม การสื่อสาร พันธกิจ ของ อบท. การกิจ แต่ละงานด้วยกระบวนการสื่อสารที่เป็นระบบ 1) มีผู้ส่งสารที่มีความเป็นผู้นำ เป็นผู้บริหาร หรือเป็นเจ้าภาพงานแต่ละด้าน 2)สาระเนื้อหาที่ดีมีความชัดเจน กระชับถูกต้อง เข้าใจได้ง่าย 3) มีช่องทางการสื่อสารที่ดี มีความสามารถเข้าถึงผู้รับสาร ประชาชน เอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 4) มีผู้รับสารที่ดี มีทุกกลุ่มเป้าหมาย การสื่อสารต้องได้รับสารที่ดีถูกต้อง

เพื่อที่จะให้มีการปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุเป้าหมายมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่วนในด้านการสื่อสารภายนอกที่ต้องเน้นการสื่อสารหลายช่องทาง เพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างการมีส่วนร่วม ต้องมีการวางแผนวิเคราะห์กระบวนการส่งสาร และผู้รับสารอย่างรอบคอบ มีการเตรียมการทั้งด้านของข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล สถานที่ผู้รับข้อมูล รวมทั้งการติดตามประเมินผลการตอบกลับจากผู้มีส่วนร่วมจากทุกส่วนที่เกี่ยวข้องว่าการสื่อสารนั้นบรรลุเป้าหมายหรือไม่ เพื่อจะได้นำมาพัฒนาการสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

2. รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการประสานงาน (Co-ordination)

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการประสานงาน (Co-ordination)

จากแผนภาพที่ 2 อธิบายได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ลักษณะการประสานงานที่สำคัญ คือ 1) การประสานงานทำให้เกิดความสอดคล้องในการดำเนินงาน 2) การประสานงานเพื่อสร้างความร่วมมือของผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่าย 3) การประสานงานเป็นเรื่องของการประสานหน้าที่สำคัญในการจัดการในแต่ละหน้าที่ให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาทั้งภายในองค์กรและ

ภายนอกองค์กร 4) การประสานงานเน้นการติดต่อสื่อสารสองทางเพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างความรับรู้ร่วมกันอย่างชัดเจนในการทำงานร่วมกัน 5) การประสานงานระหว่างหน่วยงานระหว่างหน่วยงานของภาครัฐ หรือภาคประชาชน ต้องมีการแบ่งโครงสร้างที่ชัดเจน แบ่งอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน ป้องกันการทำงานที่ซ้ำซ้อน สิ้นเปลืองทรัพยากร และงบประมาณ โดยใช้เหตุ

3. รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการสร้างความร่วมมือ (Cooperation)

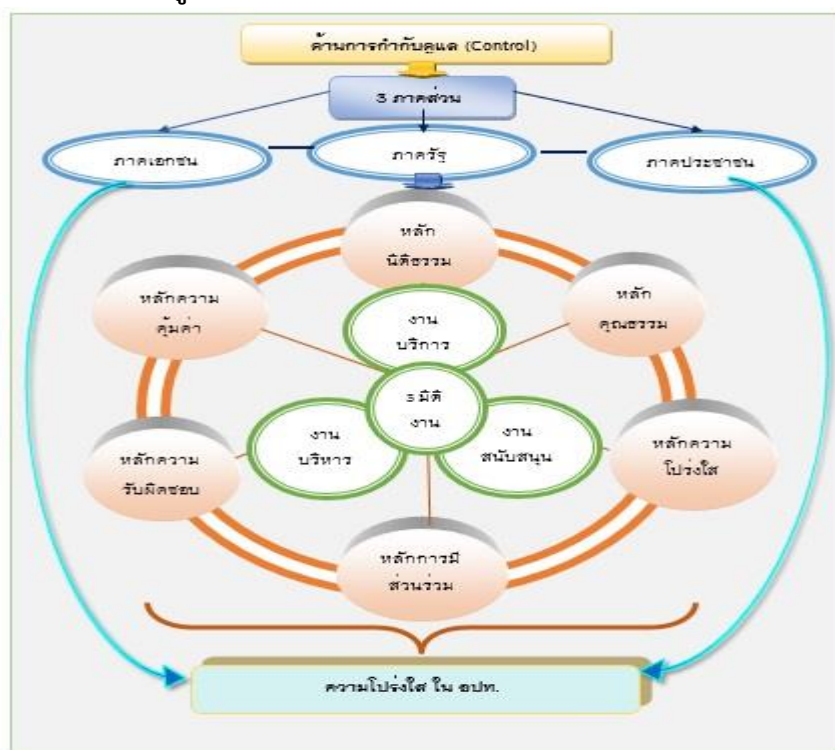
แผนภาพที่ 3 รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการสร้างความร่วมมือ (Cooperation)

จากแผนภาพ รูปแบบการสร้างความร่วมมือ กับ 3 มิติดังนั้น การสร้างร่วมมือระหว่างทุกฝ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันนั้นเป็นกระบวนการสำคัญมากในการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบการบริหารงานที่ต้องมีประสิทธิภาพสอดคล้องความสถานการณ์ในปัจจุบันที่ต้องมีความทันสมัย มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการแบบรวดเร็วและมีความเสมอภาค การให้บริการสาธารณะแก่

ภาคเอกชน ภาคประชาชน หรือหน่วยงานภาครัฐด้วยตัวเอง ต้องมีการสร้างระบบในการสื่อสาร การประสานงานที่มีความรวดเร็วและชัดเจน พร้อมทั้งมีการสร้างระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานที่มีส่วน เกี่ยวข้องนั้นๆอย่างครบถ้วน รวมทั้งสนับสนุนการทำงานร่วมกันโดยเฉพาะองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน ชุมชนต้องมีการสร้างช่องทางการติดต่อประสานงานเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมที่หลากหลายเพื่อการ สื่อสารที่รวดเร็ว ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ทำให้สามารถตัดสินใจเข้าร่วมพัฒนาชุมชนของตนเองด้วยความ แน่ใจ โดยการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ นั้น ต้องมีการเข้าร่วมตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตรวจสอบประเมินผล และร่วมรับผลที่เกิดขึ้น ในแผนงานโครงการ กิจกรรมและด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ร่วมกันวางแผน เพื่อการจัดการร่วมกัน ด้วยความเชื่อมั่นในระบบ การบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความโปร่งใสในการบริหารจัดการว่าทำเพื่อประโยชน์ของ ประชาชนเป็นสำคัญ

4. รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ด้านการกำกับดูแล (Control)

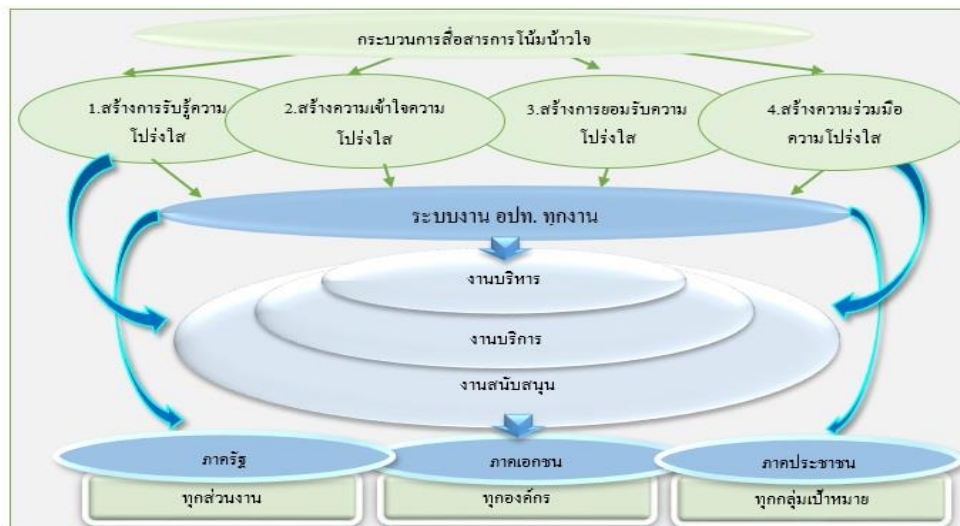

แผนภาพที่ 4 รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการกำกับดูแล (Control) ด้วยหลักธรรมาภิบาล

จากแผนภาพอธิบายได้ว่า การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเป็นหน้าที่หลักในการบริหารงานด้านต่าง ๆ การกำกับดูแลนั้นอยู่บนพื้นฐานความคิดของการบริหารบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล 6 หลัก เพื่อส่งเสริมให้องค์กรมีการบริหารงานที่ดี ประกอบด้วย หลักนิติธรรม เป็นการ

เน้นหลักการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัย หลักคุณธรรมเป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ให้เป็นอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ หลักความโปร่งใสเป็นแนวทางในการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในองค์กร โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการ ให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ หลักการมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การทำประชาพิจารณ์ การแสดงประชนมติ เพื่อการร่วมคิด ร่วมพัฒนาท้องถิ่นตนเอง หลักความรับผิดชอบ เข้าใจและตระหนักในสิทธิ หน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ใส่ใจปัญหาสาธารณะของท้องถิ่นตน และหลักความคุ้มค่า เน้นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการกำกับดูแลการดำเนินงานของภาครัฐ ให้มีการบริหารงาน มีการให้บริการ และการสนับสนุนแผนงานต่าง ๆ ให้มีธรรมาภิบาลนั้นเป็นหลักสำคัญให้ทุกภาคส่วนทั้งภาคเอกชน ภาคประชาชนทำงานร่วมกันเกิดความไว้วางใจ สร้างความศรัทธาในการพัฒนาท้องถิ่น

5. รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการโน้มน้าวใจ (Convince)

แผนภาพที่ 5 รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการโน้มน้าวใจ (Convince)

จากแผนภาพอธิบายได้ว่า การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมส่งเสริมความโปร่งใส การดำเนินงานของ อปท. จะต้องมีการสื่อสารการโน้มน้าวใจ ที่ต้องเริ่มต้นตั้งแต่การสร้างการรับรู้

ความโปร่งใสที่ชัดเจน การสร้างความเข้าใจความโปร่งใสที่ชัดเจนในการทำงานร่วมกัน การสร้างการยอมรับคุณค่าและสร้างความโปร่งใสที่ชัดเจนในการทำงานและดำเนินงานโครงการต่าง และการสร้างความร่วมมือในการเสริมสร้างความโปร่งใสทั้งในส่วนงานบริหาร งานบริการ งานสนับสนุน จากภาคี 3 ภาคส่วน คือ ภาครัฐทุกหน่วยงาน ภาคเอกชนทุกองค์กร และภาคประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ให้ทุกภาคส่วนได้มีการทำงานอย่างเต็มที่ เต็มใจ เต็มเวลา เพื่อให้เกิดการให้บริการประชาชนที่มีคุณภาพมากที่สุด

อภิปรายผล

ผู้วิจัยดำเนินการสังเคราะห์กระบวนการที่จะก่อให้เกิดความต่อเนื่องในการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความโปร่งใสในการบริหารของท้องถิ่นนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ ด้านการสื่อสาร (Communication) ด้านการประสานงาน (Co-ordination) ด้านการสร้างความร่วมมือ (Cooperation) ด้านการกำกับดูแล (Control) และด้านการโน้มน้าว (Convince)

รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการสื่อสาร (Communication) เป็นกระบวนการในการส่งเสริมความโปร่งใสในงานของ อปท. ด้วยการสื่อสารให้เกิดการปฏิบัติทั้งจากภาครัฐในท้องถิ่น ภาคประชาชน ทุกระดับ ภาคเอกชนทุกหน่วยงาน ได้เข้ามามีส่วนร่วม การสื่อสาร พันธกิจของ อปท. การกิจแต่ละงานด้วยกระบวนการสื่อสารที่เป็นระบบ ประกอบด้วย มีผู้ส่งสารที่มีความเป็นผู้นำ เป็นผู้บริหาร หรือเป็นเจ้าภาพงานแต่ละด้าน มีสาระเนื้อหาที่ดีมีความชัดเจน กระชับถูกต้อง เข้าใจได้ง่าย มีช่องทางการสื่อสารที่ดี มีความสามารถเข้าถึงผู้รับสาร ประชาชน เอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีผู้รับสารที่ดี ทุกกลุ่มเป้าหมายการสื่อสารต้องได้รับสารที่ดี ถูกต้อง เพื่อที่จะให้มีการปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุเป้าหมายมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารทั้งภายในและภายนอกองค์กร ที่ภายในเองต้องมีการสื่อสารที่ชัดเจน ให้มีการปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุเป้าหมายมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารภายนอกที่ต้องเน้นการสื่อสารหลายช่องทาง เพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างการมีส่วนร่วม ต้องมีการวางแผนวิเคราะห์กระบวนการส่งสาร และผู้รับสาร อย่างรอบคอบ มีการเตรียมการทั้งด้านของข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล สถานที่ผู้รับข้อมูล ด้วยความระมัดระวังเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2549) ได้อธิบายว่า การให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่ กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกัน

รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการประสานงาน (Co-ordination) ด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีความ

ใกล้ชิด กับชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด ทราบถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน ซึ่งปัญหาของประชาชนแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันในการจัดการแก้ปัญหาจึงต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยต้องมีการแบ่งโครงสร้างที่ชัดเจน แบ่งอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน ป้องกันการทำงานที่ซ้ำซ้อน สิ้นเปลืองทรัพยากร และงบประมาณ อย่างไม่จำเป็น ควรมีระบบมีการจัดการส่งเสริมให้เกิดการประสานงานที่ดีและมีความโปร่งใส ดังที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (2542) ได้อธิบายว่าการส่งเสริมความโปร่งใสทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะความโปร่งใสในกระบวนการนโยบาย จะทำให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและยอมรับนโยบายใหม่ ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และง่ายยิ่งขึ้น ทั้งนี้กระบวนการความโปร่งใส เช่น การให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น และการแจ้งนโยบายล่วงหน้า เป็นต้น จะส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายดังกล่าว ประชาชนจะสามารถตัดสินใจนโยบายที่เห็นว่าไม่เหมาะสมและแนะนำ รวมทั้งเรียกร้องนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของ ประชาชน ซึ่งท้ายที่สุดแล้วความโปร่งใสจะส่งผลให้เกิดการพัฒนา นโยบายที่ดีขึ้น และต้องมีลักษณะการประสานงานรอบด้าน 360 องศา เป็นการทำงานที่มีคุณภาพการจัดการความโปร่งใส ของ อบท. ทั้งงานบริหาร งานบริการ และงานสนับสนุน เชิงบูรณาการ

รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการสร้างความร่วมมือ (Cooperation) เป็นกระบวนการสำคัญในการทำงานร่วมกันจากทุกภาคส่วน ในการร่วมพัฒนาชุมชนของตนเอง ต้องมีการเข้าร่วมในการพัฒนาตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมตรวจสอบประเมินผล ในแผนงานโครงการกิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งในด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาด้านต่าง ๆ นั้น ต้องมีการเข้าร่วมในการพัฒนาตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมตรวจสอบประเมินผล สอดคล้องกับแนวคิดของสัญญา เคนาภูมิ (2551) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมเป็นการที่สมาชิกได้มีโอกาส ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน และสอดคล้องกับแนวความคิดของเมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ที่กล่าวว่าการมีส่วนร่วมเป็น การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล และสอดคล้องกับสำนักงานปลัด กระทรวงสาธารณสุข (2549) ซึ่งได้อธิบายว่า ความร่วมมือ เป็นการให้กลุ่มประชาชนผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องเช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการในแผนงานโครงการกิจกรรมที่ร่วมกันวางแผน ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อการจัดการร่วมกัน ด้วยความเชื่อมั่น ในระบบการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความโปร่งใสในการจัดการทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการกำกับดูแล (Control) เป็นระบบที่เน้นหน้าที่หลักในการบริหารงานในด้านต่าง ๆ การกำกับดูแลนั้นอยู่บนพื้นฐานความคิดของ การบริหารบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล 6 หลัก เพื่อส่งเสริมให้องค์กรมีการบริหารงานที่ดี ประกอบด้วย หลักนิติธรรม เป็นการเน้นในหลักของการตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัย หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ หลักความโปร่งใส เป็นแนวทางในการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในองค์กร มีกระบวนการ ให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ หลักความมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประจักษ์ เพื่อการร่วมคิด ร่วมพัฒนาท้องถิ่นตนเอง หลักความรับผิดชอบ เป็นเข้าใจและตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของท้องถิ่นตน และหลักความคุ้มค่า เน้นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ซึ่งในการกำกับดูแลและการดำเนินงานของภาครัฐ ให้มีการบริหารงาน มีการให้บริการ และการสนับสนุนแผนงานโครงการต่าง ๆ ให้มีธรรมาภิบาลนั้นเป็นหลักสำคัญที่จะสามารถทำให้ทุกภาคส่วน อาทิ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ที่เข้ามาทำงานร่วมกันเกิดความไว้วางใจสร้างความศรัทธาในร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันสอดคล้องกับแนวความคิดของเกรียงไกร เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541) ที่กล่าวว่า การเสริมสร้างความโปร่งใสว่าเป็นกระบวนการทำงาน กฎเกณฑ์กติกาต่าง ๆ ที่มีการกำกับดูแล ที่มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างเป็นอิสระ ประชาชนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการโน้มน้าวใจ (Convince) เป็นศาสตร์และศิลป์ในการชักชวนและจูงใจให้ทุกภาคส่วนเข้ามาทำงานร่วมกัน มีจุดมุ่งหมาย คือ การโน้มน้าวใจเพื่อให้คล้อยตามปรับเปลี่ยนทัศนคติ กระตุ้นให้เกิดการทำงานร่วมกัน ต้องมีเทคนิคการใช้เหตุผล การเชื่อมโยงสถานการณ์ สร้างความรู้ให้อารมณ์เป็นแรงผลักดันเพื่อการจูงใจ การใช้ชื่อเสียงส่วนตัวเป็นเครื่องโน้มน้าวใจของคนทุกภาคส่วนในการเข้ามาร่วมทำงานร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยจะต้องมีการดำเนินงาน ด้วยการสร้างการรับรู้ ความโปร่งใสที่ชัดเจน การสร้างความเข้าใจความโปร่งใสที่ชัดเจน การสร้างการยอมรับคุณค่า และสร้างความโปร่งใสที่ชัดเจน การสร้างความร่วมมือในการเสริมสร้างความโปร่งใส ทั้งในส่วนงานบริหาร งานบริการ งานสนับสนุน จากภาคี 3 ภาคส่วน สอดคล้องกับ สุตจิต นิमितกุล (2543) ที่กล่าวว่า ความโปร่งใส อาจขึ้นอยู่กับความเข้าใจ การจูงใจของหน่วยงานที่นำไปใช้รวมทั้งบริบทของสังคมวัฒนธรรม ซึ่งรวมไปถึงค่านิยมและวิถีชีวิต ความโปร่งใสจึงเป็นปรากฏการณ์ที่แตกต่างและหลากหลาย

เพราะหน่วยงานในแต่ละแห่งในแต่ละสังคมมีวัฒนธรรมองค์การ ธรรมเนียม และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมหรือหน่วยงานที่แตกต่างกัน ทั้งยังมีประเด็นเกี่ยวข้องที่ล้วนมีความหลากหลาย เช่น ความโปร่งใสในภาครัฐ อันเป็นผลมาจากนโยบายหน่วยงาน และวิธีปฏิบัติที่จัดช่องทางให้ข้อมูลด้วยวิธีที่เสริมความเข้าใจนโยบายสาธารณะเพิ่มประสิทธิผลของวิธีการเมือง และสอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี (2542) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของรัฐบาลที่มีผลต่อชีวิต มีผลต่อแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วม และเป็นการมอบอำนาจแก่ประชาชนที่จะเลือกดำเนินชีวิตจากข้อมูลที่ได้รับอันเป็นการสร้างความเท่าเทียม และสร้างทางเลือกให้ประชาชน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญของประชาธิปไตย ที่ต้องเกิดจากการร่วมกัน โน้มน้าวและจูงใจให้ทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐทุกหน่วยงาน ภาคเอกชนทุกองค์กร และภาคประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ให้เกิดการขับเคลื่อน รูปแบบแบบการทำงานร่วมกันที่เกิดจากการร่วมมือ ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ เพื่อวางแผนกำหนดนโยบายการพัฒนาการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระบบการบริหารราชการภายในให้มีความชัดเจนและเข้าใจในบริบทในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารทั่วไป การบริหารการคลัง และการพัฒนาบุคลากร รวมทั้งเสนอยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารงาน อปท. การเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารงาน ไปทดลองใช้ใน อปท. ต้นแบบเพื่อเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการที่สามารถสร้างความโปร่งใสตั้งแต่การกำหนดนโยบายการบริหารสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการมีศึกษาวิจัยรูปแบบกระบวนการนำกลยุทธ์ในการเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารงาน อปท. ไปสู่การปฏิบัติ

2.2 ควรมีการมีศึกษาวิจัยระบบการทำงานร่วมกันของเครือข่ายในการเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารงาน อปท. มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ ราชโคตร. (2551). *เอกสารประกอบการสอนวิชาสังคม เศรษฐกิจและการเมือง*.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิกจำกัด.

ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2558). *การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ*. กรุงเทพมหานคร: บิ๊ค พอยท์.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). *ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง. ในดัชนีนิพนธ์ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*.
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2549). *การมีส่วนร่วมของประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2559). *ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันปี 2558*. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2559. จาก <http://jingro.com/th/news/thailand-ranked-76th-of-corruption-perceptions-index-2015/>.
- สุดจิต นิमितกุล. (2543). *“กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดี” ในการปกครองที่ดี (Good Governance)*. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.

พระสงฆ์การจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ : บทบาทและความสำคัญ
PUBLIC WELFARE MANAGEMENT OF SANGHA ADMINISTRATORS:
ROLES AND IMPORTANCE

พระสมุห์วศิน วิสุทโธ (พงษ์ศักดิ์)

Phrasamu Wasin Visuddho (Pongsak)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: sompongel@gmail.com

Received August 19,2019; Revised December 23,2019; Accepted January 20,2020

บทคัดย่อ

วัดและพระสงฆ์เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนกิจการเพื่อประสานในการร่วมมือร่วมแรงกันพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ พระสงฆ์ต้องให้การช่วยเหลือด้วยความตั้งใจและให้เกิดความเป็นธรรมเป็นประโยชน์แก่ชุมชน ต้องมีความรอบรู้และรอบคอบในการช่วยเหลือผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ในวงกว้าง พระสงฆ์ต้องประสานความร่วมมือในทุกภาคส่วนของสังคม และต้องประมวลข้อปัญหาและอุปสรรค เพื่อที่จะได้สังเคราะห์ปัญหาที่มีอยู่ให้ตกผลึกความคิด วางกรอบแนวทางการพัฒนา และต้องมีความต่อเนื่องในการพัฒนา ต้องมีระบบของการวางแผนงานที่ดี โดยวางแผนให้เกิดความสมดุลตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่วางไว้ ในแนวทางแนวความคิด และการปฏิบัติต้องสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เป็นการกำหนดแผนการพัฒนาให้สอดคล้องกับความเป็นจริงได้อย่างตรงจุดตรงประเด็น

คำสำคัญ: การจัดการ, งานสาธารณสงเคราะห์, บทบาทและความสำคัญ

Abstract

Temples and monks are the core of driving the business in order to coordinate and collaborate with each other to develop the community for the prosperity of helping other people's businesses for public benefit. Monks have to help with determination and fairness to benefit the community. Must be knowledgeable and prudent in helping others for the broader public interest. Monks must cooperate in all sectors of society and must compile problems and obstacles In order to synthesize existing problems to crystallize ideas framework for development guidelines and must be continuous in

development must have a good system for event planning by planning for the balance according to the objectives or goals set in the way. The concepts and practices must be in the same direction It is the development plan to be in line with the truth, to the point and to the point.

Keywords: Management, Public Welfare, Roles and Importance

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาเอกของโลกที่มีหลักคำสั่งสอนอันเปรียบเสมือนห้วงมหานทีแห่งสรรพศาสตร์จึงมิใช่เพียงแค่เป็นปรัชญาหรือทฤษฎีเท่านั้น หากยังมีเนื้อหาครอบคลุมถึงชีวิตความเป็นอยู่ ความนึกคิดแทบทุกด้าน และที่สำคัญคือเพื่อประโยชน์เกื้อกูลเพื่อความสุขแก่มหาชน และเป็นการอนุเคราะห์ต่อชาวโลก โดยมีพระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นพระศาสดาเป็นผู้ทรงเปี่ยมไปด้วยพระปัญญาธิคุณพระวิสุทธิคุณและพระมหากรุณาธิคุณ การบำเพ็ญกรณียกิจของพระพุทธเจ้าและพระสาวกมีวัตถุประสงค์และขอบเขตกว้างขวาง ดังจะเห็นได้จากพุทธพจน์ตั้งแต่ครั้งแรกที่ทรงส่งสาวกออกประกาศพระศาสนาว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงจาริกไปเพื่อประโยชน์และความสุขของชนเป็นจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่ทวยเทพ และมนุษย์ทั้งหลาย” อันเป็นแนวทางแห่งการสงเคราะห์เวไนยสัตว์โลกที่พระองค์ทรงมีความปรารถนาให้พระสงฆ์สาวกได้ถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการสาธารณสงเคราะห์แก่ชาวโลก พระสงฆ์สาวกจึงมีภาระหน้าที่อันสำคัญที่ต้องการสงเคราะห์แก่ประชาชนเพื่อให้พ้นจากความทุกข์ทั้งหลาย

พระพุทธศาสนาอาจจะถือได้ว่าเป็นศาสนาประจำชาติ และดำรงอยู่เคียงคู่กับชาติไทยตลอดมา ดังนั้นพระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญต่อสังคมไทย พอสรุปได้ดังนี้ (1) พระพุทธศาสนาเป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคนไทย (2) พระพุทธศาสนาเป็นหลักในการปกครองประเทศ (3) พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจ (4) พระพุทธศาสนาเป็นที่มาของวัฒนธรรมไทย (5) พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นสถาบันหลักของสังคมไทย (6) พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวัฒนธรรม (7) พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นเอกลักษณ์ของชาติ (8) พระพุทธศาสนาในฐานะเป็นมรดกของชาติ (9) พระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยสร้างอารยธรรม (10) พระพุทธศาสนาในฐานะที่ช่วยสร้างความสงบสุขให้แก่โลก

ที่กล่าวว่า วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนนั้น หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในวัดนั้นจะเอื้อประโยชน์ให้แก่ชุมชนนั้นๆ และสมาชิกในชุมชนนั้น ช่วยกันดูแลพัฒนาวัดให้เป็นระเบียบและให้เจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง การจัดระเบียบหรือวางผังวัดให้ดูสวยงาม ก็โดยการแบ่งอาณาบริเวณของวัดออกเป็น 3 เขต คือ พุทธาวาส หมายถึง เขตที่มีการปลูกสร้างอาคารที่สำคัญดังต่อไปนี้ ได้แก่ อุโบสถ วิหาร เจดีย์ สฎูป ศาลาการเปรียญ และสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา เป็นแดนที่สงบเรียบร้อย เขตสังฆาวาส หมายถึง เขตที่อยู่อาศัยและจำพรรษาของพระภิกษุ อาคารที่พระภิกษุจำเป็นต้องใช้สอย

ได้แก่ โรงครัว หอฉัน โรงเก็บพัสดุ โรงไฟฟ้า โรงประปา ศาลารับแขก เขตสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง บริเวณที่ทางวัดกันไว้เพื่อสงเคราะห์แก่ประชาชน เช่น เป็นที่ตั้งโรงเรียน สถานพยาบาล สมาคมทางศาสนา โรงเรียนปริยัติธรรม ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์

ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งขององค์กรสงฆ์โดยรวมก็คือความรู้ความเข้าใจในด้านการบริหารจัดการที่ยังไม่ได้ปรับระบบให้สอดคล้องกับยุคสมัย อีกทั้งการเข้าใจอย่างทั่วถึงและตรงกัน ถึงแม้วัดและองค์กรสงฆ์จะมีศาสนสมบัติที่อยู่ในรูปของทุนที่เป็นทรัพย์สินมากมายที่สะสมมาตั้งแต่ยุคดั้งเดิม ในฐานะผู้ครอบครองปัจจัยการผลิตที่สำคัญ อันได้แก่ ที่ดิน แรงงาน ซึ่งสร้างให้วัดกลายเป็นสถาบันทางเศรษฐกิจที่มั่นคงอย่างยิ่งในสังคมไทย ถ้าผู้เกี่ยวข้องทรัพย์สินของวัดไม่มีองค์ความรู้หรือขาดเอาใจใส่ที่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยไม่ได้จัดตามเกณฑ์มาตรฐานในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการศึกษา และการสาธารณสงเคราะห์ เป็นต้น

1.งานสาธารณสงเคราะห์

การสาธารณสงเคราะห์ เป็นกิจกรรมที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินกิจการเพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ในด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสงเคราะห์แยกโดยลักษณะมี 4 ประการ คือ

1. การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินกิจการเอง ซึ่งกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประชาชน ตำบล กิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

2. การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้น เป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ขุดสระน้ำขนาดใหญ่ เพื่อเป็นแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมการจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์และอื่น ๆ

3. การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การสร้างถนน ขุดลอกคูคลอง การสร้างโรงพยาบาลและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ การสร้างประปาหมู่บ้าน การสร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า การปลูกต้นไม้ และอื่น ๆ ขอนี้มุ่งเอาเฉพาะการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นของสาธารณประโยชน์

4. การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในการที่ควรช่วยเหลือ เช่น การจัดตั้ง หน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือประชาชน ทั้งด้านไฟไหม้และน้ำท่วม พร้อมทั้งมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัย หรือในยามปกติ ก็ตั้งกองทุนทำอาหารเลี้ยงเด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาส

บทบาทของพระสงฆ์ที่มีความสำคัญต่อวิถีการดำรงชีวิตโดยการสาธารณสงเคราะห์ให้กับชาวบ้าน ซึ่งพอสรุปได้ว่า พระสงฆ์เป็นศูนย์กลางรวมจิตใจของชาวบ้าน เป็นที่พึ่งทางใจของชาวบ้าน หากพระสงฆ์เข้าร่วมพัฒนาแก้ไขปัญหา ก็จะมีส่วนช่วยให้ชาวบ้านเกิดความเคารพศรัทธา แม้ปัจจุบันพระสงฆ์จะประพฤติตัวออกนอกกรอบวินัยไปบ้างแต่ชาวบ้านโดยเฉพาะภาคอีสานก็ยังให้ความเคารพนับถืออยู่เช่นเดิม

การสาธารณสงเคราะห์เป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ โครงการอุปสมบทและบรรพชาพระสงฆ์สามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์พระสงฆ์สามเณรที่วัดประสบภัยขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาสพระสงฆ์เป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคมเช่นให้ใช้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การอบรมทรัพยากรช่วยเหลือผู้ยากไร้ (กรมการศาสนา, 2542)

ความสำคัญของการสาธารณสงเคราะห์เป็นการแสดงบทบาทของพระสงฆ์ในด้านสังคมสงเคราะห์ทั้งการสงเคราะห์บุคคลและสาธารณสงเคราะห์โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในการบริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เพราะพระสงฆ์เป็นศูนย์กลางเชื่อมประสานระหว่างคนจนกับคนรวย ปัจจัยที่ได้รับบริจาคมาพระสงฆ์ก็ใช้ทำประโยชน์เป็นสาธารณกุศลและช่วยเหลือบุคคลผู้ขาดแคลนและด้อยโอกาส (บุญศรี พานะจิตต์, 2546)

สรุปได้ว่า การสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานเกี่ยวกับการที่พระสงฆ์ให้ความสงเคราะห์ประชาชนในชุมชนและสังคม โดยมีวัดและพระภิกษุสามเณรเป็นผู้นำที่สำคัญ และเป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจ ด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ดังนั้นงานการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือชาวบ้าน ในสิ่งที่พวกเขาต้องการและมีความจำเป็นแล้วยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างวัดกับบ้านอีกทางหนึ่งด้วย ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและกฎหมายกฎระเบียบของบ้านเมือง เพื่อมุ่งพัฒนาทั้งทางคุณภาพชีวิตประชาชนทั้งทางวัตถุและจิตใจให้มีความสุขสมบูรณ์ทั้งกาย วาจา และใจอันจะนำความสุข ความเจริญพัฒนามาสู่วัดและชุมชนสังคมประเทศชาติต่อไป

2.หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลกับการขับเคลื่อนงานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ

2.1 ความเป็นมาของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

ระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชน พ.ศ. 2546 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล หมายถึง หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลแห่งราชอาณาจักรซึ่งมีวัดตั้งอยู่” เป็นความริเริ่มของคณะสงฆ์ ซึ่งมีเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

วัดสามพระยา กรุงเทพมหานคร เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงได้ก่อตั้งขึ้นมา วัด เป็นศูนย์กลางของชุมชนในการประกอบกิจกรรมของสังคมร่วมกันและเป็นสถานที่ดำเนินการให้การศึกษาอบรม แนะนำ สักสอน ตลอดจนสงเคราะห์ประชาชนเพื่อประโยชน์และความรู้ของชุมชนและสังคมนั้น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2.2 การจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

ในอำเภอหนึ่ง เมื่อมีคณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำอำเภอมีความประสงค์ขอตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ณ วัดใดให้รายงานเสนอขอการรับอนุมัติจากคณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำจังหวัด เมื่อได้รับอนุมัติให้ตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้น และเปิดดำเนินการอบรมครั้งแรกแล้ว ให้หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้นรายงานโดยลำดับจนถึงคณะกรรมการอบรมประชาชนกลาง

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล มีอาณาเขตกว้างขวางหรือมีประชาชนจำนวนมาก เพื่อความสะดวกแก่ประชาชน จะจัดให้มีการอบรมเพิ่มขึ้น ณ วัดใดวัดหนึ่ง หรือสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งในเขตตำบลนั้น ตามที่คณะกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลเห็นสมควรก็ได้ ถ้าตำบลใดที่ไม่มีวัดตั้งอยู่ เมื่อกำนัน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้านและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตนั้น ร้องขอต่อหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลใด คณะกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล จะจัดให้มีการอบรมเพิ่มขึ้น ณ ตำบลนั้นก็

ในกรณีที่คณะกรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เห็นสมควรย้ายหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลจากวัดหนึ่งไปยังอีกวัดหนึ่งในตำบลเดียวกันให้รายงานเสนอผ่านคณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำอำเภอจนถึงคณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำจังหวัด เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำจังหวัดแล้ว จึงให้ย้ายได้ และให้คณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำจังหวัดรายงานโดยลำดับจนถึงคณะกรรมการอบรมประชาชนกลาง

ในตำบลใดที่ยังไม่ได้จัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลให้ดำเนินการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลตามระเบียบมหาเถรสมาคม ว่าด้วยการจัดตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล เว้นแต่เหตุขัดข้องซึ่งไม่สามารถจะจัดตั้งภายในกำหนดให้คณะกรรมการอำนวยการอบรมประชาชนประจำอำเภอรายงานโดยลำดับ จนถึงคณะกรรมการอบรมประชาชนกลาง

หน่วยงานอบรมประชาชนประจำตำบลปัจจุบัน มีจำนวนกว่า 6,141 หน่วยทั่วประเทศ บางหน่วยไม่สามารถจะดำเนินการตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ได้เนื่องจากขาดปัจจัยหลายประการ เช่น บุคลากรและอุปกรณ์ที่จะมาสนับสนุนในการดำเนินงาน จึงเห็นควรประสานงานกับองค์กรและหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีเครือข่ายโยงใยทั่วประเทศ ช่วยวางแผนในการทำงานให้สอดคล้องกับ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกำหนดวัตถุประสงค์หรือจุดเน้นหลักในการพัฒนาด้านการศึกษา ดังนี้

1. ประชาชนต้องได้รับการพัฒนาจิตใจให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม เข้าใจและปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และสามารถดำเนินชีวิตในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข โดยมีการเผยแผ่หลักธรรมไปสู่ประชาชนในรูปแบบที่หลากหลายกว้างขวาง และต่อเนื่อง
2. การศึกษาของสงฆ์ต้องปฏิรูปและยกระดับให้มีคุณภาพสูงขึ้นรวมทั้งขยายผลออกไปให้กว้างขวางทั่วถึงทุกวัด
3. ศาสนสถานสำหรับพุทธศาสนาคือวัดต้องได้รับพัฒนาให้เป็นแกนนำในการเผยแผ่หลักธรรมและให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน สามารถสงเคราะห์เกื้อกูลชุมชน ในทุก ๆ ด้านที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและพระธรรมวินัย
4. ระดมสรรพกำลังจากศาสนิกชนและองค์กรทางพุทธศาสนาที่มีอยู่ให้มีส่วนร่วมทำนุบำรุงอุปถัมภ์ในกิจการศาสนาซึ่งถือเป็นภาระหน้าที่ของพุทธศาสนิกชนทุกคน รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างองค์กรทางพุทธศาสนาด้วยกันและองค์กรทางศาสนาอื่นเพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งสันติภาพที่ยั่งยืน
5. เร่งรัดพัฒนาการด้านการบริหารงานศาสนาเพื่อนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองของศาสนา และเพื่อให้บุคลากรทางศาสนาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (สง่า พิมพ์พงษ์, 2541)

2.3 ความมั่นคงของหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

เป็นหน่วยงานที่ตั้งขึ้นและดำเนินการโดยคณะกรรมการผู้เสียสละซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการโดยตำแหน่ง มีทั้งฝ่ายพุทธจักร เช่น เจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส ฝ่ายอาณาจักร เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบลนั้น ๆ เป็นกรรมการ คณะกรรมการโดยแต่งตั้ง เป็นบุคคลในตำบล ที่คณะกรรมการโดยตำแหน่งเห็นสมควรและเหมาะสมเป็นผู้แต่งตั้ง คณะกรรมการผู้ดำเนินงาน ให้เป็นประชาชนในตำบลนั้น ๆ เป็นผู้ดำเนินงานเอง

2.4 กรรมการหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล

หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล ประกอบด้วย คณะกรรมการ ดังต่อไปนี้

1. กรรมการโดยตำแหน่ง

ก. ประธานกรรมการ ได้แก่ เจ้าอาวาสแห่งวัดที่ตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลนั้น ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ามีรองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปเดียว ให้ประธานกรรมการมอบหมายให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปนั้นปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้ามีรองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปใดรูปหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้าประธานกรรมการมิได้มอบหมายให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตเลือกกันเองขึ้นปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการ

เว้นแต่กรณีที่มีรองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตรูปเดียวให้รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิตนั้นปฏิบัติหน้าที่แทน

ข. รองประธานกรรมการฝ่ายบรรพชิต ได้แก่ เจ้าอาวาสอื่นทุกวัดในตำบล เว้นแต่กรณี que เจ้าอาวาสวัดอื่นนั้น ดำรงตำแหน่งตั้งแต่เจ้าคณะตำบลในตำบลขึ้นไป ให้มอบหมายแก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งในวัดของตนเป็นรองประธานกรรมการในฐานะเจ้าอาวาสด้วย

ถ้าในตำบลนั้นมีวัดตั้งหน่วยอบรมเพียงวัดเดียว ให้เจ้าอาวาสเลือกพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่งในวัดนั้นเป็นรองประธานกรรมการ

ถ้าเจ้าคณะตำบลในตำบลนั้นมีได้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสที่ตั้งหน่วยอบรมประชาชนหรืออยู่ที่วัดอื่น ให้เจ้าคณะตำบลเข้าร่วมประชุมในฐานะที่ปรึกษา

ค. รองประธานกรรมการฝ่ายคฤหัสถ์ ได้แก่ กำนันในตำบลนั้น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในตำบลนั้น ถ้าตำบลนั้นอยู่ในเขตเทศบาล ให้มีผู้แทนเทศบาลเป็นรองประธานฝ่ายคฤหัสถ์

ง. กรรมการ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และแพทย์ประจำตำบลในตำบลนั้น

2. กรรมการโดยแต่งตั้ง ได้แก่ กรรมการซึ่งที่ประชุมกรรมการโดยตำแหน่งคัดเลือกจากคฤหัสถ์ ซึ่งเป็นทายาททายิกา ครูโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิในตำบลนั้นมีจำนวนไม่ต่ำกว่า 5 คน และไม่เกิน 9 คน เสนอเจ้าคณะอำเภอเพื่อแต่งตั้งและอยู่ในวาระคราวละ 4 ปี

ให้คณะกรรมการดังกล่าวข้างต้น แต่งตั้งเลขานุการขึ้นรูปหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่เลขานุการ และถ้าเป็นการสมควรจะแต่งตั้งบรรพชิตหรือคฤหัสถ์เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ก็ได้ (สง่า พิมพ์พงษ์, 2541)

สรุปได้ว่า งานสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ เป็นงานที่พระสงฆ์ต้องดำเนินการสงเคราะห์และอนุเคราะห์ช่วยเหลือชาวบ้านโดยตรง โดยการน้อมนำหลักการประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาให้ประชาชนมีความสุขจิตด้วยกาย วาจา และใจ ให้มีสติสัมปชัญญะให้มีพลังไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต คุณภาพจิต และเสริมสร้างคุณภาพจิตให้ประชาชนและสังคมมีความสุขและเจริญรุ่งเรืองต่อไป

3.หน้าที่ของพระสังฆาธิการ

การบริหารงานเป็นกิจการคณะสงฆ์ที่จะต้องทำหรือที่จะต้องถือเป็นธุระหน้าที่ และเป็นภารกิจของพระสังฆาธิการจะต้องปฏิบัติ อันเป็นภารกิจของคณะสงฆ์และการศาสนามี 6 ประการดังนี้

1. ด้านการปกครอง หมายถึง การควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม หมายถึง งานในหน้าที่ของพระสังฆาธิการในการปกครองดูแลพระภิกษุสามเณรในเขตปกครองของตนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย และตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ทั้งนี้ คำว่า การปกครอง แปลว่า การควบคุมดูแลรักษาควบคุมให้ท่านอยู่ในที่ที่ท่านควรจะอยู่ (พระเทพ

ปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณโณ), 2545) ด้วยเหตุนี้พระสังฆาธิการจึงต้องดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ และพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช นอกจากนี้พระสังฆาธิการยังจะต้องทำหน้าที่ ระวังอธิกรณ์ วินิจฉัยการลงนิคหกรรม วินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่ง รวมตลอดทั้งควบคุมบังคับบัญชา พระภิกษุสามเณรผู้อยู่ในเขตปกครองของตน ชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชาให้ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยพร้อมทั้งตรวจการและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน (สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม, 2542)

2. ด้านการศาสนศึกษา หมายถึง การศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยของพระพุทธศาสนาของ บรรพชิตและคฤหัสถ์ เป็นกิจการของคณะสงฆ์ประการหนึ่งที่สำคัญยิ่งในอำนาจหน้าที่ของ มหาเถร สมาคม มาตรา 15 ตรี มีความตอนหนึ่งว่า “ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา” ของคณะสงฆ์ และใน ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง ของกฎหมายมหาเถรสมาคม ได้กำหนดวิธีดำเนินการควบคุม และส่งเสริมศาสนศึกษาว่า “ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษาให้ดำเนินไปด้วยดี”

3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลหรืออุดหนุนจน เจือหรือการช่วยเหลือเกื้อกูลหรืออุดหนุนจนเจือการศึกษาอื่นนอกจากการศาสนศึกษาหรือ สถาบันการศึกษาและบุคคลผู้กำลังศึกษาเล่าเรียน

4. ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา คือ การทำให้พระพุทธศาสนาขยายวงกว้างออกไป ให้แพร่หลาย ได้แก่ การดำเนินงานเพื่อให้หลักธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาแพร่หลายออกไปทำ ให้มีผู้เคารพเลื่อมใสศรัทธาในพระรัตนตรัย น้อมนำเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนานำไปประพฤติ ปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติเหล่านั้น เพราะพระพุทธศาสนาบังเกิดขึ้นมาเพื่อประโยชน์แก่ ชาวโลก หัวใจสำคัญในการเผยแผ่คำสอนของพระพุทธศาสนา ก็เพื่อประโยชน์สุขแก่ชาวโลก โดยให้เกิด ประโยชน์สุข ตามที่พระพุทธองค์ทรงประสงค์ 3 ประการ คือ (1) ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ (ประโยชน์ใน ชาตินี้) (2) สัมปรายิกัตถประโยชน์ (ประโยชน์ในชาติหน้า) (3) ปรมัตถประโยชน์ (ประโยชน์อย่างยิ่ง คือ นิพพาน) พระภิกษุผู้เป็นเจ้าอาวาสหรือผู้รักษาการแทนเจ้าอาวาส มีหน้าที่จะต้องรับผิดชอบด้านการ เผยแผ่พระพุทธศาสนา ตามบทบัญญัติมาตรา 37 (3) แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

5. ด้านการสาธารณูปการ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 กล่าวว่า เป็น “ค่านาม” หมายถึง “การก่อสร้างและการบูรณะปฏิสังขรณ์” สำหรับ สาธารณูปการ ที่จัดเป็น ระเบียบบริหารการคณะสงฆ์ส่วนกลาง และระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ส่วนกลาง เรียกว่า “การสาธารณูปการ” นั้น พระเทพปริยัติสุธี, (2545) หมายถึง

1. การก่อสร้างและการบูรณปฏิสังขรณ์ ศาสนวัตถุ และศาสนสถาน

2. กิจการอันเกี่ยวกับวัด คือ การสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบเลิก การขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมา การยกวัดร้างเป็นวัดที่มีพระภิกษุอยู่จำพรรษา และการยกวัดราษฎร์ขึ้นเป็นพระอารามหลวง

3. กิจการของวัดอื่น ๆ เช่น การจัดงานวัด การเรียไร

4. การศาสนสมบัติของวัด

การสาธยายปการทั้ง 4 ความหมายนี้ ส่วนมากบัญญัติไว้ในหน้าที่ของเจ้าอาวาสตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ มาตรา 37 (1) เจ้าอาวาสมีหน้าที่บำรุงรักษาวัด จัดกิจกรรมและศาสนสมบัติของวัดให้เป็นไปด้วยดี การสาธยายปการ ตามความหมายที่กล่าวมานี้ จะมีลักษณะของการกระทำ การสาธยายปการใน 3 ประการ คือ

1. การกระทำด้วยแรงความคิด แรงงานและทุนทรัพย์รวมถึงการควบคุม

2. การกระทำด้วยเอกสารรายงาน

3. การกระทำโดยการจัดประโยชน์

6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์

การสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ของแก่หน่วยงานหรือของบุคคล หรือการช่วยเหลือเกื้อกูลหรือการอุดหนุนจนเจือสถานที่เป็นสาธารณสมบัติหรือประชาชนทั่วไป

สรุปได้ว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นเพื่อประโยชน์ดังนี้ (1) เพื่อความเรียบร้อยแห่งพระภิกษุสามเณร (2) เพื่อการนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใส (3) เพื่อการสร้างศาสนทายาทที่มีความรู้อันเป็นกำลังของพระพุทธศาสนาในอนาคต (4) เพื่อความผูกพันระหว่างคณะสงฆ์กับประชาชนทั่วไป (5) เพื่อสร้างแบบอย่างอันดีงามแก่ประชาชน (6) เพื่อการประสานระหว่างคณะสงฆ์กับองค์กรของรัฐ อันจะทำให้เกิดความร่วมมือกันเป็นไปด้วยดี

สรุป

การจัดการเป็นการดำเนินงานหรือปฏิบัติงานที่นำไปสู่วัตถุประสงค์หรือจุดหมายปลายทางที่ได้กำหนดไว้ คำนี้ส่วนใหญ่ใช้ในหน่วยงานและบุคลากรของเอกชนแต่ทุกวันนี้ ได้มีการนำคำนี้เข้ามาปรับใช้ในการบริหารภาครัฐด้วย การจัดการที่เป็นระบบโดยการนำเอา คน เงิน วัสดุ และเทคโนโลยีมาทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ ระเบียบ มีแผน มีกระบวนการอย่างมีเหตุผล มีหลักการ เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ขององค์การ เกิดประสิทธิผล และประสิทธิภาพ จึงนำการจัดการเข้ามาใช้กับการสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งเป็นงานเกี่ยวกับการที่พระสงฆ์ให้ความสงเคราะห์ประชาชนในชุมชนและสังคม โดยมีวัดและพระภิกษุสามเณรเป็นผู้นำที่สำคัญ และเป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการพัฒนาจิตใจ ด้านการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมอนุรักษ์

ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น ดังนั้นงานการสาธารณสงเคราะห์ของพระสงฆ์ นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือชาวบ้าน ในสิ่งที่พวกเขาต้องการและมีความจำเป็นแล้วยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างวัดกับบ้าน อีกทางหนึ่งด้วย ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัยและกฎหมาย กฎระเบียบของบ้านเมือง เพื่อมุ่งพัฒนาทั้งทาง คุณภาพชีวิตประชาชนทั้งทางวัตถุและจิตใจให้มีความสมดุลทั้งกาย วาจา และใจอันจะนำความสุข ความเจริญพัฒนามาสู่วัดและชุมชนสังคมประเทศชาติต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา. (2542). *คู่มือการบริหารและการจัดการวัดฉบับย่อ*. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.
- บุญศรี พานะจิตต์. (2546). *ความสำเร็จในการปฏิบัติภารกิจของวัด: ศึกษาเฉพาะกรณีวัดสวนแก้ว อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). (2545). *เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการคณะสงฆ์และการพระศาสนา*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สง่า พิมพ์พงษ์. (2541). *คู่มือการปฏิบัติงานหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม. (2542). *คู่มือพระสังฆาธิการและพระวินยาธิการ*. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.

ส่วนประสมการตลาดเพื่อการขยายธุรกิจของฝากสำหรับการท่องเที่ยว
สู่กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : กรณีศึกษา บริษัท เตยหังเฮียง (เจ้าสัว) จำกัด
THE MARKETING MIX FOR TOURISM SOUVENIRS BUSINESS EXPANSION
TO AEC. : CASE STUDYTIA NGI HIANG (CHAOSUA) Ltd.

เบญจรงค์ พันสะอาด

Benjarong Phuensaard

ภาณินี อินทร์เล็ก

Paranee Inlek

อำนาจ สุขแจ่ม

Amnaj Sookjam

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

E-mail: benphuen.ns4@gmail.com

Received October 19,2019; Revised December 4,2019; Accepted January 6,2020

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับ ส่วนประสมการตลาดเพื่อการขยายธุรกิจของฝากสำหรับการท่องเที่ยวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของบริษัท เตยหังเฮียง (เจ้าสัว) จำกัด โดยการดำเนินธุรกิจของบริษัท เตย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด ซึ่งเป็นธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ของฝากสำหรับการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนครราชสีมาและยังมีสาขาในต่างจังหวัดอีกกว่า 80 สาขา บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาเรื่องส่วนประสมการตลาดของ บริษัท เตยหังเฮียง(เจ้าสัว) จำกัด เพื่อการขยายธุรกิจของฝากสำหรับการท่องเที่ยวไปสู่กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผ่านกระบวนการและวิธีการในการทำการตลาดที่ใช้หลักการส่วนประสมการตลาดโดยทางบริษัท เตยหังเฮียง (เจ้าสัว) จำกัด ที่ประกอบด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ (product) คือ ผลิตภัณฑ์อาหารและของฝากที่ทำจากหมู 2) ราคา (price) คือ ราคาของผลิตภัณฑ์ของบริษัท 3) ช่องทางจัดจำหน่าย (place) ประกอบด้วย ช่องทางออฟไลน์และออนไลน์ 4) การส่งเสริมการขาย (promotion) คือ โปรโมชั่นในการการตลาดต่าง ๆ ทั้งนี้ได้นำมาปรับใช้ในการทำการขยายธุรกิจเพื่อจะเป็นธุรกิจของฝากสำหรับการท่องเที่ยวที่มีความนิยมทั้งภายในประเทศและในกลุ่มประชาคมสมาคมเศรษฐกิจอาเซียน

คำสำคัญ: ส่วนประสมการตลาด, การท่องเที่ยว, กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ABSTRACT

This article presents information about the Marketing mix for Tourism Souvenirs Business Expansion to AEC case study : Tia Ngi Hiang (Chaosua) Ltd. The company is small and medium-sized enterprises. (SMEs) a product of tourism souvenirs the famous of Nakhon Ratchasima province also has branches in more than 80 branches. This article aimed to study the marketing mix of Tia Ngi Hiang (Chaosua) Ltd. To expand into the AEC through the process and using the marketing mix 1) Product 2) Price 3) Place and 4) Promotion. The Tia Ngi Hiang (Chaosua) Ltd has applied to expand the tourism souvenirs business in countries and and AEC.

Keywords: Marketing Mix, Tourism, AEC.

บทนำ

ธุรกิจของฝากบริษัท เตียหงีเฮียง (เจ้าสัว) จำกัด เป็นธุรกิจของฝากของที่ระลึกของจังหวัดนครราชสีมาที่มีการประกอบธุรกิจ SMEs มานานนับ 50 ปี และการดำเนินธุรกิจจากธุรกิจขนาดเล็กมีการพัฒนาสู่ธุรกิจขนาดใหญ่ ทำให้ต้องมีการขยายตลาดการขายสินค้าและผลิตภัณฑ์ เพื่อรองรับความต้องการของลูกค้าภายในประเทศและเพื่อรองรับลูกค้าหรือนักท่องเที่ยวที่อยู่ในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ซึ่งประเทศต่างๆในกลุ่มนี้จะเริ่มเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างเป็นทางการทั้งนี้ นับตั้งแต่ ปี พ.ศ.2558 ที่เป็นปีที่มุ่งเน้นเรื่องการปฏิรูปประเทศเป็นหลักการที่เศรษฐกิจจะขยายตัวอย่างร้อนแรงนั้น คงเป็นไปได้ยากและอาจไม่ใช่เป้าหมายหลักของรัฐบาลสอดคล้องกับประสบการณ์การปฏิรูปประเทศในชาติอื่นๆ ที่ได้เริ่มดำเนินการไปแล้วในช่วงที่ผ่านมา ดังนั้น ทางศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจจึงมองว่า หากการปฏิรูปเศรษฐกิจสามารถแก้ปัญหา “5 ห่วง” กล่าวคือ 1) ปัญหาคอร์รัปชัน 2) ปัญหาขาดแคลนแรงงาน 3) ปัญหาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคเกษตรไทย 4) ปัญหาความสามารถทางการแข่งขันของ SMEs 5) ปัญหาประสิทธิภาพของการขนส่งระบบรางได้อย่างยั่งยืน จึงนับว่า “ได้ คุ่มเสีย” กับการขยายตัวของเศรษฐกิจที่ได้เพียงอย่างค่อยเป็นค่อยไปในปี 2558 (ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจทีเอ็มบี, 2558)

จากบทวิเคราะห์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เป็นธุรกิจที่น่าจับตามองทั้งทางภาครัฐและเอกชนต่างเล็งเห็นความสำคัญของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่จะช่วยแก้ปัญหาเศรษฐกิจของไทย อีกทางหนึ่งโดยในประเทศมีการแข่งขันด้าน SMEs กันภายในประเทศพอสมควร แต่ยังคงขาดการขยายตลาดของ SMEs ในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ซึ่งจะเห็นว่าเป็นตลาดที่ใหญ่และมีความต้องการซื้อสูงมากเนื่องจากมีประชากรในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนมากกว่า 600 ล้านคนนั่นเอง ญัตติพล ประดิษฐ์ผลเลิศ (2556) ได้กล่าวว่า ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ไม่ใช่เป็นเพียงการเปิดเสรีทางการค้าสินค้าต่าง ๆ (Free Trade Area : FTA) เท่านั้น ดังจะเห็นจากหลายสื่อในเรื่องของข้อตกลงการลดอัตราภาษีนำเข้าสินค้าทั้งของประเทศสมาชิกอาเซียนและระหว่างไทยกับประเทศอื่น ๆ แต่จริง ๆ แล้วการเปิดเสรีทางการค้าเป็นเพียงส่วนหนึ่งของ AEC เท่านั้นและเป็นส่วนประกอบขึ้นพื้นฐานสำหรับความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศต่าง ๆ ไป เพราะเป็นข้อตกลงทางการค้าที่เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรมและมีนัยสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศในยุคที่พึ่งพาการค้าระหว่างประเทศมากขึ้น ต่อไปจากนี้ความลำบากของธุรกิจจะไม่ใช้เรื่องการหาตลาดรองรับ เพราะ AEC แต่จะช่วยสร้างตลาดและฐานผู้บริโภคขนาดใหญ่ (critical mass of consumer) พร้อมไว้สำหรับธุรกิจจากการค้าบริการรูปแบบเดิม ๆ จะเพิ่มรูปแบบใหม่ ๆ และขยายขอบเขตได้มากขึ้น กลยุทธ์การตลาดสำหรับผู้ประกอบการ SMEs เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขัน นอกจากการวางแผนดำเนินธุรกิจบนพื้นฐานแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ควรพัฒนากลยุทธ์การตลาด ทั้งในเชิงรับและเชิงรุก เพื่อเสริมศักยภาพของธุรกิจให้แข็งแกร่ง ท่ามกลางภาวะการแข่งขันของอุตสาหกรรมบริการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในอนาคต

การเปิดเสรี AEC นับเป็นโอกาสและความท้าทายสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจ SMEs ของไทย ซึ่งโอกาสหนึ่งที่น่าจะเห็นได้ชัดคือ การได้ประโยชน์จากการขยายตัวของตลาดในประเทศที่กว้างขึ้น ซึ่งคาดว่าจะกำลังซื้อของประชากร รวมถึงนักท่องเที่ยวต่างชาติโดยเฉพาะอาเซียนน่าจะเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ซึ่งน่าจะกระตุ้นการเติบโตของธุรกิจ SMEs ให้ขยายตัวตามไปด้วย ทั้งนี้ในปีที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวอาเซียนที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย มีการใช้จ่ายเพื่อการซื้อสินค้าและของที่ระลึก (Shopping) คิดเป็นเม็ดเงินกว่า 37,500 ล้านบาท หรือขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 32 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2558) เมื่อพิจารณาตัวเลขประชากรในภูมิภาคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่มีสูงถึงเกือบ 600 ล้านคน ใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลก รองเพียงจีนและอินเดียเท่านั้น และเมื่อพิจารณาในเชิงคุณภาพที่อำนาจในการซื้อของผู้บริโภคในภูมิภาคนี้เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้ภูมิภาคประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นตลาดที่มีศักยภาพสูงในการเข้าไปขยายตลาดต่อยอดของผู้ประกอบการ SMEs ของไทย

ในการบริหารการตลาดใน AEC ของผู้ประกอบการ SMEs จะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ประสพการณ์ระหว่างประเทศของผู้ประกอบการว่ามีเพียงพอหรือไม่ การขยายตัวของอุตสาหกรรมของตัวเองในภูมิภาค AEC ว่าอยู่ในระดับใด ลักษณะความเป็นสากล (การลดลงของอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ) ในอุตสาหกรรมที่เข้าสู่ตลาด ความเสี่ยงของประเทศที่เข้าไปเปิดตลาด ความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้บริโภค ศักยภาพทางการตลาดของผู้ประกอบการความรู้ทางการตลาด ระดับการแข่งขันและกลยุทธ์ที่มุ่งใช้ในอุตสาหกรรมที่เข้าสู่ตลาด พันธมิตรทางธุรกิจ

ในระดับสากล เมื่อผู้ประกอบการได้ประเมินศักยภาพของตลาดและตัวเองในเบื้องต้นแล้ว ลำดับต่อมา คือ การกำหนดรูปแบบกลยุทธ์ของผู้ประกอบการ SMEs ในการเข้าสู่ตลาด AEC ได้แก่ การส่งออก การทำสัญญาผลิต การให้ลิขสิทธิ์ การขยายแฟรนไชส์หรือการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ ผู้ประกอบการ SMEs จะต้องเตรียมความพร้อมด้วยการศึกษาข้อมูลสภาพแวดล้อมทั่วไป ภาวะเศรษฐกิจ รวมถึงรสนิยมของผู้บริโภคในตลาดอาเซียนเพื่อเลือกเข้าสู่ตลาดที่ถูกต้องรวมทั้งต้องตระหนักถึงความสำคัญของการแบ่งส่วนทางการตลาดและการเลือกตลาดเป้าหมาย โดยการจัดแบ่งลูกค้าที่มีอยู่ทั้งหมดออกเป็นกลุ่ม ๆ จัดให้คนที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันด้านความต้องการในผลิตภัณฑ์ มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางการตลาดเหมือนกันการแบ่งส่วนทางการตลาดให้เล็กลงไปสู่การตลาดเฉพาะส่วน การตลาดท้องถิ่น การตลาดเฉพาะบุคคล จะทำให้ทราบถึงความต้องการและความพอใจของแต่ละส่วนตลาด ทำให้สามารถเลือกตลาดส่วนย่อยส่วนหนึ่ง หรือหลายส่วนมาเป็นตลาดเป้าหมายได้ ทำให้นักการตลาดวิจัยตลาดและศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภคในกลุ่มได้ง่ายและเฉพาะเจาะจงมากขึ้น และทำให้การวางแผนทางการตลาดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หลักเกณฑ์ในการแบ่งส่วนตลาดผู้บริโภค ได้แก่ การแบ่งโดยใช้เกณฑ์ภูมิศาสตร์ คือ การแบ่งตลาดออกมาตามประเทศรัฐ จังหวัด อำเภอ ตำบลหมู่บ้าน บริษัท การแบ่งโดยใช้เกณฑ์ประชากรศาสตร์ เช่น อายุ เพศ ขนาดครอบครัว รายได้ อาชีพการศึกษา ศาสนา เชื้อชาติ การแบ่งโดยใช้เกณฑ์ลักษณะทางจิตวิทยา โดยใช้เกณฑ์รูปแบบการดำเนินชีวิต บุคลิกภาพ ชนชั้นทางสังคม ค่านิยม และการแบ่งโดยใช้เกณฑ์พฤติกรรมการใช้หรือตอบสนองต่อผลิตภัณฑ์ เช่น โอกาสในการซื้อการแสวงหาผลประโยชน์ สถานะของผู้ใช้อัตราการใช้ผลิตภัณฑ์ สภาพความซื่อสัตย์ขั้นตอนความพร้อม ทศนคติ (โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์, 2548) หลังจากนั้นจะเป็นการพัฒนากลยุทธ์การตลาดของผู้ประกอบการ SMEs เพื่อบริหารการตลาดระหว่างประเทศให้ประสบความสำเร็จด้วยส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix : 4 P's) ประกอบด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของตลาด สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ สร้างความแตกต่างในด้านผลิตภัณฑ์ สร้างแบรนด์ด้วยการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ และให้ความสำคัญกับการทบทวนและพัฒนา 2) ด้านราคา (Price) จะต้องตั้งราคาตามเกรด/คุณภาพของแต่ละชนิดของสินค้า โดยการกำหนดกลยุทธ์ด้านราคา ต้องคำนึงถึงคุณค่าที่รับรู้ในสายตาของลูกค้า ต้นทุนสินค้าและค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง การแข่งขัน ปัจจัยอื่น ๆ 3) การจำหน่าย (Place) ต้องคำนึงถึงระบบโลจิสติกส์ ในการกระจายสินค้าด้วยได้แก่ การกระจายตัวสินค้า หรือการสนับสนุนการกระจายตัวสินค้าสู่ตลาด การขนส่ง การเก็บรักษาสินค้า การคลังสินค้า และการบริหารสินค้าคงเหลือ และ 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ในการสื่อสารเพื่อสร้างความพึงพอใจต่อตราสินค้าหรือบริการ ประกอบด้วยโปรโมชั่น การประชาสัมพันธ์ การขายโดยพนักงานขาย การส่งเสริมการขาย และการตลาดทางตรง ซึ่งจะต้องประสมประสานทั้งหมดนี้ไปในทิศทางเดียวกัน ที่สามารถบ่งบอกถึงคุณลักษณะเฉพาะ หรือจุดขายผลิตภัณฑ์ (Uniqueness) (ธเนศ ศิริกิจ, 2556)

หลักการพัฒนาการตลาดจากการใช้หลัก 4Ps คือ 1) ผลิตภัณฑ์ (product) 2) ราคา (price) 3) ช่องทางจัดจำหน่าย (place) 4) การส่งเสริมการขาย (promotion) เป็นการประยุกต์ใช้หลักการการตลาดที่นำมาพัฒนาและส่งเสริมการตลาดของบริษัท เตีย หัง เอียง (เจ้าสัว) จำกัด และยังสามารถพัฒนาธุรกิจโดยผ่านการขยายตลาดในรูปแบบต่าง ๆ มีการใช้ส่วนประสมการตลาดซึ่งจะได้แก่ การปรับปรุงผลิตภัณฑ์ ปรับเปลี่ยนราคา การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาดทางตรงและทางออนไลน์ เป็นการขยายการตลาดโดยใช้หลักการ 4Ps ที่นำมาใช้ในการทำการตลาดภายในประเทศและในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยก้าวต่อไปของธุรกิจของฝากบริษัทฯ จะเป็นการพยายามเจาะกลุ่มตลาดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้ครอบคลุมในทุกประเทศ และจะเป็นธุรกิจของฝากที่มีการครองส่วนแบ่งการตลาดในอันดับต้น ๆ ของธุรกิจของฝากในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ซึ่งจะทำให้การดำเนินธุรกิจมีความมั่นคงและยังทำให้ผลประโยชน์เพิ่มขึ้น เพื่อช่วยฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศไทยในยุคปัจจุบันและยังช่วยเหลือกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงหมูภายในประเทศที่เป็นผู้ผลิตจากต้นน้ำและสร้างงานสร้างรายได้ให้ประเทศต่อไป

1.ธุรกิจของฝากสำหรับการท่องเที่ยว บริษัท เตีย หัง เอียง (เจ้าสัว) จำกัด

เริ่มแรกก่อตั้งเมื่อปี 2501 โดยนายเพิ่ม โมรินทร์ (แซ่เตีย) เดิมมีอาชีพขายของชำ ในย่านคลองเตย และได้ย้ายถิ่นฐานมาอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา ได้สังเกตเห็นว่ากลุ่มชาวบ้านนิยมเลี้ยงหมูจำนวนมากและมีราคาสูง ด้วยวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลมองว่าจังหวัดนครราชสีมาเปรียบเสมือนประตูสู่อีสาน ซึ่งน่าจะมีการพัฒนาได้อีกมาก จึงได้มีการแปรรูปเนื้อหมูมาเป็นหมูหยอง หมูแผ่น และขยายผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายและเป็นสินค้ายอดนิยมในปัจจุบัน โดยบริษัทมีรายละเอียดในการก่อตั้งและพัฒนา ดังนี้ ปี พ.ศ. 2501 เริ่มผลิตหมูหยอง หมูแผ่น ส่งขายไปยังตลาดกรุงเทพฯ ซึ่งต่อมาได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์มาจำหน่ายในจังหวัดนครราชสีมาแทน ซึ่งได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี พ.ศ. 2516 ขยายกิจการโดยสร้างอาคารพาณิชย์เพื่อเป็นร้านจำหน่ายของฝาก พร้อมทั้งสร้างโรงงานเพื่อรองรับการผลิต และได้จดทะเบียนการค้าเป็น "ห้างหุ้นส่วนจำกัด เตียหังเอียง" โดยเริ่มกระจายสินค้าออกสู่ร้านค้าตามแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา อาทิ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี (ย่าโม) และบริเวณใกล้เคียง ต่อมาใน พ.ศ. 2520 หลังจากสร้างร้านจำหน่ายของฝากมาระยะหนึ่งก็มีการได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า ตรา "สามดาว ขวานคู่" ภายใต้โลโก้ "เตีย หัง เอียง" สุดยอดของฝากจากโคราช รับประทานเองก็ถูกปาก เป็นของฝากก็ถูกใจ ใน พ.ศ. 2526 เตีย หัง เอียง ได้รับตรารับรองความอร่อย "เชลล์ชวนชิม" โดย ม.ร.ว.ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ นับเป็นเจ้าแรกในจังหวัดนครราชสีมาที่ได้รับการรับรองในเรื่องรสชาติ และความสะอาดระดับเชลล์ชวนชิม พ.ศ. 2539 หจก.เตีย หัง เอียง ได้จดทะเบียนเป็น บริษัท เตีย หัง เอียง (เจ้าสัว) จำกัด พ.ศ. 2541 บริษัทฯ ได้ผลิตสินค้าตัวใหม่ โดยรู้จักทั่วกันในนาม "ข้าวตังเจ้าสัว" ซึ่งข้าวตังหมูหยองถูกส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ซึ่งต่อมาก็ได้

ส่งสินค้าชนิดอื่น ๆ ออกไปจำหน่ายด้วย ได้แก่ หมูหยอง และหมูแผ่น พ.ศ. 2545 บริษัทฯ ได้ก่อสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าของฝากบนเนื้อที่กว่า 25 ไร่ ในชื่อ “ศูนย์เจ้าสัว” บริเวณริมถนนมิตรภาพ มีสินค้าหลากหลายให้คุณได้เลือกซื้อไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์คุณภาพจากบริษัทฯ อีกทั้งสินค้าของฝากขึ้นชื่อจากภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ รวบรวมไว้ในบรรยากาศที่กว้างขวางและสะดวกสบาย รวมถึงศูนย์อาหารและลานจอดรถ ที่กว้างขวางรองรับได้มากกว่า 100 คัน พร้อมห้องน้ำที่สะอาดจนได้รับรางวัล พ.ศ. 2549 บริษัทฯ ได้ก่อสร้างโรงงานผลิตแห่งใหม่ ซึ่งได้รับมาตรฐานระดับสากล โดยเน้นความสะอาดและปลอดภัยของผู้บริโภคเป็นหลัก นับตั้งแต่ พ.ศ. 2551 มาจนถึงปัจจุบัน บริษัทฯ ได้ขยายช่องทางการจัดจำหน่ายไปยังจังหวัดต่าง ๆ รวมถึงกรุงเทพมหานคร ทั้งช่องทางในห้างสรรพสินค้าและปั้มน้ำมัน และในปี 2552 บริษัทฯ ยังได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบบรรจุภัณฑ์ทั้งแบบซองและแบบกล่องให้ทันสมัยและตอบสนองความต้องการของลูกค้ามากขึ้น โดยมีการปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ทั้งหมด 5 ชนิด ได้แก่ ข้าวตังกล่อง หมูแผ่นกล่อง กุนเชียงกล่อง หมูหยองกล่อง และธัญพืชซอง ปัจจุบันเจ้าสัวมีร้านจัดจำหน่ายภายในปั้มน้ำมันกว่า 80 ร้าน มีสินค้าจำหน่ายภายในร้านมากกว่า 500 รายการให้ลูกค้าได้เลือกซื้อ พร้อมทั้งค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์แต่ละประเภทให้ดูทันสมัย และได้วิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ขึ้นเรื่อย ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า และขยายตลาดสู่ต่างประเทศในหลายประเทศ เช่น ฮ่องกง ไต้หวัน มาเลเซีย อินโดนีเซีย เวียดนาม ลาว เป็นต้น (เจ้าสัว, 2557)

2.ความหมายส่วนประสมการตลาด

สวสา ชัยสุรัตน์ (2537) กล่าวว่า ส่วนประสมการตลาด (marketing mix) ในการดำเนินธุรกิจทุกประเภทจะมีปัจจัยต่าง ๆ มากกระทบการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินงานทางการตลาดจะมีปัจจัย 2 อย่าง คือ ปัจจัยภายในของกิจการ (internal factors) ผู้บริหารหรือผู้ประกอบการสามารถควบคุมให้เป็นไปตามนโยบายของกิจการ คือ ส่วนประสมการตลาด ปัจจัยภายนอก (external factors) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงานของกิจการไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้น ต้องปรับปัจจัยภายในให้สอดคล้องกับปัจจัยภายนอก เช่น สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง คู่แข่งขัน วัฒนธรรม กฎหมาย และเทคโนโลยี

ส่วนประสมการตลาด หมายถึง ปัจจัยทางการตลาดที่ควบคุมได้ ที่กิจการจะต้องใช้ร่วมกันเพื่อสนองความต้องการของตลาดเป้าหมาย หมายถึง ความเกี่ยวข้องกันของ 4 ส่วน คือ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย ระบบการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาดถือว่าเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ธุรกิจสามารถควบคุมได้ ต้องใช้ร่วมกันทั้ง 4 อย่าง วัตถุประสงค์ที่ใช้เพื่อสนองความต้องการของลูกค้า (ตลาดเป้าหมาย) ให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ ซึ่งประกอบด้วย ตัวสินค้า ราคา การจัดจำหน่าย การแจกจ่ายตัวสินค้าและส่งเสริมการตลาด (Boone, L. E., & Kurtz, D. L., 1989)

ส่วนประสมการตลาด (marketing mix) หมายถึง เครื่องมือทางการตลาดที่ธุรกิจนำมาใช้

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดเครื่องมือทางการตลาดนี้เรียกว่า 4Ps ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา สถานที่จำหน่าย และการส่งเสริมการขาย ซึ่งตัวแปรต่าง ๆ ในแต่ละ P เป็นดังนี้ (Kotler, 1997)

1. ผลิตภัณฑ์ (product) ประกอบด้วย ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ คุณภาพ การออกแบบรูปร่าง ทรง ห่อ บรรจุภัณฑ์หรือหีบห่อ การรับประกัน ขนาดและรูปร่างการบริการ เป็นต้น

2. ราคา (price) ประกอบด้วย ราคาสินค้า ส่วนลด การรับรู้ราคาสินค้าของผู้บริโภค ระยะเวลาการจ่ายเงิน เป็นต้น

3. ช่องทางจัดจำหน่าย (place) ประกอบด้วย ช่องทางการจำหน่าย สถานที่จำหน่าย สินค้า สินค้าคงคลัง การขนส่ง เป็นต้น

4. การส่งเสริมการขาย (promotion) ประกอบด้วย การส่งเสริมการขาย การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายตรง การส่งเสริมการขายโดยผ่านตัวแทนจำหน่าย เป็นต้น

จากการศึกษาเรื่องส่วนประสมการตลาดในทางทฤษฎีนั้น สามารถได้ว่าสรุปส่วนประสมการตลาดที่นำไปวิเคราะห์ในการทำการตลาดของบริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด จะต้องนำเครื่องมือทางการตลาดที่นำมาใช้ในธุรกิจเพื่อการขยายธุรกิจและเพื่อวัตถุประสงค์ทางการตลาด โดยสามารถทำเป็นตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงเครื่องมือของส่วนประสมการตลาด

ที่มา : ประยุกต์จากทฤษฎีส่วนประสมการตลาดของ Kotler, 1997

เครื่องมือด้านต่าง ๆ ของส่วนประสมการตลาด			
ผลิตภัณฑ์ (product)	ราคา (price)	ช่องทางจัดจำหน่าย (place)	การส่งเสริมการขาย (promotion)
- มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน	- ราคาและความหายากของวัตถุดิบ	- กลุ่มเป้าหมายของบริษัทที่มีการจัดจำหน่าย	- การโฆษณาผ่านสื่อต่างๆ
- มีจุดเด่น (มีความแตกต่างจากคู่แข่ง)	- หรือต้นทุนการดำเนินงาน	- ช่องทางดังนี้	- การประชาสัมพันธ์
- รูปลักษณ์ รูปแบบ น่าสนใจ	- อุปสงค์และอุปทานของตลาด	- กระจายสินค้าสู่ผู้บริโภคโดยตรง	- การจัดแสดงสินค้าหรือบริการ ให้ทดลองใช้สินค้า หรือบริการ ให้ส่วนลด
- มีความปลอดภัย	- ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันและในอนาคต	- จัดจำหน่ายสินค้าผ่านผู้ค้าส่ง	- บริการก่อนและหลังการขาย รับประกันสินค้า
		- จัดจำหน่ายสินค้าผ่านผู้ค้าปลีก	- การขายตรง
		- จำหน่ายสินค้าผ่านผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีก	- การส่งเสริมการขายโดยผ่านตัวแทนจำหน่าย

เครื่องมือด้านต่าง ๆ ของส่วนการตลาด			
ผลิตภัณฑ์ (product)	ราคา (price)	ช่องทางจัดจำหน่าย (place)	การส่งเสริมการขาย (promotion)
	- ราคาเปรียบเทียบ กับคู่แข่งและ ตลาด	- สร้างช่องทางการ จำหน่ายผ่านตัวแทน และตัวแทนจะกระจาย	
	- เงื่อนไขการใน การขาย เช่น การ ขายเชื่อ	- สินค้าต่อไป - ความสอดคล้องของ ผลิตภัณฑ์กับช่องทาง	
	ส่วนลดการค้า	การจัดจำหน่าย	

จากตารางข้างต้น สามารถอธิบายการประยุกต์ส่วนการตลาดของบริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด ในการประยุกต์ใช้กับการส่งเสริมการตลาดผลิตภัณฑ์ของบริษัทฯ ที่จะนำพาผลิตภัณฑ์ของฝากไปสู่ประชาคมอาเซียนได้

3.ส่วนการตลาด (Marketing Mix) ของบริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) คือ สินค้าของบริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด มีหลากหลายผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ข้าวตัง ชุดของฝาก หมูแปรรูป น้ำพริก ผัดหมี่โคราช อาหารสด ถั่วแปรรูป โดยในแต่ละผลิตภัณฑ์จะมีชนิดย่อยอีกมากมาย เช่น ข้าวตังหน้าต่าง ๆ หมูแปรรูปในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น ผลิตภัณฑ์ต่างๆของบริษัท เกิดจากกระบวนการสร้างผลิตภัณฑ์ เช่น การสร้างตราผลิตภัณฑ์ที่ทำให้เป็นที่นิยมและเป็นการสร้างการรับรู้แก่ลูกค้าและนักท่องเที่ยวทั่วไป โดยมีประวัติและการสร้างตราผลิตภัณฑ์ดังต่อไปนี้ การสร้างแบรนด์ สร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้แตกต่างจากคู่แข่ง โดยมีการกระบวนการความเป็นมาการรีแบรนด์มาแล้วถึง 4 ครั้ง ดังนี้

- ปี พ.ศ. 2520 จำหน่ายสินค้าภายใต้แบรนด์ “สามดาว ขวานคู่” ในสโลแกน “เตีย หัง เฮียง สุดยอดของฝากจากโคราช รับประทานเองก็ถูกปาก เป็นของฝากก็ถูกใจ”

- ปี พ.ศ. 2526 ได้เปลี่ยนโลโก้เป็นรูปป้ายแขวนแบบจีน ที่มีตัวอักษรจีน คำว่า เตีย หัง เฮียง

- ปี พ.ศ. 2539 เปลี่ยนโลโก้เป็นคำว่า เจ้าสัว และมีคำว่า เตีย หัง เฮียง เขียนอยู่ข้างใต้ และในช่วงปีใกล้ ๆ นี้เองที่เจ้าสัว ได้ออกผลิตภัณฑ์ คือ ข้าวตังหมูหยอง ที่ได้รับความนิยมมาจนถึงทุกวันนี้

- ปี พ.ศ. 2552 เปลี่ยนโลโก้เป็นคำว่า เจ้าสัว อย่างเดียว และเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ใหม่ให้ร่วมสมัย มากขึ้น พร้อมใช้สโลแกนใหม่เป็น “คุณค่าในทุกโอกาส”

จรรยาจริ ธรรมา (2552) กล่าวว่า กลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างแบรนด์ SMEs ประกอบไปด้วย 5 ข้อสำคัญดังต่อไปนี้

1. การสร้างจุดยืนหลักของสินค้า (Product Positioning) ประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

- ความเข้าใจของผู้บริโภค (Consumer Insight) ได้แก่ สิ่งที่เขาได้อยู่ในสินค้าอื่น ความฝันที่เคยอยากได้ หรืออยากให้เป็นจริงเกี่ยวกับสินค้ากลุ่มนั้น ๆ เช่น การขายสินค้าของบริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด ที่เป็นที่ต้องการของผู้บริโภคที่เคยอยากรับประทานหรืออาจจะเคยรับประทานจากการเป็นของฝากจากการเดินทางท่องเที่ยว

- คุณสมบัติของสินค้าหรือบริการ คือ คุณสมบัติของสินค้าที่ตอบโจทย์ลูกค้าและกลุ่มเป้าหมายที่ธุรกิจคิด เช่น บริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด ต้องการให้ซื้อสินค้าได้ง่าย และสิ้นกระชับใจความ จึงได้ตั้งชื่อใหม่ว่า “เจ้าสัว” เป็นต้น

- หลักฐานสนับสนุนคุณสมบัติของสินค้าหรือการบริการนั้น (Reasons to Support) หมายถึง หลักฐานที่สามารถสนับสนุนคุณสมบัติสินค้าของบริษัทที่อาจจะประกอบไปด้วย สูตรหรือขั้นตอนการผลิต ผลการศึกษาในผู้ใช้อื่น ๆ องค์กรหรือบุคคลผู้มีชื่อเสียงที่เคยใช้สินค้ามาแล้วจริง ๆ มารับรอง เช่น บริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด ได้รับการรับรองมาตรฐานความอร่อยจาก "เชลล์ชวนชิม" โดย ม.ร.ว. ถนัดศรี สวัสดิวัตน์

2. การสร้างการรับรู้ ชื่อ ยี่ห้อ และจุดยืน (Brand Awareness Building) หมายถึง การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ลูกค้ารับรู้ จดจำ ชื่อ สินค้า และผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นจุดยืน (Positioning) ของบริษัท เพื่อไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มลูกค้าที่ต้องการ เพื่อเกิดการอุปโภคบริโภคสินค้านั้นเอง เช่น การสร้างสื่อที่สำคัญของ บริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด ได้แก่ การกระจายข่าวไปในสื่ออินเทอร์เน็ต และการเข้าถึงลูกค้า การจัดบูธแนะนำสินค้าในสถานที่ต่าง ๆ เป็นต้น

3. การสร้างการทดลอง (Trial) ใช้สินค้าในกลุ่มเป้าหมาย (Target Consume) และกระตุ้นให้ลองใช้ต่อเนื่องมากขึ้นเรื่อย ๆ หมายถึง เมื่อสินค้ามีคนรู้จัก บริษัทก็ต้องหาวิธีการหรือช่องทางเพื่อให้เกิดการทดลองชิม ลองใช้ให้มากที่สุด แต่ไม่ใช่เพียงการแจกฟรีเท่านั้น การทำกิจกรรมทุกอย่างที่กระตุ้นให้เกิดการอยากลอง โดยลูกค้าได้ควักกระเป๋าเงินน้อยที่สุดเพราะลูกค้าอาจจะยังไม่เกิดความเชื่อมั่นในสินค้า เช่น การลองชมฟรีและการลดแลกแจกแถม เป็นต้น

4. การนำสินค้าไปถึงมือผู้บริโภคให้กว้างขวางตามร้านค้าที่เหมาะสมที่สุด (Product Distribution) หมายถึงการวางสินค้าการกระจายสินค้าไปยังแหล่งที่สามารถเข้าถึงลูกค้าได้สะดวก เช่น บริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด มีการวางสินค้าในร้านค้าหรือสาขาของบริษัทเองภายในบริเวณสถานบริการน้ำมันหรือปั้มน้ำมันปตท. และยังมีศูนย์สินค้าของตนเองในห้างดิตรแอร์ (Modern Trade)

เช่น เทสโก้โลตัส บิ๊กซี เป็นต้น ส่วนในต่างประเทศ มีการจัดจำหน่ายหรือการวางผลิตภัณฑ์ในสถานที่ที่เป็นห้างสรรพสินค้า

5. การศึกษาติดตามวิเคราะห์ เพื่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Analysis & Monitoring) หมายถึง การติดตามการใช้สินค้าของลูกค้า เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ ข้อดี ข้อเสีย ของสินค้า และเพื่อปรับปรุงสินค้าอย่างต่อเนื่อง ไม่ให้มีการหยุดการซื้อสินค้าของบริษัท เช่น การวิจัยการตลาดของบริษัท เตีย ห้าง เชียง (เจ้าสัว) จำกัด ที่มีการติดตามสถานการณ์ของการตลาดทั้งภายในและต่างประเทศเสมอตลอดมา

2. ราคา (Price) คือ ราคาการจัดจำหน่ายของผลิตภัณฑ์ของบริษัท เตีย ห้าง เชียง (เจ้าสัว) จำกัด โดยแบ่งได้ตามผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ข้าวตังมีราคาตั้งแต่ 35-45 บาท หมูแปรรูปมีราคาตั้งแต่ 100-200 บาท น้ำพริก มีราคาตั้งแต่ 35-98 บาท ชุดของฝากมีราคาตั้งแต่ 180-240 บาท ผัดหมี่โคราช มีราคา 25 บาท อาหารสด มีราคาตั้งแต่ 43-100 บาท ถั่วแปรรูปมีราคาตั้งแต่ 35-80 บาท ราคาการจัดจำหน่ายสินค้าของบริษัท มีความหลากหลายและสามารถเข้าถึงได้ง่ายในทุกชนชั้น เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่งชั้นราคาของผลิตภัณฑ์มีราคาที่สอดคล้องกับต้นทุนและการจัดจำหน่าย

3. การจัดจำหน่าย (Place) คือ ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของบริษัท เตีย ห้าง เชียง (เจ้าสัว) จำกัด แต่เดิมการวางผลิตภัณฑ์ของบริษัท เตีย ห้าง เชียง (เจ้าสัว) จำกัด มีการกระจายสินค้าเฉพาะในจังหวัดนครราชสีมาและหัวเมืองใหญ่ แต่หลังจากการเข้ามาบริหารงานของคนรุ่นใหม่ คือ คุณ ภัทร โมรินทร์ ซึ่งเป็นทายาท รุ่นที่ 3 ของผู้บริหาร บริษัท เตีย ห้าง เชียง (เจ้าสัว) จำกัด ได้ให้ความสำคัญในเรื่องของช่องทางการจัดจำหน่าย โดยการเพิ่มช่องทางที่มีอยู่ในร้านจำนวนร้านค้าที่เป็นพันธมิตรจากจำนวนเพียงหลักร้อย ให้สามารถก้าวกระโดดเพิ่มจำนวนให้ถึงหลักพัน ดังที่เห็นในปัจจุบัน ช่องทางการขายที่ถูกเพิ่มเข้ามาในตอนแรกคือ การนำสินค้าไปวางในโมเดิร์นเทรดร้านค้าในปั๊ม ปตท. รวมไปถึงการส่งออกไปยังต่างประเทศและกลุ่มประเทศอาเซียน นอกจากการขายหน้าร้านแล้วยังมีช่องทางการจัดจำหน่ายในระบบอินเทอร์เน็ตเป็นอีกช่องทางหนึ่ง ซึ่งมีเว็บไซต์ป็นของบริษัทด้วย ดังปรากฏในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 ช่องทางการจัดจำหน่ายในระบบอินเทอร์เน็ต

ที่มา : <https://www.chaosua.com/index.php?route=product/category&path.>

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือ การส่งเสริมการตลาดของบริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด ได้แก่ การโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ คือ สื่ออินเทอร์เน็ต สื่อทีวีท้องถิ่น การประชาสัมพันธ์ และการจัดโปรโมชั่นต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การจัดโปรโมชั่นต้อนรับปีใหม่ โดยมีรายละเอียดดังนี้คือการจัดโปรโมชั่นพิเศษ โดยซื้อสินค้าของฝากจากร้าน “เจ้าสัว” ทุกสาขาครบ 500 บาท รับทันทีคูปอง 1 ใบ เพื่อลุ้นรับรางวัลมูลค่ากว่า 100,000 บาท ทั้งคู่เย็น ทีวี รถจักรยานยนต์ หม้อหุงข้าว เตาอบไมโครเวฟ พัดลม และอื่น ๆ อีกจำนวนมาก กำหนดจับรางวัลที่ศูนย์เจ้าสัว สำนักงานใหญ่ถนนมิตรภาพ จังหวัดนครราชสีมา

4.วิเคราะห์การขยายธุรกิจในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของ บริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด โดยใช้หลักการส่วนประสมการตลาด

บริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด ได้ถูกถ่ายทอดการสืบทอดธุรกิจแก่ทายาทรุ่นที่สามคือนายธนภัทร โมรินทร์ ประธานกรรมการ บริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) หลังจากที่ได้ดำเนินธุรกิจด้านการผลิตและจำหน่ายสินค้าของฝากโคราชมานานร่วม 50 ปี การผลิตสินค้าหลายชนิดเพิ่มมากขึ้นทั้ง หมูแผ่น หมูยอ กุนเชียง และขนมขบเคี้ยว เป็นของฝากขึ้นดีจากเมืองย่าโม ภายใต้ชื่อ “เจ้าสัว” ซึ่งลูกค้าทั้งประชาชนนักท่องเที่ยวชาวไทย-ต่างประเทศ ให้ความสนใจอุดหนุนเป็นอย่างมาก จนกระทั่งปี พ.ศ.2545 ทางบริษัทได้ขยายกิจการด้วยการสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าของฝากครบวงจรบนเนื้อที่กว่า 25 ไร่ ในชื่อ “ศูนย์เจ้าสัว” ริมถนนมิตรภาพ หลัก กม.ที่ 243 ขาเข้ากรุงเทพฯ อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา เป็นศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ “เจ้าสัว” ที่สมบูรณ์แบบ ครบวงจร สะดวกสบาย และทันสมัย ต่อมาอีก 3 ปี ได้ก่อสร้างโรงงานผลิตแห่งใหม่ขึ้น ตั้งอยู่ด้านหลัง “ศูนย์เจ้าสัว” ภายใต้ระบบการผลิตที่ได้มาตรฐานและเครื่องจักรที่ทันสมัย โรงงานแห่งนี้จะผลิตอาหารแปรรูปหลากหลายประเภท

เพื่อรองรับความต้องการของผู้บริโภคโดยคำนึงถึงความสะดวก คุณภาพ และมาตรฐานมาเป็นอันดับหนึ่ง จนได้รับรองมาตรฐาน GMP และ HACCP ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ทั่วโลกยอมรับ ปัจจุบันบริษัทมีผลิตภัณฑ์ภายใต้แบรนด์ “เจ้าสัว” มากกว่า 200 รายการ ทั้งข้าวตังหมูหยอง หมูแผ่น หมูยอกุนเชียง ธัญพืช และขนมกรุบกรอบ มียอดขายสูงสุดติดอันดับ 1-5 ในผู้ประกอบการจำหน่ายของฝากรายใหญ่ของประเทศปัจจุบันนี้ “เจ้าสัว” มีศูนย์จำหน่ายสินค้าทั่วประเทศทั้งหมด 5 สาขา โดยตั้งอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา 4 สาขา คือ สำนักงานใหญ่ “ศูนย์เจ้าสัว” ถนนมิตรภาพ หลักกิโลเมตรที่ 243 ขาเข้ากรุงเทพมหานคร สาขาการเคหะแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา สาขาถนนท้าวสุระ เขตเทศบาลนครราชสีมา และถนนราชดำเนิน (หน้าอนุสาวรีย์ย่าโม) เขตเทศบาลนครราชสีมา และสาขากรุงเทพ (ถนนลาดพร้าว) อีก 1 สาขา ซึ่งรายได้รวมต่อปีจากการจำหน่ายของฝากทั้ง 5 สาขามูลค่าหลายร้อยล้านบาท หัวใจสำคัญที่ทำให้ “เจ้าสัว” ประสบความสำเร็จและยังคงได้รับการตอบรับที่ดีจากลูกค้ามานานถึง 50 ปี คือ คุณภาพและ ความซื่อสัตย์ รวมถึงรสชาติที่ถูกปากของสินค้าทุกตัว ประกอบกับการพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา และราคาที่เป็นกันเอง จึงเป็นหลักสำคัญที่ทำให้ เจ้าสัว ยืนหยัดมาได้ถึง 50 ปีและจะก้าวต่อไปอย่างไม่หยุดนิ่ง

สำหรับตลาดต่างประเทศและตลาดในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ปัจจุบันบริษัทผลิตทั้งสินค้าของฝาก ขนมขบเคี้ยวทั่วไปและสินค้าฮาลาล ซึ่งมีโรงงานผลิตสินค้าฮาลาลของบริษัทเองที่เดินเครื่องผลิตมากกว่า 1 ปี และได้รับรองมาตรฐานอาหารฮาลาลแล้ว ไปจำหน่ายหลายประเทศทั่วโลก เช่น จีน ฮองกง ไต้หวัน มาเลเซีย สิงคโปร์ ออสเตรเลีย เป็นต้น และได้รับการตอบรับจากตลาดต่างประเทศเป็นอย่างดี โดยเฉพาะข้าวตังหมูหยอง เป็นที่นิยมอย่างมาก ทำให้ยอดขายตลาดต่างประเทศสูงขึ้นทุกปีเฉลี่ย 20% ของยอดขายรวมบริษัท เตีย หงี เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด มีแผนขยายตลาดส่งออกไปยังประเทศแถบยุโรป และตะวันออกกลางที่เป็นกลุ่มประเทศมุสลิม และประเทศมุสลิมในอาเซียนที่มีประชากรมากที่สุดคือ ประเทศอินโดนีเซีย เพื่อการขยายตลาดสินค้าฮาลาลและตลาดอาเซียนให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งการขยายธุรกิจในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของบริษัท เตีย หงี เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด โดยใช้หลักการส่วนประสมการตลาดสามารถสรุปเป็นตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การขยายธุรกิจในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของบริษัท เตีย หงี เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด โดยใช้หลักการส่วนประสมการตลาด

การขยายธุรกิจในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของบริษัท เตีย หงี เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด โดยใช้หลักการส่วนประสมการตลาด			
ผลิตภัณฑ์ (product)	ราคา (price)	ช่องทางจัดจำหน่าย (place)	การส่งเสริมการขาย (promotion)
- มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ได้รับ มาตรฐานสากล คือ	- ราคาและความหายาก ของวัตถุดิบ การกำหนด ราคาสินค้าของบริษัทฯ ใช้	- ช่องทางจัดจำหน่ายและ สถานที่จำหน่าย มี ช่องทางสำคัญ ได้แก่ ร้าน	- การโฆษณาทางสื่อต่างๆ ได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ต www.chaosua.com สื่อ

การขยายธุรกิจในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของบริษัท เตีย หงี เอียง (เจ้าสัว) จำกัด

โดยใช้หลักการส่วนประสมการตลาด

ผลิตภัณฑ์ (product)	ราคา (price)	ช่องทางจัดจำหน่าย (place)	การส่งเสริมการขาย (promotion)
GMP(Good Manufacturing Practice) และ HACCP (Hazards Analysis and Critical Control Points)	การคำนวณจากต้นทุนการผลิตที่มีวัตถุดิบที่สดใหม่ และเป็นวัตถุดิบที่อยู่ในท้องถิ่น โดยราคาของสินค้ามีตั้งแต่ราคา 20 - 300 บาทแบ่งตามขนาด และตามผลิตภัณฑ์ โดยยึดหลักมาตรฐานสินค้าทั่วไป	สะดวกซื้อและศูนย์เจ้าสัว ส่วนกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีช่องทางจัดจำหน่ายโดยตรงในการไปจัดวางสินค้าตามงานแฟร์และในร้านค้าของ ร้านค้าปลอดภาษีประจำด่านสากล ต่าง ๆ ในประเทศกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	ทีวีท้องถิ่น, สื่อหนังสือพิมพ์ - การประชาสัมพันธ์ ด้านคุณภาพสินค้า การสร้างการรับรู้ในการสินค้าและผลิตภัณฑ์ - การจัดโปรโมชั่นของสินค้า ได้แก่ การจัดโปรโมชั่นในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เช่น โปรโมชั่นปีใหม่ การมีส่วนและการจับรางวัล ในช่วงเทศกาลปีใหม่ เป็นต้น
ผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่จดจำง่ายและสวยงาม - รูปลักษณ์ รูปแบบ น่าสนใจ การออกแบบบรรจุภัณฑ์มีความสวยงาม น่าสนใจ - มีความปลอดภัย	ปัจจุบันและในอนาคต เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดราคา แต่บริษัท ยังคงคุณภาพสินค้าเพื่อรักษาและขยายฐานลูกค้าไปในต่างประเทศ - เงื่อนไขการในการขาย เช่น มีการกำหนดราคาขายที่ชัดเจนทั้งในร้านค้าของบริษัทและในร้านค้าสะดวกซื้อทั่วไปด้วย	รวดเร็ว และสามารถขยายธุรกิจได้ทั้งในประเทศและกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	- การส่งเสริมการขายในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน จะเน้นการตลาดสินค้า หรือการให้ลูกค้า นักท่องเที่ยวชิมฟรีได้ ทำให้ลูกค้าเกิดความมั่นใจและซื้อสินค้าในที่สุด

สรุป

บทความวิชาการเรื่อง “ส่วนประสมการตลาดเพื่อการขยายธุรกิจของฝากสำหรับการท่องเที่ยว สู่กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน กรณีศึกษา บริษัท เตีย หงี เอียง (เจ้าสัว) จำกัด” ได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินธุรกิจและส่วนประสมการตลาดเพื่อการขยายธุรกิจของฝากสู่กลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของบริษัท เตียหงีเอียง (เจ้าสัว) จำกัด ซึ่งผู้เขียนได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลผ่านการศึกษาค้นคว้าจากการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ได้แก่ ทัศนศึกษาส่วนประสมทางการตลาด และจากข้อมูลของสื่อต่าง ๆ หนังสือ วารสาร ที่เกี่ยวกับบริษัท เตียหงีเอียง (เจ้าสัว) จำกัด

และได้มาซึ่งข้อมูลที่วิเคราะห์เรื่องส่วนประสมการตลาดของบริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด เพื่อการขยายธุรกิจในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของบริษัท เตียหังเฮียง (เจ้าสัว) จำกัด และการเชื่อมโยงธุรกิจของฝากของบริษัท เตีย หัง เฮียง (เจ้าสัว) จำกัด สามารถสรุปได้ดังนี้ ส่วนประสมการตลาดของบริษัทฯ ประกอบด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ (product) คือ ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปจากหมู เช่น หมูหยอง หมูแผ่น หมูฝอย หมูทุบ ข้าวต้มหมูหยอง ข้าวต้มหน้าหมูต่างๆ กุนเชียง 2) ราคา (price) คือ การกำหนดราคาสินค้าของบริษัทฯ ใช้การคำนวณจากต้นทุนการผลิตที่มีวัตถุดิบที่สดใหม่และเป็นวัตถุดิบที่อยู่ในท้องถิ่น โดยราคาของสินค้ามีตั้งแต่ราคา 20-300 บาท แบ่งตามขนาดและตามผลิตภัณฑ์ โดยยึดหลักมาตรฐานสินค้าทั่วไป ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันและในอนาคต เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการกำหนดราคา แต่บริษัทยังคงคุณภาพสินค้าเพื่อรักษาและขยายฐานลูกค้าไปในต่างประเทศ มีการกำหนดราคาขายที่ชัดเจนทั้งในร้านค้าของบริษัทและในร้านค้าสะดวกซื้อทั่วไปด้วย 3) ช่องทางจัดจำหน่าย (place) คือ ช่องทางจัดจำหน่ายและสถานที่จำหน่าย มีช่องทางสำคัญ ได้แก่ ร้านสะดวกซื้อ และศูนย์เจ้าสัว ส่วนกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีช่องทางจัดจำหน่ายโดยตรงในการไปจัดวางสินค้าตามงานแฟร์และในร้านค้าของ ร้านปลอดภาษีประจำด่านสากลต่างๆในประเทศกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อีกทั้งมีช่องทางอินเทอร์เน็ต เป็นช่องทางที่สะดวกรวดเร็วและสามารถขยายธุรกิจได้ทั้งในประเทศและกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) คือ การโฆษณาทางสื่อต่าง ๆ ได้แก่ สื่ออินเทอร์เน็ต (www.chaosua.com) สื่อทีวีท้องถิ่น สื่อหนังสือพิมพ์ การประชาสัมพันธ์ และการจัดโปรโมชั่นของสินค้า ได้แก่ การจัดโปรโมชั่นในช่วงเทศกาลต่าง ๆ เช่น โปรโมชั่นปีใหม่ การมีส่วนและการจ๊อบรางวัลในช่วงเทศกาลปีใหม่ เป็นต้น

จากการศึกษาส่วนประสมการตลาดของบริษัทฯ แล้วนั้น ผู้ศึกษาได้สนใจประเด็นการขยายธุรกิจของบริษัทฯ ที่สามารถสรุปได้ดังนี้ บริษัทฯ มีการส่งเสริมการขายในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่จะเน้นการทดลองสินค้าหรือการให้ลูกค้าและนักท่องเที่ยวยิมฟรีได้ ก่อนการตัดสินใจซื้อ ทำให้ลูกค้าเกิดความมั่นใจและซื้อสินค้าในที่สุด และการใช้หลักการ ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) ในการขยายตลาดในกลุ่มประเทศอาเซียน ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ (product) คือ ผลิตภัณฑ์อาหารและของฝากที่ทำจากหมู ปรับเปลี่ยนเป็นผลิตภัณฑ์จากไก่และปลาในกลุ่มประเทศอิสลาม เช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย บรูไน เป็นต้น 2) ราคา (price) คือ ราคาของผลิตภัณฑ์ของบริษัทที่ปรับตามกลไกตลาดและคู่แข่ง 3) ช่องทางจัดจำหน่าย (place) ประกอบด้วย ช่องทางออฟไลน์และออนไลน์ทั้งในประเทศไทยและในประเทศกลุ่มอาเซียนที่มีศูนย์จำหน่าย การวางจำหน่ายในพิกัดปลอดภาษี (Duty Free) ของประเทศกลุ่มอาเซียน 4) การส่งเสริมการขาย (promotion) คือ การส่งเสริมการขายด้านโปรโมชั่นที่มีในทุกเทศกาลที่ต่างกันของกลุ่มประเทศอาเซียน เช่น ช่วงตรุษจีนในสิงคโปร์และเวียดนาม ช่วงถือศีลอดในกลุ่มประเทศมุสลิม เป็นต้น

สรุปได้ว่าบริษัท เตีย หจก. เชียง (เจ้าสัว) จำกัด มีการทำการตลาดตามหลักการส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) ทั้งในประเทศและขยายส่วนกลุ่มประชาคมอาเซียน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของการวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านี้จะสามารถเป็นตัวอย่างในการดำเนินธุรกิจแก่ผู้ประกอบการธุรกิจรายอื่น ๆ ที่ต้องการศึกษาและมีการขยายธุรกิจผ่านกลยุทธ์การตลาด ส่วนประสมการตลาด ที่อาจจะขยายธุรกิจไปในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และในการประกอบธุรกิจอื่น ๆ เพื่อจะเป็นการช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศไทยอีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. บริษัท เตีย หจก. เชียง (เจ้าสัว) จำกัด ควรมีการทำตลาดที่หลากหลาย และสามารถปรับตัวให้เข้ากับยุคปัจจุบันได้
2. ธุรกิจของฝากบริษัท เตีย หจก. เชียง (เจ้าสัว) จำกัด ควรมีศูนย์พักรถและศูนย์จำหน่ายสินค้าให้ครบทุกจังหวัดในประเทศไทย เพื่อรองรับการเดินทางของลูกค้าและนักท่องเที่ยว
3. บริษัท เตีย หจก. เชียง (เจ้าสัว) จำกัด ควรมีการเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายสู่ลูกค้าในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
4. บริษัท เตีย หจก. เชียง (เจ้าสัว) จำกัด ควรมีการรวมตัวกับธุรกิจที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อเป็นกลุ่มธุรกิจที่สามารถแข่งขันและมีข้อได้เปรียบกับการเปิดธุรกิจในต่างประเทศได้
5. บริษัท เตีย หจก. เชียง (เจ้าสัว) จำกัด ควรมีการทำการศึกษาวិชาลัยและการขยายธุรกิจไทยที่จะไปสู่ตลาดกลุ่มประชาคมอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- โหมสิต ปันเปลี่ยนรัชฎ์. (2548). *สู่สุดยอด SMEs*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- จรรย์จารี ธรรมมา. (2552). *ทีปส์ลับสร้างแบรนด์เอสเอ็มอี*. กรุงเทพมหานคร: ดับเบิลคลิก.
- เจ้าสัว. (2557). *ข้อมูลผู้ประกอบการ*. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2562. จาก <http://www.chaosua.com/index.php>.
- ณัฐพล ประดิษฐ์ผลเลิศ. (2556). *ธุรกิจส่วนตัวสร้างได้ ง่ายนิดเดียว*. กรุงเทพมหานคร: โมเมนตัม.
- ธเนศ ศิริกิจ. (2556). *กลยุทธ์การตลาด AEC ของ SMEs ไทย*. สืบค้น 3 พฤศจิกายน 2562. จาก http://library.msu.ac.th/asean/_fulltext/fulltext/661/20140611125350_3585.pdf
- ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจทีเอ็มบี. (2558). *การวิเคราะห์เศรษฐกิจประเทศไทย*. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2562. จาก <https://www.tmbbank.com/analytics>.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2558). *การเปิดเสรีอาเซียน*. สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2562. จาก <https://www.ksikornbank.com/th/IR/ShareholderServices/Publications/00-SHD-19-TH-All-Page-Final.pdf>.

สุวสา ชัยสุรัตน์. (2537). *หลักการตลาด*. กรุงเทพมหานคร: ภูมิบัณฑิต.

Boone, L. E., & Kurtz, D. L. (1989). *Marketing (6th ed.)*. Marianna, FL: The Dryden.

Kotler. (1997). *Marketing management: analysis, planning implementation and control*. (9 th ed). New Jersey: Asimmon & Schuster.

**การจัดการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ
ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม**
**PUBLIC WELFARE MANAGEMENT OF SANGHA ADMINISTRATORS IN
BANG KHONTHI DISTRICT SAMUTSONGKHAM PROVINCE**

พระครูปราโมทย์ปัญญาวัฒน์ (บุญเลิศ เทชปัญโญ)

Phrakhru Pramotepanyawat (Boonlert Tajapunkho)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: somchai99@gmail.com

Received December 1,2019; Revised January 23,2020; Accepted February 20,2020

บทคัดย่อ

วัดเป็นตัวแทนสถาบันพระพุทธศาสนา โดยมีมหาเถรสมาคมและพระสังฆาธิการเป็นผู้ปกครองบริหารคณะสงฆ์และการพระศาสนาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยตามพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และระเบียบประเพณีของสังคมไทยในทุกส่วนทุกระดับ พระสังฆาธิการเป็นพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์ เป็นผู้ขับเคลื่อนการบริหารกิจการคณะสงฆ์และการพระพุทธศาสนาให้ปฏิบัติถูกต้อง ตามภารกิจ 6 ประการ ประกอบด้วย การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ โดยนัยนี้ มุ่งเน้นการจัดการสาธารณสงเคราะห์ ได้แก่ การดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ของหน่วยงานหรือของบุคคลหรือคณะบุคคล หรือการช่วยเหลือเกื้อกูล หรือการอุดหนุนจนเจือสถานที่ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติหรือประชาชนทั่วไป การสาธารณสงเคราะห์จึงมีความสำคัญในฐานะเป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ

คำสำคัญ: การจัดการ, สาธารณสงเคราะห์, พระสังฆาธิการ

ABSTRACT

The temple is a representative of the Buddhism institute. With the Sangha Synod and the Sangha Administrative Administrator governing the Sangha and religious order in accordance with the discipline Civil law And the tradition of Thai society at all levels and levels Buddhist monk Is a monk who holds the position of governing the Sangha Is the driving force for the administration of the Sangha and Buddhism affairs to

operate correctly in accordance with the 6 missions consisting of governing, religious education, welfare education Propagation of Buddhism Public facilities And the implied public welfare is to focus on the management of public welfare, which is to carry out various activities for the benefit of the organization or of individuals or groups of people. Or helping Or subsidizing locations that are in the public domain or in the general public Public welfare is therefore important as a means to help the society in various ways.

Keywords: Management, Public housing, Buddhist monk

บทนำ

พระพุทธเจ้าได้ทรงประทานพระพุทธโอวาทแก่พระสาวกในคราวที่ทรงส่งออกไปประกาศพระพุทธศาสนารุ่นแรก ว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงเที่ยวจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูล และความสุขแก่ทายาทและมนุษย์ทั้งหลาย” ตามคำสอนเรื่องทิศ 6 ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงกล่าวถึงหน้าที่ของพระสงฆ์ที่จะพึงมีต่อพุทธบริษัทไว้ 6 ประการ ประกอบด้วย ห้ามมิให้กระทำความชั่ว ให้ตั้งอยู่ในความดี อนุเคราะห์ด้วยน้ำใจอันงาม ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ทำสิ่งที่ฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง และบอกทางสวรรค์ให้ ด้วยเหตุนี้ พระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาหนึ่งของโลกที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการหล่อหลอมหรือขัดเกลาอุปนิสัยใจคอของบุคคลให้ละเอียดอ่อน มีความรัก ความเมตตา และความเอื้ออาทรต่อกันและกัน มีหลักคำสอนที่มีลักษณะเป็นสากล สามารถพิสูจน์ได้ด้วยวิธีการปฏิบัติให้เข้าถึง (จันทน์ อติวิมลสิทธิ์, 2547)

ปัจจุบันวัดเป็นศูนย์กลางแห่งการรวมจิตใจของบรรดาพุทธศาสนิกชน มีหน้าที่ในการวางรากฐานความเจริญให้แก่สังคม ส่งเสริมความเป็นปึกแผ่น ความมั่นคงให้แก่สังคม ช่วยลดปัญหาสังคม ส่งเสริมประสิทธิภาพการควบคุมทางสังคม หรือกล่าวได้ว่าวัดเป็นศูนย์กลางทางศาสนาและวัฒนธรรม ผู้คนใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินชีวิตและเป็นเอกลักษณ์ของสังคม ซึ่งจะพบได้จากการแสดงออกทางศิลปะ วรรณคดี คติธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี เป็นต้น ตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบัน วัดและพระสงฆ์ยังมีบทบาทเป็นผู้นำทางกิจกรรม เป็นผู้นำทางด้านจิตใจของคนในสังคมแล้ว พระสงฆ์ยังมีบทบาทต่อสังคมส่วนรวมในด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาสังคม การสังคมสงเคราะห์ การสงเคราะห์ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ที่ได้รับความลำบาก หรือแม้กระทั่งช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2543)

วัดเป็นตัวแทนสถาบันพระพุทธศาสนา โดยมีมหาเถรสมาคมและพระสังฆาธิการเป็นผู้ปกครองบริหารคณะสงฆ์และการพระศาสนาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อยตามพระธรรมวินัย กฎหมายบ้านเมือง และระเบียบประเพณีของสังคมไทยในทุกส่วนทุกระดับ โดยคำว่า พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์ เป็นผู้ขับเคลื่อนการบริหารกิจการคณะ

สงฆ์และการพระพุทธศาสนาให้ปฏิบัติถูกต้อง (สำนักงานเจ้าคณะภาค 16, 2547) ส่วนคำว่า การคณะสงฆ์ หรือการพระศาสนา หมายถึง ภารกิจ 6 ประการ ประกอบด้วย การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ โดยวิธีดำเนินการทั้ง 6 ประการดังกล่าว บางประการมีกำหนดไว้ในระเบียบกฎหมายอาศรัย แต่บางประการคงเป็นไปตามจารีตที่ถือปฏิบัติตามจารีตก็มีอยู่ (กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2540) โดยนัยนี้สาธารณสงเคราะห์ ได้แก่ การดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นสาธารณประโยชน์ของแก่งหน่วยงานหรือของบุคคลหรือคณะบุคคล หรือการช่วยเหลือเกื้อกูล หรือการอุดหนุนจนเจือสถานทีซึ่งเป็นสาธารณสมบัติหรือประชาชนทั่วไป 4 ประการ ได้แก่ (1) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล ได้แก่ การที่วัดหรือคณะสงฆ์ดำเนินการเองซึ่งกิจอย่างใดอย่างหนึ่งมีวัตถุประสงค์ให้เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น กิจการหน่วยอบรมประจำตำบลกิจการห้องสมุดเพื่อประชาชน จัดอบรมวิชาชีพให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น (2) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ได้แก่ การช่วยเหลือสนับสนุนส่งเสริมกิจการของรัฐหรือของเอกชนหรือผู้ใดผู้หนึ่งดำเนินการ และการนั้นเป็นไปเพื่อการสาธารณะประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาตำบล ขุดสระน้ำขนาดใหญ่เพื่อเป็นแหล่งอุปโภคและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ อนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม การจัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์และอื่น ๆ (3) การเกื้อกูลสถานที่อื่นเป็นสาธารณสมบัติ ได้แก่ การสร้างถนน ขุดลอกคูคลอง สร้างโรงพยาบาลและจัดซื้อเครื่องมือแพทย์ สร้างการประปา สร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า ปลุกต้นไม้ และอื่น ๆ และ (4) การเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ ได้แก่ การช่วยเหลือประชาชนในการคอยช่วยเหลือ เช่น จัดตั้งหน่วยอาสาสมัครบรรเทาสาธารณภัยช่วยเหลือประชาชนทั้งด้านไฟไหม้และน้ำท่วมพร้อมมอบเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ประสบภัยหรือในยามปกติก็ตั้งกองทุนทำอาหารเลี้ยงเด็กกำพร้าและเด็กด้อยโอกาส หรือกระบวนการสงเคราะห์ปวงชนผู้ประสบภัยพิบัติจากวินาศภัย อุบัติเหตุ และสาธารณภัย ซึ่งได้แก่ คือ ความยากจน ความเจ็บไข้ (พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณีโย), 2540)

การสาธารณสงเคราะห์จึงมีความสำคัญในฐานะเป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่ โครงการบรรพชาและอุปสมบทพระภิกษุและสามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์ภิกษุสงฆ์สามเณรและวัดที่ประสบภัยขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาสภิกษุสงฆ์ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การออมทรัพย์ให้สถานที่ที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยยากไร้ เป็นต้น (พระมหาบัว ปิยวณฺโณ, 2549)

อำเภอบางคนทีเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดสมุทรสงคราม มีการแบ่งเขตการปกครองเป็น 4 ตำบล สำหรับวัดในเขตการปกครองของคณะสงฆ์อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม มีทั้งหมด

22 วัด มีพระภิกษุ จำนวน 241 รูป (สำนักงานเลขานุการเจ้าคณะอำเภอบางคนที, 2560) ทั้งนี้ได้ดำเนินงานด้านการสาธารณสงเคราะห์ตามนโยบายและแนวทางการดำเนินงานที่ระบุไว้ในสารภาค 15 ความว่า การสาธารณสงเคราะห์ เป็นงานในส่วนที่คณะสงฆ์จะช่วยสังคมได้ เช่น การช่วยเหลือผู้ยากไร้เพราะถูกไฟไหม้บ้าน การจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัยหรือการบริหารให้ในพิธังงานศพโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย ไม่เรียกเก็บค่าน้ำค่าไฟ ไม่เรียกเก็บค่าเจ้าพนักงาน ตลอดทั้งการให้การช่วยเหลือสังคมทั้งภายในและนอก ในส่วนของภายใน ได้แก่ การอำนวยการความสะดวกแก่ผู้มาทำบุญที่วัดให้เหมาะสม สะอาด สะดวก สบาย และในส่วนของภายนอก ได้แก่ การสงเคราะห์ช่วยเหลือชาวบ้านที่มีทุกข์เท่าที่จะทำได้โดยไม่นิ่งดูดาย เป็นต้น (พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ มุสสุธมโม), 2548)

อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาของสังคมไทยวิถีชีวิตของประชาชนที่รับอารยธรรมตะวันตกมากขึ้น กระทั่งความจำเป็นในการประกอบอาชีพ ทำให้บุคคลที่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในวัดลดลงไปด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างวัดและพระสงฆ์กับประชาชนก็ห่างกัน ขาดการส่งเสริมการให้ความร่วมมือในกิจกรรมการทำนุบำรุงดูแลรักษาวัดและกิจการในพระพุทธศาสนาเท่าที่ควร ส่งผลให้โอกาสของประชาชนที่จะได้ศึกษาเรียนรู้หลักธรรมทางศาสนาน้อยลง มีผลให้คุณธรรมจริยธรรมในสังคมเสื่อมลง ประกอบกับวัดมีหลายแห่งได้มุ่งเน้นการพัฒนาในด้านวัตถุ มีการก่อสร้างที่ใหญ่โตสวยงามใช้งบประมาณจำนวนมาก ทำให้เกิดความจำเป็นและไม่สอดคล้องกับสภาพชุมชนเศรษฐกิจและการใช้งาน เกิดการทำลายสภาพแวดล้อมของวัด มุ่งหารายได้เข้าวัดมากเกินไป พระสงฆ์ไม่สนใจศึกษาเล่าเรียน รวมทั้งการปฏิบัติและเผยแผ่แก่ประชาชน (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2550) ไม่มีองค์ความรู้หรือขาดเอาใจใส่ที่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยไม่ได้จัดตามเกณฑ์มาตรฐานในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการศึกษา และการสาธารณสงเคราะห์ เป็นต้น (กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2561)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนมีความสนใจนำเสนอเรื่อง การจัดการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อสังเคราะห์ผลการศึกษาอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดการสาธารณสงเคราะห์ของพระสังฆาธิการ ในอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม และยังสามารถเป็นกรณีศึกษาสำหรับพื้นที่อื่นได้อีกประการหนึ่งด้วย

คุณสมบัติและหน้าที่พระสังฆาธิการ

กฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ 24 (พ.ศ.2541) ว่าด้วยการแต่งตั้งถอดถอนพระสังฆาธิการ (ตามแถลงการณ์คณะสงฆ์ เล่ม 86 ฉบับพิเศษ ลงวันที่ 3 ตุลาคม 2541) ระบุคุณสมบัติทั่วไปของพระสังฆาธิการไว้ 7 ข้อ ดังนี้

1. มีพรรษาสมควรแก่ตำแหน่ง
2. มีความรู้สมควรแก่ตำแหน่ง

3. มีความประพฤติเรียบร้อยตามพระธรรมวินัย
4. เป็นผู้ฉลาดสามารถในการปกครองคณะสงฆ์
5. ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพไร้ความสามารถ หรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคเรื้อน หรือเป็นวัณโรคในระยะอันตรายจนเป็นที่น่ารังเกียจ
6. ไม่เคยต้องคำวินิจฉัยลงโทษในอธิกรณ์ที่พึงรังเกียจมาก่อน
7. ไม่เคยถูกถอดถอนหรือถูกปลดจากตำแหน่งใด เพราะความผิดมาก่อน (สถาบันพระสังฆาธิการ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555)

อย่างไรก็ตาม พระสังฆาธิการจะพ้นจากตำแหน่งได้ในกรณีมรณภาพ หรือพ้นจากความเป็นพระภิกษุหรือลาออก หรือย้ายออกไปนอกเขตที่ตนมีสำนักอยู่ หรือให้ออกจากตำแหน่งหน้าที่ โดยถูกปลดจากตำแหน่งหน้าที่ ถูกถอดถอนจากตำแหน่งหน้าที่ เท่านั้น (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 4), 2561)

หน้าที่ของเจ้าคณะทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค คือ เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล ได้กำหนดไว้ในกฎหมายเถรสมาคม ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2541) ว่าด้วยระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ มีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ในเขตหนของตน โดยสรุปดังนี้

1. ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช
2. ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปด้วยดี
3. วินิจฉัยการลงนิคหกรรม วินิจฉัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยชั้นภาคหรือ มีอำนาจหน้าที่ในกรณีที่ได้รับมอบหมายอย่างอื่นจากมหาเถรสมาคม
4. แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าคณะภาคให้เป็นไปโดยชอบ
5. ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะและเจ้าอาวาส ตลอดจนถึงพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในเขตปกครองของตน และชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่อยู่ในบังคับบัญชา ให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย
6. ตรวจสอบและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน (กนก แสนประเสริฐ, 2561)

สรุปได้ว่า คุณสมบัติทั่วไปของพระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งพระสังฆาธิการทุกระดับ คือ มีพรรษาสมควรแก่ตำแหน่ง มีความรู้สมควรแก่ตำแหน่ง มีความประพฤติเรียบร้อยตามพระธรรมวินัย เป็นผู้ฉลาดสามารถในการปกครองคณะสงฆ์ ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพไร้ความสามารถ หรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคเรื้อน หรือเป็นวัณโรคในระยะอันตรายจนเป็นที่น่ารังเกียจ ไม่เคยต้องคำวินิจฉัยลงโทษในอธิกรณ์ที่พึงรังเกียจมาก่อน และไม่เคยถูกถอดถอนหรือถูกปลดจากตำแหน่งใดเพราะความผิดมาก่อน นอกจากนี้ ยังมีคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งอีกด้วย เช่น ภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสที่เป็นพระอารามราษฎร์ นอกจากจะต้องมีคุณสมบัติทั่วไปแล้ว จะต้อง มีพรรษาพ้น 5 พรรษา และเป็นผู้ทรงเกียรติ

คุณเป็นที่เคารพนับถือของบรรพชิตและคฤหัสถ์ในถิ่น เป็นต้น หน้าที่ทางการปกครองของพระสังฆาธิการ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มี 6 ข้อ คือ ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศ พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ควบคุม และส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงาม การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปด้วยดี วินิจฉัยการลงนิหกรรม วินิจฉัย ข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยชั้นผู้ใต้บังคับบัญชา แก้ไขข้อขัดข้องของชั้นผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไป โดยชอบ ควบคุมบังคับบัญชาพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ในบังคับบัญชาหรืออยู่ในเขตปกครองของตน และชี้แจง แนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ในบังคับบัญชา ให้เป็น ไปโดยความเรียบร้อย และตรวจการและประชุม พระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน

การสาธารณสงเคราะห์

สาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ การจัดกิจการอันเป็นประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่วัดหรือพระภิกษุสงฆ์ดำเนินการเพื่อให้เป็นสาธารณะประโยชน์ในด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งการสงเคราะห์บุคคล และสาธารณสงเคราะห์ (พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปณฺโณ), 2540) อาจกล่าว ได้ว่า ความสำคัญของภารกิจด้านนี้ว่า การสาธารณสงเคราะห์เป็นการจัดให้การสงเคราะห์ในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนผู้อุปถัมภ์บำรุงวัด ทายกทายิกาของวัดหรือประชาชนทั่วไป วัดเป็นส่วนหนึ่งของสังคม วัดอยู่ได้ ก็ต้องพึ่งบ้านและบ้านอยู่ได้ก็ต้องพึ่งวัด วัดเป็นศูนย์กลางของสังคม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน เมื่อประชาชนเดือดร้อนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็เป็นหน้าที่ของวัดจะต้องจัดการสงเคราะห์ช่วยเหลือ การสาธารณสงเคราะห์จึงเป็นหน้าที่ของวัดและเจ้าอาวาสจะต้องดำเนินการบริหารงานทุกด้านเกี่ยวกับการ สงเคราะห์ประชาชนในขอบเขตที่วัดจะจัดได้

การสาธารณสงเคราะห์ ยังเป็นกิจกรรมการทำงานช่วยเหลือชาวบ้านหรือคนส่วนมากหรือ คนทั่วไป หน้าที่ของเจ้าอาวาสตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ข้อ 4 บัญญัติไว้ว่า “ให้ความสะดวกตามสมควรในการบำเพ็ญกุศล” ความหมายของข้อนี้ คือ ให้วัดกับบ้านต่างถ้อยที่ถ้อยอาศัย ซึ่งกันและกัน ชาวบ้านช่วยกันทำนุบำรุงวัด บางคนถึงจะยากจนหาเช้ากินค่ำ อาศัยกระท่อมที่ชำรุดทรุด โทรมเป็นที่พำนักอาศัย แต่ด้วยแรงศรัทธามีเงินเพียงเล็กน้อยก็บริจาคสมทบสร้างกุฏิ วิหาร ถาวรวัตถุ ในวัด เพื่อความผาสุกของพระ ทางวัดจึงมีหน้าที่ต้องอำนวยความสะดวกแก่ชาวบ้านบ้าง ในทางที่ขอบันว่าเป็น งานด้านการสาธารณสงเคราะห์โดยตรง (พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปญฺณสิริ), 2538)

ดังนั้น การสาธารณสงเคราะห์จึงมีความสำคัญในฐานะเป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุ และจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย ได้แก่โครงการบรรพชาและอุปสมบทพระภิกษุและ สามเณรภาคฤดูร้อน โครงการสงเคราะห์ภิกษุสงฆ์สามเณรและวัดที่ประสบภัยขาดแคลน วัดและเจ้าอาวาส ภิกษุสงฆ์ซึ่งเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและสังคม เช่น ให้สถานที่เป็นที่จัดประชุมอบรมเยาวชนและ

ประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้าน การออมทรัพย์ให้สถานที่ที่เป็นแหล่งประปาหมู่บ้าน การสนับสนุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน การช่วยเหลือผู้ป่วยยากไร้ เป็นต้น (พระมหาบัว ปิยวณฺโณ, 2549)

ประการสำคัญ คือ หลักการในการบริหารวัดยุคใหม่นั้น ให้ความสำคัญกับเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นพระสังฆาธิการระดับวัด เป็นผู้นำของพระภิกษุสามเณร และคฤหัสถ์ที่มีอยู่ในวัด เจ้าอาวาสจึงมีความสำคัญที่สุดต่อความเจริญรุ่งเรือง สันติสุข และความมั่นคงของวัด โดยทำหน้าที่เป็นผู้บริหารกิจการต่าง ๆ ของวัด เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชา กำกับดูแล แนะนำสั่งสอนพระภิกษุสามเณรและฆราวาสผู้อยู่ในวัดให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยดีงาม ให้อยู่ในศีลธรรมอันดี ให้มีความสมัครสมานสามัคคีปรองดองกัน ให้ร่วมแรงร่วมใจกัน ปฏิบัติศาสนกิจ ดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ ของวัดให้สำเร็จไปด้วยดี มีประสิทธิภาพสูงสุด และให้วัดมีความเจริญรุ่งเรืองถาวรมั่นคง เป็นศูนย์กลางชุมชนในการให้การศึกษาอบรมศีลธรรม จริยธรรม ภาวนาธรรม คือ สมถกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐาน แก่ชุมชน และประชาชนทั้งใกล้และไกล ให้เป็นที่พึ่งทางใจแก่สาธุชนได้อย่างแท้จริง เจ้าอาวาสต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารและการจัดการวัด นอกจากจะมีทั้งศาสตร์และศิลป์แล้ว ในการบริหารและการจัดการวัดจะต้องประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารงานบุคคล การอำนวยการ การประสานงาน การประเมินผลงาน และการงบประมาณ

สรุปได้ว่า งานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ไทยโดยเฉพาะระดับวัดมีความสำคัญมาก โดยมีพระสังฆาธิการในทุกะระดับ มีส่วนสำคัญมากในการขับเคลื่อนงานด้าน สาธารณสงเคราะห์แก่ประชาชน และชุมชนเป็นอย่างมาก เป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและพัฒนาจิตใจควบคู่กันไปในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดกับพระธรรมวินัย และงานสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือผู้คนในสิ่งที่เขาต้องการ และมีความจำเป็นแล้ว ยังเป็นการสร้างความผูกพันระหว่างพระสงฆ์ องค์กรสงฆ์ วัด และชาวบ้านชุมชน และหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน อย่างดีที่สุดอีกทางหนึ่งด้วย อันพื้นฐานสำคัญในการสร้างสานสัมพันธ์สามัคคีปรองดองของคนในสังคม

การจัดการ

แนวคิดการจัดการได้รับการพัฒนาขึ้นมาตามแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จนเกิดเป็นทฤษฎีการบริหารที่มุ่งจะวิเคราะห์ศึกษาถึงการบริหารอย่างเป็นระบบ โดย เฮนรี ฟาโย (Henry Fayol) นักบริหารชาวฝรั่งเศสได้วางรากฐานสำคัญของทฤษฎีการบริหารทั่วไป อันเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง ทฤษฎีอันหนึ่งที่ว่าด้วยหน้าที่ในการบริหาร 5 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การบังคับบัญชา การประสานงาน และการควบคุม ซึ่งต่อมาได้มีการนำไปพัฒนาและปรับปรุง จนกลายเป็นตำราการบริหาร เช่น ทฤษฎีของ ลูเธอร์ กุลลิค (Luther Gulick) ศาสตราจารย์ การบริหารรัฐกิจชาวอเมริกัน ที่ได้ขยายแนวคิดของฟาโย (Fayol) กำหนดหน้าที่ในการบริหารที่เรียกกันว่า POSDCORB (สूपริชา กมลาคณ์, 2545)

การบริหารการจัดการเป็นกระบวนการวางแผนการจัดองค์การ การดำเนินงานและการควบคุมเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย (Wagner J.A. & Hollenbeck J.R., 1995) การบริหารจึงเป็นศิลปะของการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ที่พร้อมด้วยกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การเป็นผู้นำ และการควบคุม (Holt D.H., 1993) กล่าวคือ การบริหารเป็นศิลปะในการทำสิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ โดยที่ผู้บริหารมักไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่ผู้บริหารเป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติได้ทำงานจนสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือก (เดิมศักดิ์ ทองอินทร์, 2547)

นักวิชาการด้านการจัดการในปัจจุบันมีความเห็นเป็นไปในแนวทางเดียวกันว่าควรให้นิยามความหมายของ การจัดการ หรือการบริหาร เพื่อใช้เป็นแนวทางร่วมกันในการอธิบายขอบข่ายของลักษณะการจัดการ แม้จะไม่สามารถอธิบายได้ครอบคลุมหรืออธิบายได้เพียงบางส่วนเท่านั้นก็ตาม ก็เป็นสิ่งที่ควรกระทำเพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจขึ้น (ตุลา มหาพสุธานนท์, 2554)

โดยทั่วไป การจัดการ หมายถึง การปฏิบัติงาน กิจกรรมขั้นตอนทั้งหลายหรือกระบวนการที่นักบริหารนำมาใช้ในหน่วยงาน การบริหารมีลักษณะผสมผสานกันของทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นการดำเนินการในการวางแผนตัดสินใจ การจัดองค์การ การนำ การควบคุมทรัพยากรพื้นฐานขององค์การ อันได้แก่ ทรัพยากรการเงิน สินทรัพย์ถาวร ข้อมูลและทรัพยากรมนุษย์ เพื่อที่จะช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นการดำเนินงานด้านการสั่งการ การจัดองค์การ และการพัฒนาบุคลากร เทคโนโลยี และเงินทุนไปใช้ในระบบการดำเนินงานที่มีการจัดหาบริการและสินค้าไปสู่ผู้อื่น (Cook. Curtis W. & Hunsaker, 2001)

สรุปได้ว่า การบริหารการจัดการเป็นกระบวนการที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์มาผนวกกับการทำงานในองค์กรเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว มีคุณภาพและพึงพอใจแก่ผู้รับบริการหรือผู้ใช้สินค้า เป็นต้น นอกจากนี้ การบริหารจัดการยังมุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ และวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดผลในทางปฏิบัติมากที่สุด โดยนำเอาการบริหารทรัพยากรมาประกอบตามกระบวนการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

พระสังฆาธิการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการปกครองคณะสงฆ์ทุกระดับ มีบทบาทหน้าที่สำคัญ 6 การกิจ ได้แก่ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณสงเคราะห์ และการสาธารณูปการ โดยภารกิจทั้ง 6 การกิจดังกล่าวนี้ พระสังฆาธิการจำเป็นต้องบริหารจัดการให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดังตามหลักพระธรรมวินัยและกฎหมายบ้านเมือง ทั้งยังต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการจัดการเป็นสำคัญด้วย

สาธารณสงเคราะห์ โดยนัยเป็นภารกิจของพระสังฆาธิการ เป็นการดำเนินการสาธารณประโยชน์เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลแก่คนในชุมชนและสังคม อันเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของ

คณะสงฆ์ ในด้าน 4 คือ (1) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล (2) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ (3) การเกื้อกูลสาธารณสมบัติสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ และ (4) การเกื้อกูลประชาชนหรือสรรพสัตว์ โดยนัยนี้ การสาธารณสงเคราะห์เป็นบทบาทสำคัญของพระสงฆ์และวัดในฐานะเป็นการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุและจิตใจในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย และกฎหมายของบ้านเมืองด้วย

การจัดการจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้การดำเนินการสาธารณสงเคราะห์อย่างมีระบบระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือของกลุ่มบุคคลให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งหลักการของการจัดการสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน รวมถึงวัด ได้ตั้งแต่กระบวนการวางแผน กำหนดนโยบาย และการนำแผนไปปฏิบัติ เพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ผลของการปฏิบัติจะเป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการที่เป็นระบบแบบมีหลักการ และมีการลงมือปฏิบัติด้วยความสามัคคีเป็นสำคัญ เพื่อให้การจัดการเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กนก แสนประเสริฐ. (2549). *เอกสารคู่มือว่าด้วยประมวลพระราชบัญญัติคณะสงฆ์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติกฎ ระเบียบ และคำสั่งของคณะสงฆ์*. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.
- กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). *การพัฒนาวัดสู่ความเป็นมาตรฐาน*. สืบค้น 2 มีนาคม 2562. จาก <http://npt.onab.go.th/menue/standard.pdf>.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. (2547). *สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- ตุลา มหาพสุธานนท์. (2554). *หลักการจัดการ*. กรุงเทพมหานคร: พี.เอ็น.เค. แอนด์สกายพรีนตติ้งส์.
- เดิมศักดิ์ ทองอินทร์. (2547). *ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). (2540). *การคณะสงฆ์และพระศาสนา*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ พุสฺสธมฺโม). (2548). *สารภาค 15*. กาญจนบุรี: ธรรมเมธี.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). *การศึกษา: เครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระมหาบัว ปิยวณฺโณ. (2549). *การจัดระเบียบสังคมวัด*. นนทบุรี: รุ่งโรจน์การพิมพ์.

- พระราชรัตนมุนี (ชัยวัฒน์ ปณณาสิริ). (2538). *การจัดสาธารณูปการและสาธารณะสงเคราะห์ของวัด*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สถาบันพระสังฆาธิการ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2555). *คู่มือพระสังฆาธิการ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเจ้าคณะภาค 16. (2547). *คู่มือปฏิบัติงานคณะสงฆ์*. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเจ้าคณะภาค 16.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2550). *คู่มือวิชาการโครงการคนรักวัด*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขานุการเจ้าคณะอำเภอบางคนที. (2560). *ฐานข้อมูลสถิติพระภิกษุจำพรรษา ประจำปี 2560*. สมุทรสงคราม: สำนักงานเลขานุการเจ้าคณะอำเภอบางคนที.
- สุปรีชา กมลาคณ์. (2545). *กลยุทธ์การบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- Cook, Curtis W. & Hunsaker, Philip L.. (2001). *Management and Organization Behavior*. New Jersey: McGraw-Hill.
- Holt D.H.. (1993). *Management Principles and Practices*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Wagner J.A.. & Hollenbeck J.R.. (1995). *Management of organization behavior*. New Jersey: Prentice-Hall.

พระสงฆ์กับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
: กรณีศึกษาอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

BUDDHIST MONKS AND LOCAL CULTURAL CONSERVATION : PHOTHARAM
DISTRICT RATCHABURI PROVINCE

พระครูสมุห์วิโรจน์ คุณวีโร (ตันบริบูรณ์)

Phrakhrusamuh Viroj Gunaviro (Tan-Briburn)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: Apichad01@gmail.com

Received September 19,2019; Revised December 24,2019; Accepted January 29,2020

บทคัดย่อ

พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของพุทธบริษัทเป็นอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นศูนย์รวมศรัทธาของประชาชนผู้นับถือ และเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ อีกประการหนึ่งพระพุทธศาสนาเป็นเหมือนรากเหง้าแห่งความเป็นชาติ และเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของประเทศไทยทั้งด้านสังคมและวัฒนธรรม ศิลปวัฒนธรรมของไทยจึงแสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่หล่อหลอมความเชื่อทางศาสนา ศิลปะ ความรู้ ระเบียบแบบแผน ประเพณีของคนไทยให้เป็นแนวเดียวกัน ปัจจุบันพระสงฆ์เป็นกลไกขับเคลื่อนวิถีชีวิตคนในสังคมที่มีบทบาทในการจัดการเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น พระสงฆ์ได้มีบทบาทในการให้การศึกษาแก่ประชาชนด้านการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยพัฒนาและปรับกลยุทธ์ในการอบรมสั่งสอนให้ทันต่อเหตุการณ์ในสังคม ทำให้ประชาชนได้รู้ถึงประวัติของชุมชนและศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอันมีค่ายิ่งทางประวัติศาสตร์ของชุมชน ทำให้ได้เห็นถึงประโยชน์ของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

คำสำคัญ: พระสงฆ์, การอนุรักษ์, ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

Abstract

Buddhist monks from the past to the present are very closely related to the way of life of the company as a center of faith of the people who worship. And is a symbol of national unity. Another thing Buddhism is like the root of nationhood. And is

a traditional identity of Thailand, both socially and culturally. Art and culture of Thailand Therefore showing a way of life that shaped religious beliefs, arts, knowledge, rules and traditions of the Thai people into one line. Nowadays, monks are a mechanism to drive the way of life of people in society that have a role in managing various things. Especially the conservation of local arts and culture. The monks have a role to educate people in the conservation of local arts and culture. And promote public participation in carrying out various activities By developing and adjusting the teaching strategies to keep up with social events Allowing people to know the history of the community and local arts and culture that are of great value in the history of the community Can see the benefits of preserving local arts and culture to remain Thai partners forever.

Keywords: Buddhist Monks, Conservation, Local Cultural

บทนำ

ชนชาติไทยมีวัฒนธรรมของตนเองมาเก่าแก่ยาวนาน มีหลักฐานที่ปรากฏในพื้นที่ต่าง ๆ เช่น หลักฐานทางด้านวัตถุ เครื่องมือ เครื่องใช้ ศิลปะ เครื่องปั้นดินเผา ไห บ้านเชียง อุดรธานี และที่อื่นในประเทศไทย วัฒนธรรมในของคนไทยที่ได้ถ่ายทอดกับมาจากบรรพบุรุษ ส่วนหนึ่งได้รับการวิวัฒนาการจากธรรมชาติ และอีกส่วนหนึ่งได้มาจากสัมพันธไมตรีกับชนชาติอื่นโดยการค้าขาย การเยี่ยมเยือน การศึกษา การท่องเที่ยว การเผยแพร่ศาสนา ที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตที่มีวัฒนธรรมแฝงอยู่ด้วย ทำให้วัฒนธรรมมีการผสมกลมกลืนถ่ายทอดสืบมา ไม่มีชนชาติใดในโลกที่จะมีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง ย่อมมีวัฒนธรรมของชาติอื่นแล้ว ถ้าเห็นว่าสิ่งใดดีสมควรรับไปใช้ ก็นำมาปรับปรุงดัดแปลงให้เหมาะสมกับนิสัย วิถีชีวิต และสังคมไทยก็มีการโยกย้ายถิ่นฐาน ซึ่งย่อมมีการรับเอาวัฒนธรรมต่าง ๆ เข้ามา มีการปฏิบัติสืบทอดกันมา (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551)

วัฒนธรรมเป็นวิถีแห่งการดำรงชีพที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งระบบความรู้ ความคิด ความเชื่อ จนมีการยอมรับปฏิบัติกันมา ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2546) วัฒนธรรมเป็นส่วนประกอบที่ซับซ้อนทั้งหมดของลักษณะอันชัดเจนของจิต วิญญาณ สติปัญญา และอารมณ์ ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นสังคมหรือหมู่คณะ วัฒนธรรมมิได้หมายถึงเพียงศิลปะและวรรณกรรมเท่านั้น แต่หมายถึงฐานนิยมต่าง ๆ ของชีวิต สิทธิพื้นฐานต่าง ๆ ของมนุษย์ ค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อ (วีระ บำรุงรักษ์, 2540) ปัจจุบัน วัฒนธรรมมีบทบาทมากขึ้นใน ระบบเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวด้วยการแข่งขันในตลาดโลกที่ซับซ้อนมากขึ้น

ส่งผลให้ทุกประเทศต่างพยายามหาสิ่งที่แตกต่างและโดดเด่น วัฒนธรรมจึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทุกฝ่ายนำมาใช้เพื่อสร้างความแตกต่างในการแข่งขัน (กระทรวงวัฒนธรรม, 2556)

อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องปกติของสังคมมนุษย์ สังคมและวัฒนธรรมของทุกสังคมย่อมมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งไม่มีผู้ใดสามารถหยุดยั้งได้ ดังที่ เฮราคลิตัส ปรัชญาเมธีชาวกรีกได้เคยกล่าวว่า เราไม่สามารถจุ่มเท้าลงในสายน้ำเดียวกันได้ถึงสองครั้ง ทุกครั้งเมื่อหวนกลับมาสายน้ำก็เปลี่ยนแปลงไปแล้ว สายน้ำไม่มีวันไหลกลับ เวลาไม่มีวันหวนคืน (ยศ สันตสมบัติ, 2540) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมก็เช่นกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการคือ ความแตกต่าง เวลาและสภาพที่คงตัวอยู่ได้ (สนิท สมักรการ, 2545) การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจัดเป็นกระบวนการที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอด เวลาทุกยุคทุกสมัยและทุกสังคม หากจะแตกต่างกันไปบ้างในเรื่องวิธีการและลักษณะของการเปลี่ยนแปลง สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในอดีตนั้นเป็นไปอย่างช้า ๆ เนื่องจากการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ยังมีน้อย และระบบการสื่อสารคมนาคมยังไม่ค่อยพัฒนาก้าวหน้าเท่ากับปัจจุบัน การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจึงเป็นไปค่อนข้างยาก แต่เมื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศของทุกสังคมมีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นค่อนข้างรวดเร็วและเกิดขึ้นตลอดเวลา เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ไม่สามารถควบคุมได้ และปัจจัยที่กำหนดให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ แรงกดดันที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ความเจริญทางเทคโนโลยี และระบบเศรษฐกิจ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของคนในสังคม (นิเทศ ตินณะกุล, 2549)

อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เป็นแหล่งรวมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ปัญหาในปัจจุบัน คือ ขาดการสอดส่องดูแล รวมถึงการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของชุมชนที่สามารถช่วยให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจตัวตนของกันและกัน และเข้าถึงความรู้เชิงบริบท เช่น ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น (วนิดา ตรีสวัสดิ์, 2555) วัดและพระสงฆ์ถือเป็นสถาบันทางรูปธรรมของพระพุทธศาสนาที่สำคัญ หน้าที่หลักของพระสงฆ์ คือ การสั่งสอนหลักธรรมทางศาสนาให้แพร่หลายและสืบทอดคำสอนของศาสนาให้คงอยู่ในสังคม ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาวัดในฐานะองค์กรที่สำคัญองค์กรหนึ่งในสังคมว่าเป็นศูนย์กลางของชุมชนไทยและเป็นศูนย์รวมในด้านจัดกิจกรรมต่าง ๆ โดยนัยนี้วัดและพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาจึงเป็นหลักที่สำคัญของประเทศชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสังฆาธิการ (พระภิกษุผู้ปกครองคณะสงฆ์) ถือเป็นบุคคลผู้รับผิดชอบการคณะสงฆ์หรือการพระพุทธศาสนา หรือภารกิจ 6 ประการ คือ การปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ และการสาธารณสงเคราะห์ ดังนั้น จึงมีฐานะเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณและผู้นำในการรักษาศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาของสังคมไทยด้วย

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้เขียนมีความสนใจนำเสนอเรื่อง พระสงฆ์กับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น: กรณีศึกษาอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เพื่อสังเคราะห์ผลการศึกษานี้เป็น

ประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และยังสามารถเป็นกรณีศึกษาสำหรับพื้นที่อื่นได้อีกประการหนึ่งด้วย

บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบัน

เมื่อประเทศไทยได้มีการพัฒนาประเทศให้เท่าทันกับอารยธรรมตะวันตก ในช่วง 100 ปีที่ผ่านมา แม้จะถือว่าเป็นผลดีแก่สังคม เพราะเป็นการทำให้เกิดความเจริญขึ้น แต่ก็ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนออกจากวัด คนห่างพระสงฆ์ ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่เป็นเหตุให้บทบาทพระสงฆ์เปลี่ยนไป ก็คือ วัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ทั้งหลาย ไม่ตรงตามในสายตาของประชาชน เพราะพระสงฆ์บางรูป มีความประพฤติที่ย่อหย่อนในพระวินัย ประพฤติในสิ่งที่ขัดกับความรู้สึกของชาวบ้าน เช่น การเดินสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ ขับขี่รถยนต์พาหนะด้วยตนเอง วัดสกปรกไม่ปิดกวาดทำความสะอาด เป็นต้น เมื่อพระสงฆ์มีความประพฤติเช่นนี้ ประชาชนก็เสื่อมศรัทธา ต่างหันหลังให้วัด คนจะเข้าวัดบ้างก็ในโอกาสทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา และในการประกอบพิธีที่เกี่ยวข้องกับพวกเขาโดยตรงเท่านั้น อีกสาเหตุที่ทำให้บทบาทของพระสงฆ์ในปัจจุบันลดลงมาจากความอ่อนแอของพระสงฆ์ เพราะไม่ได้สนใจเรื่องคำสอนที่แท้จริงของพระพุทธองค์ มัวไปยุ่งกับวัตถุมงคล เรื่องไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ ไม่ได้สอนให้ชาวบ้านแก้ปัญหาได้โดยวิธีพุทธ แต่ให้แก้ปัญหาโดยวิธีอื่น ๆ แบบผสมผสานซึ่งไม่ใช่เป้าหมายของพระพุทธศาสนาด้วยซ้ำไป (ปกรณ์ คุณารักษ์, 2546)

จากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยจากการทำเพื่ออยู่ มาเป็นทำเพื่อขาย จึงส่งผลกระทบต่อชีวิต ชุมชน สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม อย่างรุนแรง ผลกระทบดังกล่าวมาจากปัจจัย 4 ประการ คือ อารยธรรมตะวันตก การศึกษาแผนใหม่ การพัฒนาแผนใหม่ และสื่อและการบันเทิงเพื่อการค้า เมื่อสภาพสังคมเป็นเช่นนี้ องค์กรที่ผู้คนนึกถึงว่าน่าจะมีทางออกให้กับสังคมก็คือสถาบันสงฆ์ ดังนั้น จึงได้มีแนวคิดที่จะฟื้นฟูบทบาทของพระสงฆ์เพื่อจะให้พระสงฆ์ได้มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น (คณาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2540) ซึ่งเป็นปัญหาที่ยากยิ่งนัก แต่ไม่เกินความสามารถที่จะแก้ไขได้ หากทุกคนในสังคมให้ความร่วมมือ และช่วยกันแก้ไข ถึงอย่างไร พระสงฆ์ก็ได้ทำหน้าที่และมีบทบาทในเรื่องเหล่านี้อย่างเต็มกำลังความสามารถ แม้ว่าในเบื้องต้นภาครัฐจะไม่ได้ให้ความสนใจมากนักก็ตาม ปัจจุบันพระสงฆ์ก็มีความลำบากใจอยู่มากต่อการวางตัวและแสดงบทบาทต่อสังคม เพราะท่าทีของคนในสังคมและพุทธศาสนิกชนที่มีต่อพระสงฆ์ซึ่งพอจะแยกออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคอยคัดค้านหรือกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย กลุ่มให้การสนับสนุน และกลุ่มที่วางตัวเป็นกลาง

สรุปได้ว่า บทบาทพระสงฆ์ในอดีตคือการให้การศึกษาแก่ประชาชน ให้ธรรมะเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตเป็นหลัก หากแต่ในสภาพสังคมปัจจุบัน ช่องว่างระหว่างสังคมวัด คือ พระสงฆ์ กับสังคมชาวบ้าน คือ คฤหัสถ์นั้นห่างกันมาก ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ที่ปรากฏอยู่ในสายตาของชาวบ้านก็มีแนวโน้มไปในทางลบ ดังนั้น บทบาทของพระสงฆ์ที่ควรเป็นไปในอนาคต คือ ต้องสร้างความกลมเกลียว

ศรัทธาแก่ประชาชน พระสงฆ์จึงควรเป็นผู้นำและแบบอย่างแก่ชุมชนในเรื่องของความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และประหยัด สอดคล้องกับพระธรรมวินัย พร้อมทั้งฟื้นฟูบทบาทที่ดีให้เหมาะสมกับยุคสมัยและสภาวะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของไทยในปัจจุบัน

ความหมายของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย ความหมายของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

คำว่า การอนุรักษ์ เมื่ออ้างอิงจากระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน พ.ศ. 2528 ซึ่งนิยามว่า การอนุรักษ์ ได้แก่ การสงวนรักษา การปฏิสังขรณ์ และการบูรณะ โดยนิยามทั้ง 3 มีความหมาย ดังนี้ (1) การสงวนรักษา (Preservation) หมายถึง การดูแลรักษาไว้ตามสภาพเดิมเท่าที่เป็นอยู่และป้องกันไม่ให้เกิดเสียหายต่อไป (2) การปฏิสังขรณ์ (Renovation) หมายถึง การทำให้คืนสู่สภาพเดิมที่เคยเป็นมา และ (3) การบูรณะ (Restoration) หมายถึง การซ่อมแซม ปรับปรุงให้มีรูปทรงลักษณะกลมกลืนเหมือนของเดิมมากที่สุด เท่าที่จะทำได้ แต่ต้องแสดงความแตกต่างของสิ่งที่มีเดิมกับสิ่งที่ทำขึ้นใหม่

ดังนั้น การอนุรักษ์ (Conservation) จึงหมายถึง การใช้และจัดการทรัพยากรทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างฉลาด ตลอดจนมีการวางแผนอย่างรอบคอบสำหรับทรัพยากรเหล่านั้น เพื่อบรรลุความต้องการในอนาคตและให้หมายรวมถึงการป้องกัน การดูแล การรักษา เพื่อให้คงคุณค่าไว้ การสงวน และการปฏิสังขรณ์ และการบูรณะด้วย (กรมศิลปากร, 2553)

ส่วนคำว่า ศิลปะ หมายถึง ฝีมือ ฝีมือทางการช่าง การทำให้วิจิตรพิสดาร เช่น รูปสลักหินส เป็นรูปศิลปะ เขาทำดอกไม้ประดิษฐ์อย่างมีศิลปะ ฯลฯ และยังมีความหมายว่า การแสดงออกซึ่งอารมณ์สะท้อนใจให้ประจักษ์ด้วยสื่อต่าง ๆ อย่างเสียง เส้น สี ผิว รูปทรง เป็นต้น เช่น วิจิตรศิลป์ ศิลปะการดนตรี ศิลปะการวาดภาพ ศิลปะการละคร ฯลฯ ศิลปะ คือ ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ เช่น การแกะสลัก การปั้น การวาดรูป การเล่นดนตรี การขับร้อง เป็นต้น (นิยพวรรณ วรณศิริ, 2540) สำหรับ คำว่า ศิลปวัตถุ หมายถึง สิ่งที่ทำด้วยฝีมืออย่างประณีตและมีคุณค่าสูงในทางศิลปะ (กรมศิลปากร, 2553) ศิลปวัตถุ คือ วัตถุต่าง ๆ ซึ่งในสมัยโบราณได้นำวัตถุเหล่านี้มาทำเป็นสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ (สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ, 2542)

ศิลปะ หมายถึง วัตถุ สิ่งของ เครื่องมือ เครื่องใช้ที่สร้างขึ้นด้วยฝีมืออย่างประณีตและมีคุณค่าสูงในทางศิลปะ ตามภูมิปัญญาความรู้ของคนในยุคสมัยต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตและเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตวัฒนธรรม ทั้งด้านเศรษฐกิจ (การทำมาหากิน) การศึกษา (การอบรมสั่งสอน) การรักษาพยาบาลและการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ ตัวอย่างเช่น ภาพเขียน รูปปั้น เครื่องลายคราม เครื่องถม เป็นต้น

ส่วนคำว่า วัฒนธรรม มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีและสันสกฤต เพราะคำว่า วัฒนธรรม มาจากคำบาลีว่า วฒฺน ซึ่งแปลว่า เจริญงอกงาม ส่วนคำว่า ธรรม มาจากภาษาสันสกฤตว่า ธรรม หมายถึง ความดี และคำว่า วัฒนธรรม นี้ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Culture ที่มีรากศัพท์มาจาก Cultura ในภาษาละติน มีความหมายว่า การเพาะปลูกหรือการปลูกฝัง ซึ่งอธิบายได้ว่า มนุษย์เป็นผู้ปลูกฝังอบรมบ่มนิสัยให้เกิดความเจริญงอกงาม (คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551) วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมที่ครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตมนุษย์โดยแต่ละสังคมมีวัฒนธรรมโดยเฉพาะของตนเอง เพราะเป็นวิถีชีวิตที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มสังคม (สุพิศรา สุภาพ, 2541) วัฒนธรรมเป็นผลรวมของการสั่งสมสิ่งสร้างสรรค์และภูมิธรรมปัญญาที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาของสังคมนั้น ๆ วัฒนธรรมเป็นการสั่งสมประสบการณ์ความรู้ ความ สามารถ ภูมิธรรม ภูมิปัญญา ทั้งหมดที่ได้ช่วยให้มนุษย์ในสังคมนั้น ๆ อยู่รอดและเจริญสืบต่อได้และเป็นอยู่อย่างที่เป็นในบัดนี้ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามสืบมา และเป็นเนื้อตัวของความเจริญงอกงามที่มีอยู่ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของความเจริญงอกงามต่อไป วัฒนธรรมเป็นวิถีแห่งการดำรงชีพที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งระบบความรู้ ความคิด ความเชื่อ จนมีการยอมรับปฏิบัติกันมา มีการอบรมถ่ายทอดไปสู่สมาชิกรุ่นต่อมา ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2546) เป็นส่วนประกอบที่ซับซ้อนทั้งหมดของลักษณะอันชัดเจนของจิตวิญญาณ สติปัญญา และอารมณ์ ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นสังคมหรือหมู่คณะ วัฒนธรรมมิได้หมายถึงเพียงศิลปะและวรรณกรรมเท่านั้น แต่หมายถึง ฐานนิยมต่าง ๆ ของชีวิต สิทธิพื้นฐานต่าง ๆ ของมนุษย์ ระบบค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อ (วีระ บำรุงรักษ์, 2540)

วัฒนธรรม หมายถึง แบบแผนการดำเนินชีวิตของกลุ่ม ซึ่งสมาชิกของสังคมหนึ่งได้ยึดถือเป็นแบบแผนของชีวิตร่วมกัน (จำนงค์ อติพัฒนสิทธิ์ และคณะ, 2548) วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิต เป็นทุนทางสังคม และศักยภาพที่สำคัญยิ่งของชุมชนท้องถิ่นและสังคมไทย ที่ได้แสดงออกในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของขนบธรรมเนียม ประเพณี ภูมิปัญญา เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำมาหากิน ความเชื่อ แหล่งวัฒนธรรม ศิลปวัตถุ หรือโบราณสถาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นศักยภาพและทุนทางวัฒนธรรม ปัจจุบัน วัฒนธรรมมีบทบาทมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวด้วยการแข่งขันในตลาดโลกที่ซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลให้ทุกประเทศต่างพยายามหาสิ่งที่แตกต่างและโดดเด่น วัฒนธรรมจึงกลายเป็นเครื่องมือที่ทุกฝายนำมาใช้เพื่อสร้างความแตกต่างในการแข่งขัน (กระทรวงวัฒนธรรม, 2556)

สรุปได้ว่า การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น หมายถึง การรักษาศิลปวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นบนผืนแผ่นดินไทย อันเป็นวัฒนธรรมของเผ่าพันธุ์ให้คงอยู่เป็นมรดกของชนรุ่นหลังต่อไป ทั้งนี้รวมถึงการใช้และจัดการทรัพยากรทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างฉลาด ตลอดจนมีการวางแผน

อย่างรอบคอบ เพื่อบรรลุความต้องการในอนาคตและให้หมายรวมถึงการป้องกัน การดูแล การรักษา เพื่อให้คงคุณค่าไว้ การสงวน และการปฏิสังขรณ์ และการบูรณะด้วย

การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระว่าด้วย การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

การอนุรักษ์ (Conservation) คือ การใช้และจัดการทรัพยากรทั้งที่เป็นธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นอย่างฉลาด ตลอดจนมีการวางแผนอย่างรอบคอบสำหรับทรัพยากรเหล่านั้น เพื่อบรรลุความต้องการในอนาคตและให้หมายรวมถึงการป้องกัน การดูแล การรักษา เพื่อให้คงคุณค่าไว้ การสงวน และการปฏิสังขรณ์ และการบูรณะด้วย (กรมศิลปากร, 2553) อนุรักษ์ คือ รักษาให้คงเดิม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) การสงวนปกป้องรักษาจากความสูญเสียดังกล่าวเพื่อให้มรดกวัฒนธรรมเหล่านั้นสามารถให้ความสุขทางจิตใจของตนและของคนรุ่นต่อไป ในการปฏิบัติการในงานอนุรักษ์เป็นสิ่งที่ควรระมัดระวังเนื่องจากต้องเกี่ยวข้องกับการเข้าไปกระทำหุ้ยั้งขัดขวางการเสื่อมของสิ่งของวัสดุเดิมทำให้เปลี่ยนรูปลักษณะและบางครั้งจะยากต่อการคืนสภาพ

การอนุรักษ์เป็นการกระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบำรุงรักษา ส่งเสริม และเผยแพร่ ในกิจการใด ๆ ก็ตาม เช่น การอนุรักษ์วัฒนธรรม การอนุรักษ์สัตว์ป่า การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการใช้อย่างสมเหตุสมผลเพื่อการมีใช้ตลอดไป เป็นคำนิยามง่าย ๆ แต่เป็นการเน้นการใช้ทรัพยากรเป็นพื้นฐาน อีกทั้งยังมีแนวทางการใช้ตลอดไป ซึ่งหมายถึงว่าจะใช้ทรัพยากรอย่างไรจึงจะทำให้มีทรัพยากรเป็นต้นทุน (Stock) ที่สามารถมีให้ใช้ตลอดไป อย่างไรก็ตาม การใช้นี้มีได้หมายถึงเฉพาะการนำมาบริโภค ดื่ม กิจ หรือสัมผัส เท่านั้น แต่หมายรวมถึง การเก็บเอาไว้ชมเชย ฟั่นฟู หรือพัฒนา สิ่งนั้นให้ดีขึ้นก็ได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การสงวนหรือการแบ่งเขตที่จะสงวนไว้ก็ได้ (เกษม จันทรแก้ว, 2541) นอกจากนี้แล้ว การอนุรักษ์ยังเป็นกระบวนการสงวนรักษาที่ได้เข้มงวดเป็นลักษณะผ่อนคลายเป็นเพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ หรือสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ไว้มิให้สูญหายหรือถูกเปลี่ยนไป โดยการใช้สอยหรือการบริโภคที่ไม่เหมาะสมหรือกล่าวโดยหลักการ คือ การพิทักษ์รักษาสภาพและเอกลักษณ์แต่ไม่หวงห้ามในการใช้ (เดชา บุญค้ำ, 2540)

องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือ ยูเนสโก จึงได้กำหนดแนวความคิดไว้ชัดเจนว่าการพัฒนาที่ถูกต้องมีลักษณะเริ่มจากภายในประยุคต์และประดิษฐ์คิดค้นภายในวัฒนธรรมแต่ละแห่งเอง ไม่มีใครสามารถให้ข้อเสนอแนะแบบสำเร็จรูปกับทุกเรื่องทุกปัญหาได้ว่า จะนำเอาคุณค่าศิลปะและวัฒนธรรมที่ดงามมาประยุคต์ผสมผสานหรือสร้างใหม่อย่างไรให้สอดคล้องกับการแก้ปัญหาและการพัฒนา เป็นเรื่องที่สมาชิกในชุมชนจะร่วมกันพิจารณากำหนดแนวทางของตนเอง (สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, 2542)

การอนุรักษ์ที่ดีต้องดำเนินไปโดยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสังคม คือ มีทั้งการรักษาคุณค่าเดิมของสิ่งนั้น ๆ พร้อมทั้งมีการพัฒนาควบคู่กันไปด้วย การอนุรักษ์ไม่ได้เป็นเพียงการเก็บรักษาของเก่าเข้าพิพิธภัณฑ์เท่านั้น หากต้องศึกษาค้นคว้าและนำคุณค่าที่ได้เผยแพร่กลับไปสู่สังคมอย่างกว้างขวางอีกครั้ง เป็นการยกระดับสังคมให้หันมาสนใจในมรดกศิลปะและวัฒนธรรม ดังนั้น การอนุรักษ์ที่ดีจึงมีหลักสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

1. อนุรักษ์เพื่อรักษาวัฒนธรรม ให้พ้นจากการเสื่อมสลายโดยธรรมชาติและกาลเวลา
2. อนุรักษ์เพื่อพัฒนามรดกวัฒนธรรม ให้กลับมาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมปัจจุบันให้ได้

หากกระทำดังที่กล่าวนี้ การอนุรักษ์จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเราหลากหลายประการด้วยกัน คือ ได้เป็นการเก็บรักษาคุณค่ามรดกวัฒนธรรมเพื่อสืบทอดไปยังชนรุ่นหลัง ได้เป็นการศึกษาค้นคว้ามรดกทางวัฒนธรรมและเผยแพร่เพื่อยกระดับสังคม และทำให้สังคมสามารถพัฒนาได้อย่างเหมาะสมและเป็นตัวของตัวเองบนรากฐานมรดกวัฒนธรรมและเทคโนโลยีของตนเอง (สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, 2542)

สรุปได้ว่า การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นการรักษาวิถีชีวิตของของชนชาติไทยที่มีความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมกลืนก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน ถ้าปราศจากมนุษย์และสังคม วัฒนธรรมก็จะถึงจุดอวสาน ซึ่งเรียกกันว่า วัฒนธรรมที่ตายแล้ว และจากการที่ได้รับอิทธิพลของพระพุทธศาสนานี้เองที่ทำให้คนไทยมีใจกว้าง ไม่มีนิสัยกีดกันหรือเบียดเบียนชนชาติอื่นหรือศาสนาอื่น มีไมตรีต่อทุกคนตลอดจนทำให้คนไทยยอมรับและปรับตัวเข้ากับสิ่งทีมาจากต่างวัฒนธรรมได้ง่ายในด้านสังคม วัฒนธรรม และการปกครอง

สรุป

พัฒนาการของวัฒนธรรมไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน แสดงให้เห็นความเป็นวัฒนธรรมร่วมสมัย กล่าวคือ การนำวัฒนธรรมจากอดีตมาประยุกต์ใช้ร่วมกับวัฒนธรรมในปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมดงาม ถูกกาลเทศะ ผสมผสานกันได้อย่างกลมกลืนเป็นที่ยอมรับในแต่ละเรื่อง หรือทุกประเภทของวัฒนธรรม ซึ่งดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นได้ทุกวันทุกเวลา และยังสามารถแสดงเป็นภาพลักษณ์ออกมาได้ ซึ่งได้แก่ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นการทำอาหาร การแต่งกาย สื่อมวลชน กีฬา หรือวรรณกรรมก็ตาม อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้ กระแสอิทธิพลวัฒนธรรมตะวันตกที่ไหลบ่าเข้ามา และตัววัฒนธรรมตะวันตกเองยังมีการแบ่งแยกในรูปแบบอื่นซึ่งได้เข้ามาในวิถีชีวิตของคนไทยแล้ว อาจส่งผลให้วัฒนธรรมที่ดีงามของไทยเสื่อมสูญหรือสลายไป หากไม่มีกระบวนการทางสังคมเข้ามาช่วยอนุรักษ์อย่างจริงจัง

พระพุทธศาสนามีความสัมพันธ์ต่อศิลปวัฒนธรรมไทย ด้วยเหตุที่วิถีชีวิตของคนไทยเกี่ยวเนื่องกับพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดจนตาย ตัวอย่างเช่น ในตอนเกิดมีพิธีโกนจุก โตขึ้นมา มีพิธีบวช ต่อมีพิธีแต่งงาน และท้ายสุดมีพิธีศพ อีกทั้งยังมีความสัมพันธ์กับศิลปวัฒนธรรมไทย

ในด้านต่าง ๆ เช่น การแต่งกายแบบไทย วรรณคดีไทย ประเพณีไทย ตลอดจนถึงจรรยา มารยาทไทย เป็นต้น กล่าวคือ พระพุทธศาสนามีอิทธิพลให้คนไทยมีจิตใจแบบไทย ดังเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า คนไทยมีจิตใจโอบอ้อมอารีชอบช่วยเหลือคนตกทุกข์ได้ยาก ชอบทำบุญให้ทาน กระทั่งสัตว์ต่าง ๆ ทั้งนี้ด้วยได้รับอิทธิพลจากหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา

หน้าที่การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกันของทุกฝ่าย อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จของการอนุรักษ์อยู่ที่พื้นฐานทางวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มประชาชาติหรือแต่ละกลุ่มสังคม วัฒนธรรมจะเปลี่ยนไปเป็นความเจริญก็อยู่ที่คนในสังคมมีปัญญาความสามารถค้นพบสิ่งที่มีอยู่แล้ว แต่ยังซ่อนเร้นอยู่และประดิษฐ์เสริมสิ่งใหม่บนรากฐานสิ่งเก่า เพื่อรักษาเสถียรภาพและบุคลิกของสังคมตนเองไว้ การเปลี่ยนแปลงไปข้างหน้าเท่านั้นที่จะทำให้วัฒนธรรมมีเสถียรภาพ ดังที่ในเชิงวิชาการเรียกว่า “วัฒนธรรมมีพลวัต” นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2553). *การอนุรักษ์โบราณสถาน: การขึ้นทะเบียนโบราณสถาน*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวัฒนธรรม.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2556). *คู่มือการดำเนินงานโครงการภายใต้ยุทธศาสตร์ประเทศของกระทรวงวัฒนธรรม: โครงการรากวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม.
- เกษม จันทรแก้ว. (2541). *เอกสารการสอนชุดวิชาประวัติศาสตร์และการจัดการป่าไม้ การจัดการสิ่งแวดล้อม (หน่วยที่ 8)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2551). *วัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2540). *ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: ชวนการพิมพ์.
- จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ. (2548). *สังคมวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เดชา บุญค้ำ. (2540). *การอนุรักษ์และการพัฒนา. ใน การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมและชุมชน เนื่องในวาระครบรอบสถาปนา 80 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 29.
- นิเทศ ดินณะกุล. (2549). *การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิยพวรรณ วรรณศิริ. (2539). *มานุษยวิทยา สังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปกรณ คุนารักษ์. (2546). *ปัญหาสังคม*. ขอนแก่น: คลังนาวิทยา.

- ยศ สันตสมบัติ. (2539). *ท่าเกวียน*. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- วนิดา ตรีสวัสดิ์. (2555). “วัดมอญจังหวัดราชบุรี: การจัดการภูมิทัศน์และความหมายของอัตลักษณ์ชุมชน”. *วารสารร่มพญักษ์*, 30(2), 2-28.
- วีระ บำรุงรักษ์. (2540). *ระบบการบริหารจัดการวัฒนธรรมสำหรับสำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร*. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- สนิท สมัครการ. (2545). *การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2546). *สังคมวิทยาชุมชน: หลักการศึกษาวิเคราะห์และปฏิบัติงานชุมชน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ. (2542). *คู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- สุพัตรา สุภาพ. (2541). *สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม: ครอบครัว: ศาสนา: ประเพณี*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์. (2542). *การอนุรักษ์ศิลปกรรม*. เชียงใหม่: คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ

วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้าและเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านสังคมศาสตร์ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตลอดจนด้านการท่องเที่ยวและการโรงแรม ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กำหนดออกวารสารปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ

1) บทความพิเศษ (Special Articles) บทความพิเศษทางวิชาการที่นำเสนอองค์ความรู้ทางวิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการหรือวิชาชีพ

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์ วิจารณ์ หรือเสนอแนวคิดใหม่ จากพื้นฐานทางวิชาการที่ได้เรียบเรียงจากผลงานทางวิชาการของตนเอง หรือของผู้อื่น หรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้ที่มีประโยชน์แก่คนทั่วไป

3) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่มีการค้นคว้าอย่างมีระบบ และมีความมุ่งหมายชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้า หรือการนำวิชาการมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ บทความวิจัยมีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ เช่น มีการตั้งสมมติฐานหรือมีการกำหนดปัญหาที่ชัดเจน สมเหตุ โดยจะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่เด่นชัด แน่นนอน มีการรวบรวมข้อมูล พิจารณาวิเคราะห์ ตีความ และสรุปผลการวิจัยที่สามารถให้คำตอบหรือบรรลุวัตถุประสงค์

4) บทความปริทัศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น

5) ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปลย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและนานาชาติ

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8-15 หน้ากระดาษ A 4 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK เท่านั้น ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบนขอบซ้าย 1.5 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัด เท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตาราง 1 หรือ Table 1 และ รูป 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษพิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลางหน้ากระดาษ

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดรูปแบบตามแบบของวารสาร พร้อมระบุหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เขียน และ E-mail ที่สามารถติดต่อได้

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่ควรเกิน 300 คำ ต่อบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้นระยะพิมพ์เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษควรใช้ดังนี้ (Student Centred Learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระนี้ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และผลการวิจัยโดยสรุป มีความกะทัดรัด สั้น กระชับ และครอบคลุม

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย กรอบแนวคิด และระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

3) **ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) **ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปแบบตารางหรือแผนภูมิ

5) **อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิดและงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) องค์ความรู้ใหม่ (Originality and Body of Knowledge) (ถ้ามี) ระบุข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากผลการวิจัย

7) ข้อเสนอแนะ (Suggestion) ระบุข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหาของบทความเท่านั้น

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ
ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือ หรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมด ก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนกว่าการอ้างอิงเอกสารได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA 6th Edition) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียนและเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ใช้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิง บทความทุกรายการและเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) พระไตรปิฎกและอรรถกถา ให้อ้างอิงชื่อคัมภีร์ เล่มที่ ข้อ เครื่องหมายทวิภาค (:) และหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระไตรปิฎกภาษาไทย/1516281-282), (พระไตรปิฎก พร้อมอรรถกถาแปล/15/255-319)

2) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ธนุ ทดแทนคุณ, 2562)

3) ผู้แต่งสองรายให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองรายเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (จิตาภา เร่งมีศรีสุข และชนิตาภา กระแจะจันทร์, 2561) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการ ให้ใช้เครื่องหมายอฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (สัมพันธ์ สุกใส, 2560; สมพงษ์ เกษานุช, 2561)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกเว้นวรรคหนึ่งครั้งเพิ่มคำว่า และคณะ เช่น (จิตาภา เร่งมีศรีสุข และคณะ, 2558)

5) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่งเช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น โดย เว้น 1 ระยะ และอักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) ทั้งนี้การกลับชื่อสกุลให้ใช้ตามความนิยมของคนในชาตินั้น โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค คั่นระหว่างชื่อสกุลและอักษรย่อชื่อต้น อักษรย่อชื่อกลาง หากกรณีที่ผู้แต่งมีคำต่อท้าย เช่น Jr. หรือคำอื่น ๆ ให้ใส่คำดังกล่าวต่อท้ายอักษรย่อชื่อต้นหรืออักษรย่อชื่อต้น (ถ้ามี) โดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (Hanegraaff, W., 2003)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น และใช้เครื่องหมาย "&" ระหว่างคนที่ 1 และคนที่ 2 โดยเว้น 1 ระยะ ก่อนและหลัง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค และปีที่พิมพ์ เช่น (Cadigan, J. & Shupp, R., 2000) และให้ใช้เครื่องหมาย อฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Cadigan, J., 2013; Hanegraaff, W., 2003)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น ของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al, และปีที่พิมพ์ (Hanegraaff, W. et al., 2008)

4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่งตามลำดับพยัญชนะภาษาอังกฤษ (A-Z)

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์

กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

1) บริษัท เอ็ม อี เค จำกัด ใช้ เอ็ม อี เค

2) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ:

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง:

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อหนังสือ./ (ครั้งที่พิมพ์)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2561). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร:
เอ็น เค การพิมพ์.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ)./ ชื่อหนังสือ./ (เลขหน้าที่อ้างอิง)./
สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง:

สัมพันธ์ สุกใส. (2561). การพัฒนาทรัพยากรบุคคล. ใน จิตาภา เร่งมีศรีสุข (บรรณาธิการ). การบริหาร
องค์กรสู่ความเป็นเลิศ. (หน้า 112-115). กรุงเทพมหานคร: เอ็น เจ ที ปริ้นติ้ง.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่/ (ฉบับที่)./ เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง:

สมพงษ์ เกษานุช. (2560). กระบวนการพัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.
วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3 (1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ใน/ ชื่อสารานุกรม./ (เล่มที่อ้าง./ หน้า/ เลขหน้าที่อ้าง)./ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง:

สนธิ อาจพันธ์. (2537). หม้อคอควย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีต เขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ, (เล่ม 2, หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Sturgeon, T. (1995). Sciencefiction. In *The encyclopaedia America*, (Vol. 24, pp. 390-392). Danbury, CT: GrolierPress.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อหนังสือพิมพ์./ ปีที่ (ฉบับที่)./ เลขหน้า.

ตัวอย่าง:

ชญ ทดแทนคุณ. (12 กันยายน 2561). มาตรฐานการเขียนหนังสือราชการ. *มติชน*, น. 15.

(7) รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน./ (ปีพิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ ใน รายงานการวิจัย./ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์หรือหน่วยงาน.

ตัวอย่าง:

สมพงษ์ เกษานุช. (2561). การพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. ใน รายงานการวิจัย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

(8) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน. (ปี ที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือปริญญาตรีบัณฑิต)./ สถานที่พิมพ์./ ชื่อสถาบัน.

ตัวอย่าง:

สมพงษ์ เกษานุช. (2561). กลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชนเพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ :

ชื่อ นามสกุลผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์)./ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์./ (ชื่อ/นามสกุล/ผู้สัมภาษณ์).

ตัวอย่าง :

วาสนา มะลินิน. (12 กันยายน 2562). ระบบการพัฒนานักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ ใน มทร.สุวรรณภูมิ
ศูนย์นันทบุรี. (สมพงษ์ เกษานุช ผู้สัมภาษณ์).

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่)./ชื่อบทความ./ สืบค้น/วันที่/เดือน/ปี./ จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล (URL).

ตัวอย่าง :

วิทยา พัฒนเมธาดา. (2560). การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management). สืบค้น 12 กันยายน
2561. จาก <http://www.kansuksa.com/31/>.

หมายเหตุ: / = เว้นวรรค 1 ครั้ง

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). ศธ. จัดรื้อปรับบทบาทใหม่ทันกับเทคโนโลยีสอนเด็ก. สืบค้น 1 มกราคม
2560. จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=34113&Key=hotnews>.

กริช แรงสูงเนิน. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร:
ซีเอ็ดยูเคชั่น.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ครูเชียงราย. (2560). สื่อการสอน. สืบค้น 1 มกราคม 2560. จาก <http://www.kru.chiangrai.net/tag/สื่อการสอน/>.

จรัญ แสงบุญ. (2552). การจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัด
เชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิราภา เตังไตรรัตน์. (2554). จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: ธรรมศาสตร์.

จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.

- จามจุรี จำเมือง. (2553). *ผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). *พฤติกรรมกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ทิภาวรรณ เลขวัฒนะ และสุนทรี จันทรสำราญ. (2557). การประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องผู้เรียน (Classroom Assessment for Student Diagnostic). *วารสารชุมชนนักวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย*, 1(1), 12–25.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- นิธิดา บุณจันทร. (2550). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์กรของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน*. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- Glickman, C.D. (2004). *Supervision and Instructional Leadership : A Developmental Approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (1996). *Educational administration*. (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- McEwan, E. K. (2003). *Ten traits of highly effective principals : From good to great performance*. Thousand Oaks, CA: Sage.

4. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

4.1 ส่งด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ เอกสารประกอบด้วย

- 1) ต้นฉบับ จำนวน 3 ชุด จำแนกเป็น
 - ต้นฉบับที่ไม่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 2 ชุด
 - ต้นฉบับที่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 1 ชุด เอกสารต้องระบุรายละเอียด ผู้เขียนบทความ Author (s) ได้แก่ ชื่อ ตำแหน่ง และสังกัด หรือวุฒิการศึกษาสูงสุด อย่างใดอย่างหนึ่งโดยให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เฉพาะผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author) ให้ระบุที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ E-mail ที่สามารถติดต่อได้ ในกรณีที่ต้นฉบับดังกล่าวมาจากหรือเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หรือหลักสูตรการศึกษาโปรดระบุชื่อหลักสูตร สาขา และสถาบันการศึกษาให้ชัดเจน
- 2) แผ่นซีดีบรรจุข้อมูลต้นฉบับ จำนวน 1 แผ่น (ระบุชื่อบทความและชื่อผู้เขียน)
- 3) แบบเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ
 - แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อได้รับการตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ
 - แบบฟอร์มสมัครสมาชิกวารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ

4) ส่งต้นฉบับบทความเพื่อเสนอตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ มายัง

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
เลขที่ 60 หมู่ 3 ถนนสายเอเชีย (กรุงเทพฯ-นครสวรรค์) ตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทร. 035-709208, โทรสาร. 035-709208

4.2 ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ แนบไฟล์ต้นฉบับ (File attachment) ในรูปแบบ MS Word และ PDF ส่งมายัง E-mail: journalartmutsb2560@gmail.com เมื่อได้รับการยืนยันจากกองบรรณาธิการ พิจารณาให้ตีพิมพ์ลงในวารสารแล้ว ผู้เขียนจะต้องส่งแผนชีตีบรรจุข้อมูลต้นฉบับจำนวน 1 แผ่น มายังกองบรรณาธิการเพื่อเข้าสู่กระบวนการตีพิมพ์ต่อไป

5. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร รูปแบบไฟล์ภาพในสกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp. ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตาราง และเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไขถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่าน หรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

6. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืน เพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ หรือบทความวิจัย ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารบทความลงตีพิมพ์ผลงาน จำนวน 1 ฉบับ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับ

บทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

เว้น 1 บรรทัด (16 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

Received เดือน วัน, ปี; Revised เดือน วัน, ปี; Accepted เดือน วัน, ปี

เว้น 1 บรรทัด (16 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

(16 pt)

เว้น 1 บรรทัด (12 pt)

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt)

(16 pt)

เว้น 1 บรรทัด (16 pt)

Abstract (18pt)

(16 pt)

เว้น 1 บรรทัด (12 pt)

Keywords: 3-5 words (16 pt)

(16 pt)

บทนำ : Introduction (18 pt)

(16.pt).....

.....

} เว้น 1 บรรทัด (16 pt)

วัตถุประสงค์การวิจัย : Research Objectives (18 pt)

1. (16.pt).....

2. (16.pt).....

} เว้น 1 บรรทัด (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย : Research Methodology (18 pt)

1. หัวข้อย่อยที่ 1 (16 pt)

(16.pt).....

.....

2. หัวข้อย่อยที่ 2 (16 pt)

(16.pt).....

.....

} เว้น 1 บรรทัด (16 pt)

ผลการวิจัย : Results (18pt)

(16.pt).....

.....

} เว้น 1 บรรทัด (16 pt)

อภิปรายผล : Discussion (18pt)

(16.pt).....

.....

} เว้น 1 บรรทัด (16 pt)

องค์ความรู้ใหม่ : Originality and Body of Knowledge (18pt)

(16.pt).....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ : Suggestion (18 pt)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ (16 pt)

a. (16 pt).....

b. (16 pt).....

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป (16 pt)

2.1 (16 pt).....

2.2 (16 pt).....

} *เว้น 1 บรรทัด (16 pt)*

เอกสารอ้างอิง : References (18 pt)

..... ไทย (16 pt).....

.....

..... Eng (16 pt).....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับ
บทความวิชาการ/พิเศษ/ปริทรรศน์/ปฏิกณ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

เว้น 1 บรรทัด (16 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

Received เดือน วัน, ปี; Revised เดือน วัน, ปี; Accepted เดือน วัน, ปี

เว้น 1 บรรทัด (16 pt)

บทคัดย่อ (18 pt)

(16 pt)

เว้น 1 บรรทัด (12 pt)

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt)

(16 pt)

เว้น 1 บรรทัด (16 pt)

Abstract (18 pt)

(16 pt)

เว้น 1 บรรทัด (12 pt)

Keywords: 3-5 words (16 pt)

(16 pt)

บทนำ : Introduction (18 pt)

(16.pt).....

.....

.....

} เว้น 1 บรรทัด (16 pt)

เนื้อหาหัวข้อที่ 1 : Body (18 pt)**1. หัวข้อย่อยที่ 1 (16 pt)**

(16.pt).....

.....

.....

} เว้น 1 บรรทัด (16 pt)

สรุป : Conclusion (18 pt)

(16.pt).....

.....

} เว้น 1 บรรทัด (16 pt)

เอกสารอ้างอิง : References (18 pt)

..... ไทย (16.pt).....

.....

..... Eng (16.pt).....

.....